

ARGIA

1987 Otsaila 1 — L urtea — 1136. zenbakia — 145 pezeta (BEZ barne) / 8 libera

Alcala-ko
gartzelan,
Juan Carlos Ioldi,
HBko
parlamentariarekin

Madrilgo
gobernuak
egurra
ikasleen
eskakizunei

Iparreko
sindromea
ez da asmatua

GUARDIA
ZIBILAK,
HEMEN,
ATZERRIAN
BIZI DIRA

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

Alcala-ko gartzelan, Juan Karlos Ioldi HBko parlamentariarekin egon gara. 23 urte dauzkalarik Gasteizko parlamenturako hautatu den parlamentaririk gazteena dugu Juan Karlos. Alcala-ko gartzelan dago oraindik ere juiziorik izan ez duelarik. Ataundar gazte honek jaso berria du Gasteizko parlamenturako kredentziala jasotzera joan ahal izateko baimena. Gartzelako borrokaz eta kanpokoaz galdetu diogu guk. **30. orrialdean.**

Estatu espainoleko ikasleak ari dira mugitzen orain, eta Madrilo gobernuak egurra eman die ugari. Ikasleek azken bolada honetan daramaten borroka, halere, aurrera doa. Sindikatoak eta ikasle Koordinakundeak konbokatutako ekintzak izugarritzko harrera jasotzen ari dira eta Estatu espainolean, aspaldian ez bezala, ikasleen artean eginiko greba eta manifestaldiak masiboak, eta zenbait kasutan, Madrilen polizia edota Bilbon Ertzantza agertzerakoan bezala, beldurgarriak ere ba dira. **22. orrialdean.**

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 14.— PSÖErekin elkartzeak mende baino kalte gehiago dakarrenean. **I. Zubiondo.**
- 16.— Euskal preso politikoak Espainiako desertuetan sakabiatu. **I. Zubiondo.**
- 18.— Txina: liberazazioaren ondorioak **K. Bilbo.**
- 20.— «Hiruzpalau errejimenentzat lan egiten du Nidal-ek». **A.B.**

ERREPORTAIK

- 22.— Madrilo Gobernuak egurra ikasleen eskakizunei. **X. Lekuona.**
- 26.— Barazargo turbategia, mapatik desagertzen ariduten altxor naturala. **Saiarre.**
- 27.— Nafarroak «bere» Unibertsitate Publikoa izango du. **I. Camino.**
- 30.— J.C. Ioldi: «Irtentide bakarra negoziatziotik etorriko da». **A. Lanz.**
- 32.— Goardia Zibilak, hemen, atzerrian bizi dira. **L. Mintegi.**
- 34.— Beste gazte bat eraman digu Ejerzito espainolak. **A. Pelaio.**

KULTURA

- 38.— Seaskak berriro ere mobilizazioan bilatuko indarra. **J. Landa.**
- 40.— Amaia Zubiria: «Esan nahi dudun guztia oraindik esan gabe dago». **J.L.**
- 41.— Dagoeneko (edo azkenean) «Pitxu» kalean. **Tx. Egiguren.**
- 42.— Maskaradak produkzio zentroa zabaldu nahi du. **I. Gaitiolza.**
- 43.— Geroa: «Grande Place» belalunaldi baten ispilua da. **J.L.**
- 44.— Antzerki eta bideo bidez alfabetatzen ari da AEK. **I. G.**
- 45.— Esterentzubin rock kontzertua. **I. Borda.**

ETA BESTE

- 46.— Euskal ziklo-krossak askoz gehiago ahal lezake. **G. Arrese.**
- 47.— Bertoak: Azpillagari. **J.M. Agirrezabalaga.**
- 48.— Denborapasak.
- 50.— Azkena: **Karmelo Landa.**

Seaskak berriz ere kale-mobilizapenei eutsi beharrean kausitu du bere burua. Ministeritzarekin egindako negoziaketen ondorioz eza ikusita, kanpaina berri bati ekitea erabaki berri du, batik bat bere egoera ekonomikoa porrotaren zorian dagoela oharturik. Negoziateta horien historia eta gaurko egoeraren deskripzioa eskaintzen dugu **38. orrialdean.**

OHAR GARRANTZITSUA:

Gure ordenagailuan gertaturiko ez-behar baten ondorioz, azken bi hilabeteetan pilatutako datu asko eta asko galdu egin ditugu. Horren ondorioz, litekeena da harpidedunekiko erlazioetan xehetasunen bat edo beste desberdin edo oker agertzea. Barka ezazue, hots egiguzue telefonotik, berehala konponduko dugu eta.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraidean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elozegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendi-guren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriñana, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea. 20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 145 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1987. urterako harpidetza sarriak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....360 libera.
Estatu Espainola.....5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....7.200 pezeta.
Airez.....11.000 pezeta.

OTSAILA 1 OTSAILA 7

otsailaren 5ean ilgora

mareak: (otsailaren 1ean)
gora: 07.17 eta 19.42
behera: 13.26 eta 01.38

eguzkia: (otsailaren 1ean)
irten: 07.24
sartu: 17.24
(ordulariaren órdutan)

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Titulua: Sirenaren bila
Egilea: Jon Lamarka
Argitaletxea: Elkar
Ezaugarriak: 65 orrialde,
380 peza

Jokin eta Olatz bi anai-arreba gazte dira Getarian txango txiki batean, agure arrantzale bat topatzen dutenak. Tabernan hizketan hasi ondoren, Zeberio arrantzaleak zenbait istorio kontatzen dizkie eta haietako bat Uhin sirenarena da; zenbait urte lehenago, Zeberio gaztea zela, Bilboko kaitik itsasoratu zen bidai garrantzizkoa egiteko. Handik zenbait milietara, bat-batean musika liluragarria entzun zen. Hasiaren zer zen ez bazekiten, laister bere begien aurrean izugarritzko sirena topatu zuten eta gehiegi pentsatu gabe

atxilotzea erabaki zuten. Egunak pasa eta noski, Zeberioaren bihotza bigunegia zen pizti eder hura urezko espeset batean uzteko, eta nahiz eta berataz maitemindurik izan, itsasoan uztea erabaki zuten.

Bi anai-arrebak istorio bikain hau entzun ondoren, Ane eta Txabi lagunei kontatu eta lau lagunek Uhin sirenaren bila joatean erabakitzen dute. Ontzi kaxkar eta bitxi bat egin ondoren, Donostiako badiatik irten eta handik zenbait egunetara topatu eta hirira ekarri zuten sirena. Hemen noski, hasten dira arazoak Uhinekin, zenbaitek probetxu ekonomikoa atera nahi bait diote. Hala eta guzti, ipuinari dagokion bezala, haurren sirenarengan fidelitatea ez da inoiz faltako.

Ipuin ederra Jon Lamarka gazteak idatzi duen lehenaz. Zazpi, hamar urtetako haurrentzat egokia izango dela iduritzen zaigu. Fantasia ez bazaio falta, ez du ere ez, gehiegi esajeratzen, honela abentura bikain baina posible batean geratu dadin. Bestalde marrazkiz horniturik dago ia orrialde bakoitza, haurren atentzioa lortu dadin; eta hori ez omen da oso gauza erraza.

BOST POLIZI HISTORIO

WILKIE COLLINS
ARTHUR CONAN DOYLE
JACK LONDON
EDGAR ALLAN POE
ROBERT LOUIS STEVENSON

TXERTOA ARGITALDARIA

Titulua: Bost polizi istorio
Itzultzailea: Joakin A. Irazu

Argitaletxea: Txertoa
Ezaugarriak: 130 orrialde,
700 peza.

Tituluak dioen bezala, bost polizi istorio osatzen dute Txertoa argitaletxearen azken liburu hau; denak ordea ezaugarri bikoitza dute: XIX. mendeko autore anglosajoiak direla. Hona hemen ipuin eta idazleen kopurua:

- Wilkie Collinsek: Harrapatzaile harrapatua
- Arthur Conan Doylek: Ile gorrien bilgua
- Jack London: Heriotze konzentrikoa
- Edgar Allan Poe: Gutun ebatsia
- Robert Louis Stevenson: Pinua eta atea.

Liburuaren ipuin nagusia lehenengoa dugu, hots, W. Collinserena. Istorio berezia kontatzen duen modu bereziarengatik, eskutitzez egin bait dago hasieratik bukaeraino. Londoneko komertziantek arruinatu bati, zuen diru guztia lapurtzen diote eta ikerketa, detektibe kaxkar baina agintearengatik oso kutundua dagoen bati bidaltzen diote. Honek bidaltzen dituen eskutitz kopuruen bidez, pista izkutaturik azaltzen zaigu, baina noski ez da bate erraza harrapatzea. Azkenen beti bezala, gutxien susmatu zitekeena agertzen zaigu erruduna. Bestalde, ipuin honek Kutsu ingeles oso nabaria du, idazteko moduan, bere ironia bitxian, misterioan...

Hurrango lau ipuinak askoz motzagoak dira. Berriz ere misterio kutsu berezia ipuin ingelesetan, hauek ordea ez dira lehenengoak be-

zain entretenigarriak. Jack London amerikarraren ipuina hori bai, interesgarria azaltzen zaigu aztertzen duen gaiarengatik: sindikatoen borroka estatu batutan XIX. mendean. Dena polizi istorio arraro batean sarturik.

Titulua: Merkatal korrespondentzia

Egilea: Espe Arrizabalaga, Iñaki Azkune, Tere Barronetxea, Mariaje Jauregi, Roberto Orbea, Julio Urkaregi eta Jose Mari Zendoia

Argitaletxea: Elhuyar-Elkar

Ezaugarriak: 140 orrialde,
650 peza

Elkar eta Elhuyar argitaletxeak elkartu dira teknika-liburu hau argitaratzeko. Merkataritza, administrazioa, industria eta hainbat alorretan, komunikazio derriгорrezkoa omen da aro modernoan.

Liburu honetan komunikazio idatzia landu da, merkatal korrespondentzia hain zuzen. Askotan lan-harremanetan ezinbestekoak ditugu eskutitzak, agiriak, txostenak e.a. honen helburua arlo horietan euskal ohitura sortzea dute.

Ikus ditzagun gaiak aztertzen diren gaiak banan banan:

- Komunikazioen historia: komunikabide motak
- Komunikazio idatzia: arauak
- Salerosketako merkatal gutun desberdinen ereduak
- Bidaiengatik gutunak
- Zorion, gonbite, dolu-min eta abarrengatik gutunak
- Aurkezpen eta gomen-dio gutunak

- Curriculum vitae-a
- Gutun zirkularrak
- Deialdiak
- Aktak
- Ziurtagiriak
- Agurrak
- Ofizioak eta istantziak
- Laburdurak

Besterik gabe itxi eginen dugu atal hau, ziur bait gauden horrenbeste xehetasunetan azalduz gero, hanka sartuko dugula.

Titulua: Akademia sekretuaren egutegia

Egilea: Akademia sekretua

Argitaletxea: Pamiela

Ezaugarriak: 370 orrialde, 600 peza.

Egutegi-literarioa Pamiela argitaletxeak argitaratu berria duena. Duela bi urte (85-ean), «pott bandakoek» lehenengo aldiz ateratu zutela, arrakasta handirik izan gabe ordea, ekonomi mailan behintzat. Aurten berriz, Pamiela argitaletxea euskal idazleen elkartearen laguntzaz, abentura ttipi hontan sartu da.

Egutegiak, egun bakoitzeko marrazki berezi bat du; atzeko aldean berriz zita literarioa, poema edo prosa zati txiki batekin.

Aldizkariaren izena: Gay hotsa

Ezaugarriak: Bi hilabeteko aldizkaria, 34. zenbakia, 25 orrialde, 100 peza.

Gogor eta informazio zehatzarekin agertzen zaigu «Gay hotsa»-ren azken zenbakia. Gogor, dituen kritika latzengatik, batez ere eliza katolikoaren aurkakoa; eta informazio zehatzarekin SIDA delakoari buruz dionarengatik.

Batikanoak 1975. urtean, homosexualitateari buruz hitz egitean, bi joera ikusten zituen: bat zaletasuna eta bestea aktibitatea. 1986. urtean berriz, oraindik gogor eta atzeratuago agertzen omen da eta moralki kritikatzat aparte, talde mota

hauei egin ahal zaien edozein moduko laguntzak debekatzeko, kastitatea errekomentatuz «joera» amoral hauek dituztenei.

Baina aldizkaria elizaren aurkako artikulua aparte, SIDA delako gaixotasunaren babesari buruz hitz egiten du, lehen esan dudana bezala. Zenbait estadistika txiki eman ondoren, neurri prebengarriak eskeintzen ditu gaixotasun latz hori hartu ez dadin.

Hortaz aparte, komikiak, ipuinen bat edo beste, argazkiak (apaizen aurkakoak beti bezala), informazioa e.a. aldizkari serio eta arrea izanik aldi berean.

ASTE HONETAN NABARMEN

Bianako Printzea, kondaira madarikatua

Titulua: Infante zendu batendako pabana

Egileak: Itxaro Borda eta Mark Legasse

Argitaletxea: Txertoa. «Larun» bilduma 12.a

Ezaugarriak: 600 peza

Elkarren artean egindako antzerkia dugu Itxaro Borda eta Mark Legasserena, hori dio azalak bederen. Ezagutzen ditugu Mark Legasseren aurreko lanak, eta antzerki honetan, lan haientan gaiari ematen zaion traeta bera azaltzen zaigu, hau da, leindaren gorazarrea, gertaeren maximalizazioa, herri honen goresmena e.a. Ironiaren agerpena ere begien bistakoa da, pertsonaia nagusiaren ekintzak deskribitzerakoan gehien bat.

Bianako Printzea dugu pertsonaia, Nafarroaren erregetza lortu ezinean obra guztian zehar dabilena. Armetarako eta agintarako baino, letretarako eta poesiarako jaio eta hezia. Beamondarren eta agromondarren guduak baliatu-

rik, Aragoeko erregea jabetuko da Nafarroaz, pozoina medio.

XV. mendean kokaturik, fraile inkisidore gaztelarrak, italiar bankari ezagunak, Aita Sanduak eta gertaeren haria ezagutzera ematen ditugun lamiak ditugu lanean.

Jokin Apalategi hitzazurrean esaten duenez, obra honetan plazaratzen duten istorioa ezin hobetzat hautatu eman dezakegu gaurko Euskal Herriaren kinka larrian ditugun antsia eta pasioak alde batetik, eta maltzurkeria, inbasio eta inkisio jokoak bestetik argituz gero konprenitzeko.

Umore biziko lan honetan, inprenta-huts larriak aurkitu ditugu, inoiz lerro bat falta izateraino. Esan dezagun hizkera erabat Bidasoaz bestaldekoa dela, batuaren jostuntzan harilkatua, baina hangoa.

Antzerki historikoa, historia nahi gisan erabiliz burutua, izenburua Maurice Ravel musikari euskaldunaren lan batetik hartua izaki.

ARGIA LEHIAKETA

Amaitu da ba azkenean galderen ordua.

Oraindik ere, eta zazpi zenbakietan zehar galdetutakoaren erantzunak jasotzen ari garenez, epe bat jarri behar-ko dugu zozketa lehen bait lehen egitarren: Hile honen azkenerarte aukera duzue erantzunak bidaltzeko. Ordurarte jasotakoen asmatzaileen artean egingo dugu zozketa, sarituen zerrenda otsailaren bigarren astean argitaratuko dugularik.

Ordurate, egon bizkor!

ARGIA-REN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK.....

HELBIDEA.....

Telefonoa.....

Herria.....

Probintzia.....

Banku edo Aurrezki Kutxa.....

Sukurtsala.....

Zenbakia.....

SINADURA

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 - behea, DONOSTIA 20012.

musika

■ Arrangoitzen otsailaren 17an Rock Gaua ospatuko da. Rock Gau honetan Iparraldeko eta Hegoaldeko taldeak entzun ahal izango dira: **Tijuana in Blue, Fiebre, Belladona, Uharteko Punkak** eta **No Glob** izeneko taldeak, hain zuzen ere.

□ Otsailaren 8an, **Kortatuk** kontzertu bat eskainiko du Donostiako Anoeta polikiroldegian.

□ Otsailaren 13an berriz, Baionako Katedralean «Euskal Herriko Koruak» izeneko ekitaldia ospatuko da.

Euskadiko Orkestra Sinfonikoa

«Euskadiko Orkestra Sinfonikoa» ere egitarau zabala izango du otsaila hasiera honetan. Honokoak dituzue hurrengo egun haueko kontzertuak: otsailaren 9an Iruñeako Gayarre antzokian eta 10ean Gasteizko Principal antzokian L. Van Beethoven-en 5. Sinfonia entzuteko aukera izango da. Zuzendaria Miguel Angel Gomez Martinez izango da. Gayarren iluntzeko 8etan hasiko da eta Principalen 8,ak laurden gutxitan.

bertsoak

Arrano Beltza bertso paper lehiaketa

Donostiako Arrano Beltza elkarteak bertso paper lehiaketa bat antolatu du. Honokoak dira bertan parte hartzeko bete beharreko baldintzak: adinen arauera-ko sailak izango dira, 14 urte artekoak haurrako, 14 urtetatik 18 urte arte gazteak eta helduak 18 urtetatik gorakoak. Haur eta gazteen-tzat gaia «Ni neska eta hi mutila...» izango da eta helduentzat gaia libre utziko da. Haurrek hiru bertso bidali beharko dituzte gutxienez, eta gazte helduek sei. Lanak honoko helbidera bidali beharko dira lanak: Arrano Beltza, Ikatz kalea 10, 20003 Donostia.

zinema

■ Otsailaren 3an Elgoibarko «Ego Ibar» zineklubak Alfred Hitchcock-en «El hombre que sabía demasiado» proiektatuko du, betiko lekuan.

Tolosako zine kluba

otsaila

6 Tolosako zine klubak badu zer eskaini otsaila honetan. Hasteko hilaren 6an «Dirua» Robert Bresson zinegilearen lanak ikusi ahaliko da. Iparragirren, gaueko 10,30tan.

«Dirua»-k hain zuzen ere diruaren podere malefikoetaz dihardu. Zoritarrezko istorio bat kondatzen zaigu, banku batetako atrakoa parte hartzen duen gizon baten istorioa, alegia. Zorigaitzokoa poliziak harrapatzen duelako, noski. 1983. urtetako Cannes-eko zinema jaialdian Zine Kreazioaren lehena saria jaso zuen.

Goierriko zine kluba

otsaila

7 Goierriko zine klubak berriz, Francis Ford Coppola-ren «Corazonada» eskainiko du larunbatean. Ordiziako Herri Antzokian, arratsaldeko 4,30tan.

Filma honetan bikote baten arteko gorabeherak dira aztergai. Krisialdi baten ondorioz aldentzen den bikote baten istorioa da. Denbora pasa ahala bikotea berriz ere elkartu egingo da baina piskanaka piskanaka monotoniak harremanak jango ditu berriz ere. Akore akoresak Frederic Forrest, Teri Garr, Raul Julia, Nastassia Kinski...

Kresala

otsaila

2 Donostiako Kresala zine klubak egitarau zabala eratu du otsaila honetarako. Datozen egunetan filme hauek dituzue bertan ikusgai: hilaren 2an Francis Ford Coppolaren «Rebeldes», eta 3an berriz, zinegile bereberaren «Corazonada». Kasualitatez Goierrikoek ere aste honetan emango dutena. Emanaldiak Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipalaren kultur aretoan (Arrasate kaleko 12.ean) arratsaldeko 7,30etan. Aurkezpena eta filmeondoko solasaldia iragarririk daude.

arteak

Euskal literaturaren marrazkigintza Iruñean

Iruñeako Udalak eraturik, Jakin Taldeak egindako haur eta gazte literaturaren marrazkigintzari buruzko erakusketa bat ospatuko da otsailaren 1era arte Iruñeako Zitudadelako Polborinean. Erakusketa honetan 25 artistek eginiko hirurehun bat lan bildu da. Hauek dira beren lanak bertan erakusgai jarri dituztenak: Aleman, Alonso, Andonegi, Arrastalu, Astrain, Balzola, Egaña, Egillor, Errazkin, Etxaniz, Fernandez, Ferreño, Fructuoso, Lukas, Miren Argiñe, Muro, Olariaga, Redondo, Resano, Sanchez, Santesmases, Telleria, Vadiello, Valle Lertxundi eta Zabaleta. Ordutegia arratsaldeko 6etatik 8,30etara bitartekoa da, eta jai egunetan eguerdiko 12etatik ordubetara.

■ Otsailaren 1a bitartean Portugaleteko «Elai Alai» dantza taldeak hildako bi partaidei eskainitako erakusketa: Nestor Barrenetxea, Pedro Txillida, Ibarrola, Jorge Oteiza, Ricardo Ugarte, Remigio Mendiburu, Vicente Larrea, Ramos Uranga, Ortiz Helgea, Jesusu Tapia eta Dario Urzai.

□ Carmelo Ortiz de Elgea (pintura), otsailaren 28a bitarteararte Zumarragako Aurrezki Kutxa Probintziaren aretoan.

□ Eslava (pintura) Iruñeko Garcia Castañon artean otsailaren 4a bitartean.

Patxi Morales Ordizian

Ordiziako Barrena Jauregi-ko erakustaretoan Patxi Morales margolariaren lanak ikusteko aukera dago. Erakusketa honetan hogeitabost margo dago erakusgai, oleoak, dibujoak. Marrazkigintza figuratiboa deritzanaren barnean kokatuko genuke, bodegoiak, paisaiak eta erretratoak bait dira nagusi. Orduetgia arratsaldeko 6etatik 9etara, larunbatetan goizeko 10etatik ordubetara eta igandetan eguerdiko 12etatik ordubetara eta arratsaldeko 6etatik 8etara.

Robert Motherwell Bilbon

Bilboko Arte Ederren Museoan Robert Motherwell margolari amerikarraren lanak ikus ahal izango dira hurrengo egun hauetan. Erakusketa honetan artista honen berrogeitabederatzi lan bildu da, 14 akriliko, 28 marrazki eta 7 kollage. Artista hau XX. mendeko korronte artistikoak uler ahal izateko klabe bat dugu, gerraondorengo espressionismo abstraktoaren sortzailetzat har izan bait da.

dantzaldiak

Beskoitzen Lapurdiko Ihauteriak.— Datozen aste bukaera hauetan Lapurdiko Ihauteriak ikusteko aukera duzue, Beskoitzen izango dira, eta informazio gehiago nahi duenak dei dezaiola Koldori, iparraldeko 315924 telefonora.

■ La Guardia Arabako Errioxako dantza ikastaro bat ospatuko da otsailaren 7an. Ikastaro hau bertako eskolatan izango da goizeko 11,30etatik 2etara.

□ Euskal Dantza Taldeen Elkar-
teak Durangoko San Jose Ikas-
tetxean asanblada orokorra os-
patuko du otsailaren 7an arra-
tsaldeko 5etan.

Iparraldean

Maskaradak

Iparraldetik dator oraingo berria, **Maskaradak** ospatzen hasiak bait dira jadanik bertako herrietan. Otsailaren 1ean Muskildin izango da lehena eta hilaren 8an aldiz Urdiñarben. Aukera ederra antzerki eta bestazale guztientzat!

antzerkia

Deba Beheko Eskolarteko Antzerki Erakusketa

Hirugarren aldiz ospatuko da aurtien antzerki erakusketa hau. Erakusketa honetan talde profesionalaz gain eskoletako haurrek eginiko antzerkia ere ikus ahal izaten da. Honakoa da datorren aste honetan ikus ahal izango diren emaldiak: otsailaren 5ean Eibarko J. A. Mogelikastolako haurrek "Tartufo" antzestuko dute eta 6an "Kaskarrintxo" izeneko lana. Otsailaren 6an ere Mutrikuko San Migel Ikastetxeko haurrek "Aspirinarik ez" izeneko lana aurkeztuko dute. Talde profesionali hurrengo astean egokituko zaie bere txanda.

Ipuin kondaketak Bilbon

otsaila

5 Bilboko Mintza Barullo elkarteak eraturik ipuin kondaketa saioak ospatzen ari dira urtarrila bukaeratik. Hurrengo aste honi dagokionez, otsailaren 5ean Celulosa taldeari egokituko zaio bere txanda. Otsailaren 13an izango da hurrengoa. Emanaldi hauek arratsaldeko 7,30etan hasiko dira.

lehiaketak

Lekeitioko Literatur Saria 87

Lekeitioko Udal Euskara Batzordea antolatzaile delarik, «Lekeitioko Literatura Saria 87» eratu da. Beste lehiaketaren batetan saririk jaso ez eta jatorrizko eta argitaratu gabeko edozein idazlanek parte har dezake. Idazlanak Lekeitioko Udal Euskara Zerbitzuaren bulegoan aurkeztuko dira otsailaren 28a baino lehen. Idazlan bakoitzak 15 orrialde izan behar ditu gutxienez, makina idatzita eta bi espaziotara. Idazlanak kartazal batetan aurkeztuko dira, azalean idazburua eta lema jarriko direlarik; gero beste kartazal itxi bat gehituko zaio beste datu guztiekin.

IV. Mus Txapelketa Zaldiko Maldikon

Beste urtetan bezala, negu garaian Iruñeako Zaldiko Maldiko elkarteak mus txapelketa berria antolatu du. Txapelketa guztiz irekia da, eta edozeinek har dezake parte bazkide izan gabe. Partidak larunbatetako arratsetan, 5etan hasita, jokatu dira. Izen emateak 222105 telefonora deituz edo elkartearen bertan apuntatuz egin daitezke otsailaren 4a baino lehen. Lehenbiziko partida otsailaren 7an jokatu da.

«Xalbador» sariketa

Iruñeako Udal Aurrezki Kutxak, Nafar Gobernuak Heziketa eta Kultur Sailaren laguntzaz «Xalbador» sariketa antolatu du. Hona bere oinarriak. Orijinalak eta argitaragabeak izatea. Teknika askean, edukia ipuin, kondaira, ohitura, joko, abesti edo abarrez osa daiteke. Idazlanak 70 orrialdetik 150 orrialde tarainoko luzera izango dute. Hiru kopia bidaliko dira, izengoiti edo lemapean, plika batetan egili edo egileen izen deiturak, helbidea eta telefona daudelarik. Aurkezte epea otsailaren 28an amaitzen da, Iruñeako Udal Aurrezki Kutxaren bulegoetara zuzendu behar direlarik (Armada Etorbidea, 2, Iruñea).

ikastaroak

■ Abarrak Euskaltegiak eta Ermuko Euskal Eskolak matrikulatzeko epea ireki dute. Ikastaro hau otsaila eta ekaina bitartean luzatuko da, goizez zein arratsaldez klaseak emango direlarik (hiru ordu egunero). Otsailaren 29a bitartean matrikula zaitzek.

■ «Goiztiri» Euskaltegiak matrikulatzeko epea irekita du oraindik. Ordizian Jose Arana kaleko 5. zenbakian egin dezakezu, Beasainen San Martin enparantzako Kultur Etxean eta Zaldibian Udaletxean.

«Hizkuntza lantzeko motibapenak»

Ikastaro hau ere Gipuzkoako Irakasle Elkartek antolatu dituenen zerrendan sartzea da. Ikastaro honen atal bat, Edurne Lasak landuko omen du otsailaren 6tik 27a bitartean, berari dagokion gaia «Gorputz espresioa» izango delarik. Ordua: arratsaldeko 6,30etatik, 9,30etara ostiralean. Lekua: Ikasbide ikastolan (Karmelo Balda ondoan).

Mekanika ikastaroa emakumeentzat

Gipuzkoako Foru Diputazioak, SEAT-LEAKez zerbitzu teknikoekin lankidetzan, automobilen mekanikari buruzko ikastaro bat antolatu du emakumeentzat. Ikastaro hau otsailaren 9tik 25era bitartean burutuko da, eta izena eman nahi dutenei egun hauetan amaitzen zaiela epea esan behar.

UNED-ek ikastaro bereziak antolatu

Bergarako UNEDeko Euskal Kultur Departamentuak egun hauetarako bi ikastaro antolatu ditu. Otsailaren 3an hasi eta martxoaren 27an bukatuko da, Xabier Pardo eta Tere Irastortzak, biak UNEDeko irakasleak, «Joskera eta idazkera»ri buruz emango duten ikastaldia. Matrikula 6.500 pezetatakoa izango da, eta asteartetan hasi eta ostegunetara luzatuko da. Bestea, Jerardo Eloza eta Tere Irastortzak emango dutena izango da, otsailaren 2tik 6a bitartean. «Azken hogeitak liburugintza» aztertuko duen ikastaro hau, astelehenetik ostiralera eskainiko da, eta bertan matrikulatzeko bi mila pezeta ordaindu beharko dira.

Zure haurrak modernoki hezitzeko

Haurrak bide dira kultur produziorik ugarien kontsumitzen dituztenak —euskaraz bederen— eta arlo horretan proiektu anbiziatsu hau burutu dute «Elkar» diska eta liburu etxeak eta «Eresoinka» bikoizketa eta produzio enpresak. Diska, haurrentzako telebista saio eta liburu osatuko den sailaren lehen urratsa da «Flannery eta bere astakiloak» diska hau.

«Zapatari», «Apo harmatua», «Ahate mozkorra», «Ramuntxo detektibea», txinara doazen kategoria, astoak hipodromoan eta beste hainbat izaki bitxi aurkituko dituzu LP honetan. Holako pertsonaiei zuku gozo eta alaia ateraz historia politik sortzeko bere trebetasuna demostratu beharrik ez duen Bernardo Atxagak egin ditu letrak, pertsonaia gero liburuxkatan luzatuko direlarik.

Musika berriz Itoiz taldearen buruak, Juan Carlos Perezek ipini de, eta bien hitz eta doinu osatutako kantak Monika Arzuagak abesten ditu. Azala marrazki bizidunetan espezialista diren Jaizkibel etxekoak dira, eta grabaketa Jean Phocasen eskutik joan da.

Musika haurrak baino hamabost urteko gaztetxoak kontentatzeko egokiagoa iruditu zait. Reggae puxka bat, Madnessen kutsua arronki, Dire Stritesen ikutuak... eta Itoizeko musika poperoa. Doinuak, hala ere, zozoak dira, haurrak kantatzera eragin nahi badira. Monikaren ahotsa ahula eta galduta geratzen da, oso txukun baina baita oso modu estandarrean jozen duten musikoen artean.

Asteasukoaren letrik musika asko zituzten posible, eta Mutrikukoak berari gustatzen zaiona erantsi die. Diskarekin haurrak —haurrentzako bada bederen, zeren Bernardoren liburuak sarritan nagusiok irakurtzen ditugu— aspertzeko arriskua dute. Txispa falta zaio. Hala ere, urtean zehar liburuak eta batez ere ETBko saioak azalduz doazen neurrian soport horrekin arrakastara deitua dagoke Flannery eta bere asto koxkorrek burututako diska hau.

Artaso

□ «Flannery eta bere astakiloak». Juan Carlos Perez eta Bernardo Atxaga. Elkar.

ihardunaldiak

Deustun hitzaldiak aurrera

otsaila

3 Datorren astearterako Deustuko Unibertsitatean beste hitzaldi bat iragartzen da mendeurreneko ospakizunak direla eta. Honela Jose Maria Setien Alberro «Euskal Herria: Hizkuntz-Kultura aniztasuna, Elkarte baterantz» gaiari buruz mintzatuko da. Jakina den bezala, hitzaldi hau Unibertsitateko paraninfoan arratsaldeko 7etan izango da.

Biasterin ihardunaldiak

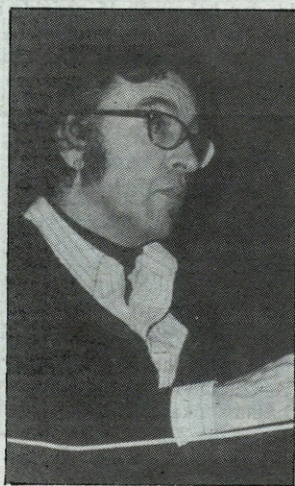
urtarrila

30 Biasteri Arabako lurraldean sartu zeneko bostgarren mendeurrena ospatzen ari dela eta, ihardunaldi batzuei hasera eman zitzaien orain dela egun batzu. Eta hauei jarraitzeko asmotan hilabete honen 30erako hitzaldi bat prestatu dute antolatzaileek. Antonio Ortiz de Urbinak «Samaniego, kondaira berriaren lekuko» gaia aztertuko du. Hitzaldi honen ondoren, antolatutako literatur lehiaketaren sariak jakitera emango dira. Ihardunaldi hauek ez dira honekin amaitzen, eta beste ospakizunen berri hurrengo alean emango zaizue jakitera.

Txillardegik Donostian

otsaila

4 Egun hauetan Txillardegik «Soziolinguistika zertarako?» gaia aztertzen ari da hitzaldi batzu emanaz Donostiako Doctor Camino liburutegian. Jakina denez, Gipuzkoako Ikastoletako Irakasle Elkarteak hitzaldi hauen antolatzaile. Otsailaren 4ean aztertuko duen gaia «Pertsona eta lurralde eskubideak Suomin. Emaizak» izango da. Arestian aipatu tokian arratsaldeko 7,30etan izango da hitzaldia.

jaiak

Bizkaia:

□ Abadiñon, 3an.

Gipuzkoa

□ Idiazabalen, 3an.

Araba

□ Alegian, 3an.

□ Legutianon, 3an.

Nafarroa

□ Aizoañen, 6an.

□ Alzorritzen, 2an.

□ Elkartan, 2an.

□ Peraltan, 3an.

□ Riezun, 4an.

□ Bianan, 1ean.

□ Zuruquainen, 2an.

Bixintxo jaiak amaitzeaz

Badira egun batzu Iparaldeko zebait herritan Bixintxo jaiak hasi zirela: Beskiozen, Hendaia eta Ziburun. Bi lehendabiziko herritan jadanik amaitu dira jai hauek, Ziburun aldez otsailaren 1ean emango zaie amaiera festa hauei.

Goizean pilota partidua, eta arratsean herriko plazan herri jokoak: arpanalariak eta aizkolariak. Egun osoan zehar, Kaskarrot banda herritarra bazterrak airosten arituko dela ere iragarri dute.

kirolak

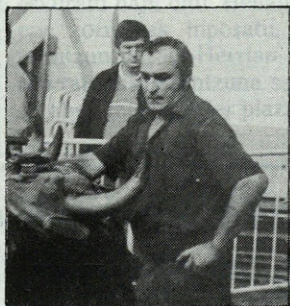
Idiazabalen VII. Herri Krossa

otsaila

1 Datorren otsailak 1ean, Idiazabalgo Kirol elkarteak antolaturik VII. Herri Krossa ospatuko da. Hiru kategoriatan banatu dute antolatzaileek proba hau: goizeko 11etan, 11 urte bitartekoak, 2,400 kilometrotako luzeroan arituko dira; 11,30etan, 12 urtetatik 15 urte bitartekoak (biak barne direlarik) 4 kilometro; eta azkenik, 12etan, helduen txanda izango da, hamar kilometro korritu beharko dituztelarik.

Abadinoko idi probak hastear

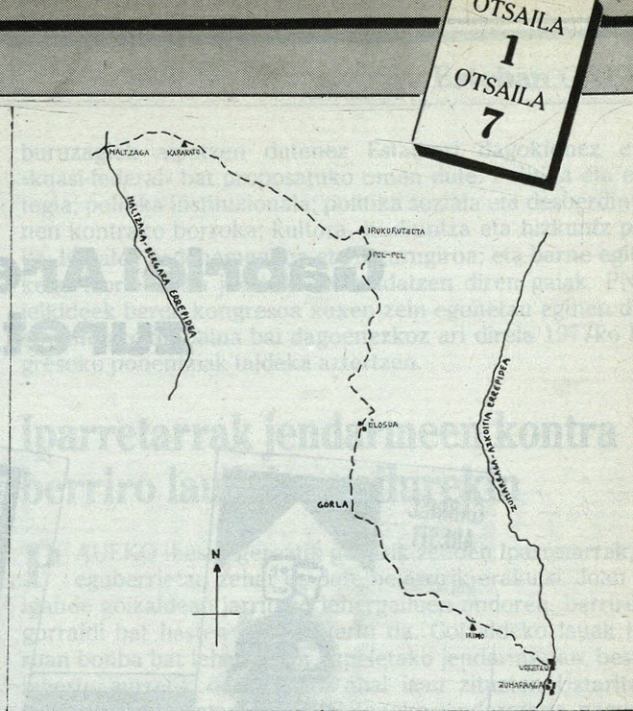
Abadinoko idi probak Sanblasetik jaien inguruan antolatu dituztenak dira, hauek otsailaren 3, 6, 7 eta 8an jokatu direlarik. Erabiliko duten harria mila zazpirehun eta berrogeita hamar kilotakoa izango da, eta idiak hartuko duen oinarritzko pisua mila eta ehun kilotan markatu dute. Hortik gorako kilo bakoitzeko kilo bat erantsiko zaio. Irabazleak ehun eta hogei mila pezeta eta mantak jasoko ditu. Proba hauek Bizkaiako Aurrezki Kutxaren sari nagusirako baliagarriak dira. Parte hartu nahi duenak 94-6814001 edo 6814016 telefono zenbakietara dei beza.

Perurenak marka hautsiko ote?— Zueta-ko askok jakingo du lerro hauek irakurritakoan Perurenak bere buruari ezarri dion 300 kilotako marka berria hautsi duen ala ez. Ba al dago apusturik? Gogoratu berari ez zaizkiola atsegin horrelakoak, ikusi bestela lehen-go asteko — ARGIAN. Anoetako Polikiroldegian, urtarrilak 31 dituela, «Euskadiko 6 orduak» delako probaren barnean.

Andoaingo Olinpiadak bete-betea

Andoaingo Gaztetxeak antolatu berri dituen Olinpiadak, bete-betea eta jendearen partizipazio handiz aurrera doaz. Ikusgarriak izan ziren patinen proba, futbolen lehen saioa... Ikusleek nahiko parre egin zutenaren berri iritsi da erredakzio honetarako. Olinpiada hauei jarraitzeko asmoz, datorren astebururako, otsailaren 7 eta 8rako hain zuzen ere, beste bi proba daude martxan: krossa eta futbolen bigarren saioa. Beste proben berri datorren alean.

Maltzagatik Zumarragara

Karakate eta Irmo mendien artean eta hegoalderantz luzatzen da mendi lerro txiki hau. Mendebalderantz Deba eta ekialderantz Urola ibaien artean kokaturik dago. Iparralderantz Azkarate eta hegoalderantz Ezkargako (Descarga) mendatetatik lotzen delarik.

Gailurrik garaienak Irmo (898) eta Irukurutzeta (895) dira. Gailurri txiki honen inguruko haranetan daude Bergara, Soraluze, Elgoibar, Azkoitia, Urretxu eta Antzuola. Besteak beste, Getaria eta Beduako portuetatik zetorren merkataritza garraiatzeko erabiltzen zen, Elosuatik Arabako lautadara zihoan galtzara. Erdi Aroan Elosuak garrantzi handia izango zuen, eliza inguruan eta tontor ilun baten gainean agertzen diren eraikuntza arrastoak adierazten duten bezala. Orain bertakoek 'Gaztelu' izenez ezagutzen dute.

Esaten denez, Elosua auzo honen lehen izena 'San Andres de Irujaun' omen zen. San Andres elizaren ondoan dagoen dorretxeak, harmari eta guztiz ornitua, Irujaun izena du. Hainbat lekutan bezala, inguru hauetan ziren larre eta pagadi ederrak bukatu ziren, pinudiei toki eginez. Hala ere, oraindik ikus daiteke moxalen bat edo beste, gero Santa Luziako azokara saltzera eramango dituztenak.

Aipagarria Irmoiko gailurretik ikus daitekeen panoramika. Esan daiteke Gipuzkoa osoa inguruan dugula: Izarraitz, Pagoeta eta Ernio iparralderantz; Aralar ekialderantz; Urbasa, Altzania eta Aizkorri hegoalderantz; Anboto eta bere inguru guztia mendebalderantz. Baita ere ikus dezakegu lantegietako tximiniak zikindutako Urretxu eta Zumarragako etxeen teilatuak eta kutsaturik datorren Urola ibaiak.

Gorritxo

☐ Maltzaga-Bergara eta Azkoitia-Zumarraga errepideen artean kokatzen da lau edo bost ordutan egin daitekeen ibilaldi erraz hau.

Gabriel Aresti osoa zuretzat

Eskura ezazu Gabriel Aresti osoa dendan baino merkeago

Bilduma osoa (10 liburu), bere kutxa barruan, etxean jaso nahi dut, zortzi mila (8.000) pezetako errenboltsoa ordainduz.

IZEN-DEITURAK.....
 HELBIDEA.....
 HERRIA.....

HELBIDE: SUSA, Ametzagaña 19-behea, 20012 DONOSTIA

Etzazu aukera galdu!

Susa

Talasoterapiaren erasoia Ipar Euskadiko kostaldean

TURISTIFIKAZIOAK Ipar Euskadin azken urteotan bide ausartiagoei ekin die: jende xeheen etorrera baino turismo aberatsa potentziatu nahi du, jende dirudinak erakartzeko azpiegitura garestiak eraikitzea eskatzen duena. Aurreko ARGIA batean aztertu ziren, «Ateka» aldizkariaren eskutik, kostalde osoan zehar hainbat golf egiteko zeuden proiektuak. Orain aktualitatean Donibane Lohizuneko proiektu berri bat dago: La Pergola hotel famatuak talasoterapiari —itsasoko bainuekin-eta zahar eta gaisoak tratzen dituen balneario moeta bat— ekin nahi dio, eta horretarako udalarenak diren lur batzuek hartzeaz gain bere zenbait zerbitzu eta erreztasun eskuratu nahi ditu. Hélianthal enpresa handiak, gainera, epe zorrotzak inposatu dizkio herriko etxeari azkar erantzun dezan. Herrian egin den publizitate kanpainaren ondotik, erantzuna segurutzat ematen da. EMA talde abertzaleak laster plazaratuko omen du bere eritzia.

«Jarrai» gazte erakundeak hirugarren kongresoa burutzen

BI zatitan burutzen dute Jarrai gazte erakundeko militanteek beren hirugarren kongresoa. Joan den asteburuan egoera politikoaren azterketa eta ondoko urteetarako interbentzio plangintza eztabaidatu zituzten. Datorren asteburuan, arduradun politikoa hautatu eta mitin agerikoa Arrigorriagan ospatuko dute. 1977an zehar esistitzen zen «KAS Gazteria» delakoan du sorburua, eta bere fundazio biltzarrea 79ko apirilean ospatu zuen, Leioan, bigarren partea Beasainen burutzeke. Lehen biltzarrea 1980ko abenduan egin zuten, eta bigarrena 1983ko abenduan.

EA eta PNV udaberriko kongresoak prestatzen ari

EUSKO Alkartasunak jadanik egunak zehaztu ditu: martxoaren 19tik 24era bitartean burutuko du bere lehen Biltzar nagusia. Ponentzian jadanik lanean ari dira, eta bere

buruzagiek aipatzen dutenez Estatuari dagokionez eredu «kuasi-federal» bat proposatuko omen dute. Politika eta estrategia; politika instituzionala; politika soziala eta desberdintasunen kontrako borroka; kultura, hezkuntza eta hizkuntz politika; lurralde ordenamendua eta ingurugiroa; eta barne egituraketa. Horiek dira jadanik eztabaidatzen diren gaiak. PNVko jeltkideek beren kongresoa xuxen zein egunetan egingen duten ez dute argitu, baina bai dagoenezko ari direla 1977ko Kongresoko ponentziak taldeka aztertzen.

Iparretarrak jendarmeen kontra berriro lau lehergailurekin

PAUEKO ihesaz geroztik geldirik zeuden Iparretarrak, eta eguberrietan zehar ez dute belarririk erakutsi. Joan den igande goizaldean jarritako lehergailuen ondoren, berriro gogoraldi bat hasten dutela ulertu da. Goizaldeko lauak inguruan bonba bat lehertu zen Ezpeletako jendarmerian, beste bi lehertu aurretik desmontatu ahal izan zituzten Uztaritzeko jendarmeriaren atarian, eta Baionako jendarmeria nagusiarren aurrean aurkitu zen laugarrena, hau ere lehertzera iritsi ez zena. Turismoaren kontrako kanpainen ondoren, azken urteotan noitenka jendarmeriak erasotzen dituzte IKkoek, erasorik grabeena —Baionan bi CRSren heriotzearekin bukatu zena alde batera utzirik— Baxenafarroako Lekunberrin gertatu zen, koartel berria lehertu bait zuten. Ezpeletakoa egun oso berezitean tokatu da, bestalde: Ipar Euskadin aparteko sona duen feria astearte-asteazken hauetan ospatzen da.

Caballeroren bahiketarekin ETAk segurutik jo nahi izan du

BIGARREN hilabetea osatzera doa Jaime Caballero abenduaren 10ean bere etxeko atarian bahitu zutenetik, eta prentsak behintzat ez du bere berririk. ETAk gauzak azkar bukatu nahiko zituela iragarri zuten kronista politiko ospetsuek, baina orain arteko luzeena suertatu da jadanik, Colon de Carvajalena alde batera utziz gero. Bera zuzendari den paper fabrikaz gain, Caballerotarrek Gipuzkoan ekonomi alor hori aski kontrolaturik daukate. Gainera, Estatu Espainoleko zazpi indartsuen artean dagoen Banco Guipuzcoanoko aziodun inportante bat da. Familia zati bat berehala ordaintzeko prest zegoenean ETAk diru kopuru osoa eskatu zuela adierazi da zenbait mediotan. Edonola ere, azken frakasoen ondoren erakunde armatuak propaganda baino segurtasuna nahiago due, ikusten denez.

PNVk bezala EAK nahia bai, aterik ez

PSOErekin elkartzeak mesede baino kalte gehiago dakarrenean

Urtarrileko elurte eta izotzek otsaileraino ekarri gaituzte, eta ez da gauzatzen Komunitate autonomoko gobernu berria. Pakto tripartitoaren posibilitateak loratu eraziak zituen hainbaten itxaropenak, baina urtesasoi honetan ezin hostotu holako arbolarik. Tripartitora iristeko saio berriak, PSOE-PNV tratua datorrenaren hotsak, hauteskundeak berriz egiteko posibilitateak... eta udaberria gainean da, udal hauteskundeetarako bidean.

PSOErekin teoriarik PNVk bukatu beharko luke tratua egiten. Zein helbururekin agertu da hain hotz Arzalluz?

Urtarril honen erdi aldean hain posible agertzen zen akordio tripartitua berpiztea posible ote da? Egunotan argitu beharko den galdera da. PSOE-EA-EE akordioa burutzeko bidea zeharo itxitzat jo zuen Txiki Benegasek

urtarrilaren 22an, bilera amaiezin baten ondoren, tratua atarian geratu zenean.

Geroztik, eta PNV-EA-EEaren arteko gobernu ezinezkoa dela segurtatu ondoren —inor ba al zen posibilitate ho-

rren alde?— berrito akordiora iristeko posibilitatea haizatzten du Benegasek. Galdera zera izan zitekeen: egongo ote da Madrilgo gobernu EA eta EEren eskakizunen erantzuna garantizatzeko prest? Baina benetako galdera dagoenekoz beste bat da: ba al da norbait Benegas, Garaikoetxea eta Bandresen arteko akordioa interesatzen zaionik?

Tripartitoaren paradoxa tristea

Dudarik gabe Euskadiko Ezkerrak segitzen du tratua horretan interesaturik. Gobernuan sartzera iristeko bere aukera bakarra hori bait da, azken finean. PSOERI, noski, askoz gehiago interesatzen zaio PNVrekin nolabaiteko kontratu batera iristea. EA oraindik sendotzeko ahaleginetan ari da, eta nazionalismoaren sailean Hego Euskadin benetan indar konkretua eta koerentea daukana —plan ekonomikoa, herrizkako sarea, aparato politikoa...— PNV da.

EAK oraindik gehiago bultzatzen lezake PSOErekin gobernu osatzeko posibilitatea, baina urrutiegi joan gabe. Lortu bait du dagoeneko lortu zezakeen inportanteena: PNVren aldamenean, hila-bete gutxitan protagonismoa eskuratzeko. Irailean gutxi jokatu zuten hogei duro Garaikoetxearen alde, eta orain prentsak PNVren alternatiba gisa agertzen du.

Hemendik aurrera zer galduta du gehiago EAK PSOErekin elkartuz tratuko bidea moztuz baino. Tratua ez gauzatzeko arrazoiak, dena dela, sozialistek berek ipini dute. Segurantzia Sozialen hiru partiduak akordiora iritsiak zirelarik, Madrilgo ejekutibaren garrantia eskatzen zen, adostasun hori hila-bete gutxi barru paper xaxtar bat bihurtuta gerra ez zedin.

Garaikoetxeak Arzalluzi listoa gora jarri dio

Tripartitoaren frakaso edo, gutxie-
nez, momentuzko geldialdiaren ondo-
ren, Txiki Benegasek EA eta PNVren
arteko harremanak sondeatu nahi izan
ditu, alde horretatik ezustekoren bat
gerta ez zekion. Garaikoetxeak bezala
Arzalluzek eta bien morroiek argi eta
garbi utzi dute ez daudela edonola el-
kartzekotan. Bien arteko harremanak
goxatzen hasiko ote ziren espero zue-
nak ikusi ahal izan du gauzak nola dau-
den.

EA eta PNVren arteko adostasuna
bazterturik, edozein tratua klasek PSOE
eduki behar du aurrean. Eta nori intere-
satzen zaio PSOErekin gobernatzea?
Alegia, nori emanen dio sozialistekin
gobernatzeak kalte baino mesede ge-
hiago? Horretan dirudi datzala gakoa.

Arzalluzek gogoraerazi dio Garaikoe-
txeari sozialistekin tratua egitekotan
zein errentagarritasun gutxi aterako
liokeen gobernuari: hauteskundeetan
PNV baino nazionalistago agertu eta
Estatutua bera aldatu beharraz mintza-
tu zirenek arrisku handia dute Seguran-
tza Sozialean akordio batera iristeaga-
tik gobernuan sartu eta gezurti gelditze-
ko. Martxoaren erdi alderako daukate
kongresoa EAn, eta hori ere ez da
ahaztekoa.

Baina bere operazioarekin Garaikoe-
txeak ere listoa ondotoz goian jarri
die Arzalluz eta Ardanari: Segurantz
Sozialean lortutako akordioa aurretik
PNVk legealdi tratuan sozialistekin es-
kuratutakoa baino gorago dago, eta PN-
Vk ezin negoziatuko du ezer horren az-
pitik.

PNV-PSOE tratua ere oztipoz beterik ageri da

ARGIA hau kaleratzerako jakin ahal
izango da parlamentariak zein epe du-
ten gobernurako akordiora iristeko.
Baina epe horiek ez betetzeko haina
ihesbide ere uzten dute, eta gero eta
probableago ikusten da berriro hautes-
kundeak egin beharra.

Arzalluzek gogor eraso die gainera-
ko alderdiei. EEkoei «alkahueteak» dei-
tuz orain arteko beren harreman zaile-
tan beste harri bat ipintzea baino ez du
egin. Garaikoetxeari gezurti bat dela
aurpegiratzuz, PSOEek EA eta PNVren ar-
tean gobernu osatu zezaten egindako
desafioari erantzuten zion.

Baina joan den udazkenetik Komuni-
tate Autonomoko krisi instituzionala az-
tertzen dutenei esanguratsua goak ger-
tatu zaizkie Arzalluzek Txiki Benega-
sez igandero bere artikuluan idatzita-
koak. PSOEek frakasatu egin duela, eta
herria engainatu duela egotzi dio, eta

**Garaikoetxeak azkar erabaki behar du bere tentaldiaren erdian; gobernuan
sartzea karamelu bat da, baina baseak begira ditu eta kongresoa zain.**

ondoren, PNVrekin gobernura iristeko
ze baldintza zeuden sozialistek hautes-
kundeen aurretik ere bazekitela argu-
diatzeko.

Hitz horiekin esan nahi izan duena
aztertuta, bi hipotesi nagusi marraztu
daitezke. Bata, Arzalluzek sozialistei
gauzak zail jartzea erabaki duela eta
hauteskundeak aurreratzea egokiago
iruditzen zaiola. Beste posibilitatea: pre-
sarik gabe negoziatu nahi duela PNVk,
eta hau keinu bat besterik ez dela, he-
mendik hilabetera gobernabilitatearen
izenean akordio batera iristeko.

Arzalluzek bere protagonismoa mantentzen du

Eskuartearen jokatzaren diren hipotesi
guztien artean, kronista politikoa eta ka-
zetariak azterketan baino jadanik apos-
tutan ari direla esan daiteke. Baina edo-
zein modutara ere, orain arte pasatako
bi hilabeteek zera erakutsi dute garbi:
esan direnak eta ikusten ari garen gau-
za guztiak ez direla epe laburreko ma-
niobrak bakarrik; partidu politikoen ar-
tean zalanza eta erabakiezinak kristo-
nak dira.

Guztien artean lasaia PNV dabilela
esango genuke. Gobernu bere eskue-
tan dauka krisi eta zozobren erdian, eta
gezurra dirudien arren kontrol parla-
mentarioa sekula baino ahulagoa du hi-

labete hauetan. Autonomiaren babe-
sean sortutako erakundeetan partidua
erabat nagusitzeko une polita.

Baina aurrera begira ere seguru-
enik plangintzarik koerenteena berak dau-
ka. Indar ekonomikoek berengan konfi-
dantza dute, Bilboko Merkatalgo Gan-
barako hauteskundeetan ikusi den le-
gez, eta politikan iniziatiba markatzeko
gai dela erakutsi du. Iniziatiba horiek
aurrerantzean nondik joango direnaz
ere zerbait aditzera eman du Arzallu-
zek.

Izan ere, PNVk negoziatzeko gaien
artean ez zuen alferrik izendatu Nafa-
rroa, eta PSOEri bezala EEri eta EAri
egurra eman dien artikulua berean beste
hau ere idatzi du, PNV zatitu nahi izan
duten politikoez: «Orain beste hainbeste
egin nahi dute ETA eta HBrekin. Za-
titu, puskatu. Horrekin euskal arazoa
konponduko balute bezala. Konpartsa
gizarajoak, maniobra horietan lagundu
dutenak!».

Euskal preso politikoak sakabanatu
dituztenean, errepresio eta mobilizazio
aro berri bat hasi daitekeela badaki Ar-
zalluzek. Eta akordio berria burutzeko
unean, PNV berriro protagonista izatea
lortzea du helburu. Asko daki azkoitia-
rrak.

Iñaki ZUBIONDO

Euskaldunak Ocaña eta Almeriako infernuetan

Euskal preso politikoak Espainiako desertuetan sakabanatu

Zazpi mila euskaldunek Herrera de la Manchako preso dauden euskaldunei egindako bisitari emandako erantzuna, ala bloke moduan eta batera erreazionatzagatik preso politikoen kolektiboari ezarritako mendekua? «Irabazteko, zati ezak» dio esaldi klasikoak, eta horretan urrats gogor bat eman du Felipe Gonzalezen gobernuak.

Nor joanen da Almeriaraino haruntz kondenatutako presoek animo arnas bat ematera?

1978ko abenduan Soriako espetxea euskaldunek bete zutenetik, egun gogorak ezagutu dituzte gure preso politikoak. Soriakoa, ordea, etapa baino ez zen izan eta handik Alcalá de Henaresko presondegi moderno gogorrera eta Puerto de Santamariako gartzela famatu bezain beldurgarria igorri zituzten.

Puertotik aterata, Alcalán eta eske-
ma kontraintsurjenterik modernoenen arabera eraikitako Herrera de la Manchakoan bildu zituzten euskal presoak. Herrerako errejimen militar zorrotzaz eta bere orma berdez hainbat idatzi eta esan da, eta hala ere ez ziren hango baldintzak aski gogor euskaldunentzako... urtetako azterketaren ondoren aukeratutako presoak Espainiako deserturik aparteenetan sartu dituzte-nean.

Herrerako gogortasunetik elkarrengandik apartatzera

Espetxe-sistema espainiarraren orain arteko taktika euskaldunekiko, guztiak ahalik eta gartzelarik gutxienetan biltzekoa izan da. Madrilgo Alcalá de Henares eta Ciudad Realgo Herrera de la Manchako kontzentratu zituzten preso guztiak, horientzako propio eraikiak zeuzkaten edificioetan.

Denak ez zeuden batean, hala ere. Modulo bakoitzean zeudenak albokoengandik isolaturik zeuden, eta modulo bakoitzean ere ahaleginak beti egiten zituzten gartzelazainek presoek arteko komunikazioak oztopatzeko. Bi espetxe horiez aparte, Arabako Langraizera ekarri ziren hasiera batean reintsertatzeko prest zeudenak, eta duela gutxi prozesu horretan sartu nahi ez zuten zenbait «mili» ere bai.

Negu honetan, bizi-baldintza erosoak esijituz, protestan hasiak zeuden berriro presoak, batik bat Alcalá de He-

nareskoak, eta horrez gain Herrera-koak ere zigor luzez kastigatuak zeuden. Langraiza batzuk eramatean hasitako esperimentuaren segida bat dirudi egunotan burutu dutenak. Alegia, modulo bakoitzean beren telebista-kamarekin eta abar, hautatu dituzten presoak —batzuk lehendik ere oso ezagunak— Estatuan zehar barreiatu dituzte.

Ocañako presondegiaren gogorra kantetan ere gelditu

Presondegi berri bat da Zaragozako Darocakoa, eta hartara eraman dituzte Felix Zabarte, Josu Ormaetxea, Xabier Beloki, Jose Antonio Etxebarri eta Mixel Sarasketa, azken hau Alcaláti.

Herreratik Almeriara berriz —Penintsulako lurralderik lehorrena eta Euskal Herriatik urrutien geratzen dena— Bilbao Inzunza, Bilbao Goikoe-txea, Jesus Mari Zabarte eta Juan Tre-cet Sastre eraman dituzte. Toledoko Ocañan dagoen espetxe famatura —bere gogorkeriak egin du ospetsu— Jose Antonio Torre Altonaga, Manuel Piriz eta Ricardo Prieto. Eta, **Huescan**, azkenik, Llano palacios, Jon Iturriaga Omar, Jose Migel Azurmendi Albizu, Juan Manuel Gonzalez Merino eta Antonio Cabrera, sartu dituzte.

Ocañako presondegian zigor luzeak kunplitzen dituztenak egoten dira, hiltzaile eta abar. 1975an haruntza eraman zituzten euskaldun asko, Franco-ren agindupean izan zen azken «estado de excepción» hartan. Almerian, aldiz, sekula ez zen guk dakigula preso politiko euskaldunik egon.

Horiez gain beste trasladorik ere izan da. **Carabanchelgo** espetxe-hospitale-ra Zubiaurre eta Galartza eraman dituzte, eta Herreratik Alcalá Jauregi anaiak, Diaz de Heredia, Erdozia Larraza, Ikaza Gonzalez, Martinez de Birgala eta San Vicente.

Nabarmenenak barreiatu

Elkarrengandik hain urruti eta komunikatze hainbeste zailtasun edukiagatik, gose grebari ekin diote trasladatutako preso horiek. Baldintza ikaragarri zailetan hasi dira ekitza horretan eta gertatu lekietan edozeren aurrean ere lehen zuten elkarren babes hura gabe aurkituko dira.

Espetxeetako agintarien erizpideak traslado hauetan nondik nora joan diren zehazki jakiteko goizegi da, baina batzuk behintzat nahiko garbi ikusten dira. Batetik, zuzendaritzaren aurrean aurpegia nabarmenen erakutsi dutenak ateratu dituzte gainerako lagunen artean. Baina trasladatu dituztenak ere, elkarren artean sakabanatu dituzte, preso-aren arteko edozein lotura birrindu nahiz.

Errefuxiatuok Euskadin behar ditugu

Milaka abertzalek entzunerazi zuten bere oihua Bilbon joan den larunbaitan: «Errefuxiatuak Euskadin libre». Probokazio bat izan zen preso-aren barreiatzea, tantaka 30eko kopurua osatu arte frantsesek polizia espainolen eskuetan jarri zituzten errefuxiatuen opariak ere abertzale guztiontzako probokazioak izan diren bezala. Euskaldunok geure herrian bizitzeko eskubidea eta Estatu Espainoletik arrazoin politikoak direla medio ihesi joandakoek duten asilo eskubidea, abertzalego osoa bilduko duen eskariak izan behar dute. Errefuxiatuekin gertatzen ari denak edozein abertzalek ametitu dezakeenaren neurria aspaldi gainditu du eta.

Preso abertzaleak Euskaditik atera eta Sorian biltzeko neurria urrats koalitatibo bezala ulertu zen bere garaian.

Adibide bezala, 1984eko otsailaren 16an **Barakaldon** operazio berean harapatu zituzten Jose Felix Zabarte Jainaga, Juan Manuel Piriz eta Juan Manuel Gonzalez Merino, presondegi ezberdinetan sartu zituzte: lehendabizikoa Darocan, bigarrena Ocañan eta hirugarrena Huescan.

Reintsertzio prozesuak ETA Militarreko preso-aren artean ez du askorik funtzionatu, eta bide horren aurrean preso guztiak elkarrekin egotea oztopo bezala ulertu du Gobernuak. Gartzelazainen ustez gogorrenak direnak gainerakoe-tatik apartatu eta sakabanatu hilabete batzuen buruan jendea bigunduxeagoa edukitzeko esperantza bide dauka.

Cassinellok formulatu zuen: zanpato eta zatitu

Baina beste helburu bat ere badu neurri honek: eguneroko arazoetan bezala aukera politikoen aurrean eztabaidatu ahal izatea eta jarrera baterakoiekin funtzionatzea galarazi nahi zaie. Hori, bestalde, Estatu Espainolean bakarrik ez da egiten.

Estatu Frantsesean preso ziren ETA-ko militanteak elkarrengandik joan den abenduaren 29an apartatu zituzten. «**Beti gauza hauek fetxa berdinetan gertatzen dituk**», komentatu digu justu Soriara 1978ko abenduaren 28an eraman zuten preso-ohi batek. Isidro Galalde eta Agustin Bergaretxe **Parisen** daude, eta Las Mitxelena eta Martinez de la Fuente **Ar Naoned** edo Nantesen. Gainerakoak, **Paue** eta **Baionan**.

Hola, eta behar bada ondoko asteetan gertatu daitezkeen traslado gehiagorekin, burutzen da azken urteotan Madrilgo gobernuak hasitako politika. Horren lehen maila poliziaren ustez ETAko buruzagitza osatzen zutenak Amerika eta Afrikan zehar barreiatzea izan zen. Horiei estradizioak eta preso-aren trasladoa erantsita, ETA funtsean ahultzeko itxaropena dute.

I. ZUBIONDO

Nondik norako aldaketak?

Txina: liberalizazioaren ondorioak

Azken hilabeteotan, zeharo zabaldu dira Txinan gertatutako ikasleen manifestaldiak eta Txinako Partidu Komunistaren dirijente batzuren dimisio eta kanporatzeak. Hau dela eta, mendebaldeko komunikabideek arazoa argitu baino aldrebestu egin dute; alde batetik ikasleen manifestaldiak «liberalizazio politika» eta mendebalderatzearen aldekotzat hartuz, eta beste aldetik «liberalizazio politika»k Txinaren aurrerapenerako gauzarik hoberena dela esanez. Mao-ren dotrinatik kanpo, jakina.

Egia esan, ikasleen manifestaldiak (lehenengo talde minoritarioarenak salbu) Deng Xiao-ping-en politikaren aurka-koak eta maoismoaren sustraierara bihurtzekoaren aldekoak izan dira.

Ikasle txinarren manifestapenen ondorioz, arazoa areagotu eta gizartean hedatuko zelakoan, Hu Yao-bang Alder-

Soldata eta prezioen alorrean ere aldaketa mamitsuak izan omen dira azkeneko urteetan.

di Komunistaren idazkari orokorraren dimisioa eragin omen du ejerzitokoak, beste arrazoi batzu ere barne direla. Baina, honen ondorengoa den Zhao

Zi-yang ere Deng Xiao-ping-en aldekoa da.

Era berean, Alderdi Komunistaren propaganda arduraduna zen Zhu Hou-ze ere dimittiarazi zuten, honen ideiak lar liberalak omen ziren eta. Iazko uztailaren zera esan zuen: «Ezin dezakegu marxismoaren markora mugatuz segitu».

«Iraultza berria» delakoaren erreformak

Iraultza berriaren izenpean, Deng Xiao-ping Alderdi Komunistaren nagusia, erreforma batzu bultzatzen ari da ekonomiaren alorrean bereziki. Azken urteotan nekazaritzako komununen sistema aldatuz joan da, nekazaritza familiarra eta jabego kolektiboaren elkarbizitzaren orde. Erreformatik ambiziosoen industrializazioaren aldetik etorri da: langileriaren zuzpertzeta; Plana, soldaten eta prezioen sistema aldatzea, en-trepresetako langileen jectioa; komertzioaren eraketa eta abakkekoak.

—Planean: 1985etik aurrera planifikazio kuantitatiboa produktu basikoe-tan baino ez du eraginik izan behar (industrialaren %60an eta nekazaritzaren %10ean). Bigarren mailako produktuak planaren orientabide orokorretara ego-kituko da. Produktu hauetatik kanpo, beste guztiak oferta eta demandaren arabera funtzionattzen dute.

—Estatu eta entrepresen arteko harremanetan, entrepresa guztiek irabazien zerga ordaindu behar diote estatuari (%80a gutxi gora behera) gainontzeko guztia libreki erabil dezakela inbertsio edo berbanaketan.

—Entrepresa-jectioaren alorrean, soldaten parte bat produktibitatearen arabera jar daiteke, direktzio eta langileen oinarritzko unitateen artean; direktzioak langileak kontratatatu eta kaleratzeko libertate handiagoa izanik.

—Soldata eta prezioen alorrean ere aldaketak izan dira azken urteotan, soldatak lanaren arabera jarritz eta pre-

...Eta betiko problema: jaiotzak mugatu behar. Kale publizitate horrek haur bakarra izateko aholkatzen du.

zioak kosto errealerara hurbilduz. Produktu basikoren batzu izan ezik, besteek oferta eta demandaren arabera lortu dute beren prezioa, prozesu inflazionista agertu delarik.

Inbertsioen kontrol handiagoa omen

Nazioarte mailan Txinaren zabalkuntza hiru bidetan markatzen da; alde batetik Sobiet Batasunarekin harremanak, beste aldetik USA eta Japonekin dituenak; eta azkenik, hirugarren mundua deritzonarekin.

Sobiet Batasunarenganako harremanak hobetzekotan daudela ematen du Gorbachev aroa hasi denetik; estatu bi hauen arteko arazoa hiru eskaerotan batzen direlarik: Sobiet Batasunak Vietnamekin dituen harreman bereziak apurtzea; Mongolia eta bien arteko mugan Sobiet Batasunak dituen ejerzitoak ebakuatzea eta Afganistanen dituen tropak kentzea. Azken hau, behintzat, betetzekotan dagoela ematen duela.

USA eta Txinaren arteko akordio estrategikoaren ideia aldenduz doala dirudi, hirugarren munduarekiko harremanetan arazoak sortuko zirelakoan. Era berean, eta Japoniarrek Txinan egindako inbertsioak eta daukaten eragina areago ez dadin edo izan omen da Hu Yao-bang-en dimisioarena, dimisio honek kanpoko komertzioan inolako eraginik eukiko ez duela esan arren. Eta Zhao Zi-yang lehen ministro ohiak utzitako karguan Li Peng jartzean, Sobiet Batasunarenganako hurbilpena eta nalabaiteko plan sistemetara joatea suposatuko omen du aurrerantzean, enpresari japoniarren eritziz.

K. BILBO

Ekialde Erdian geroz eta garrantzi gehiagoko lekua betetzen du Iranek

Ekialde Erditik heldu informazioek betetzen dituzte berriz ere teletipoak. Iran-Irak. Herri islamdarren «tontorra». Libanoko gerrak. Israeldarren burutazioak. Munduko indarrak boteretsuenak biltzen dira bertara.

Irandarren aktibitatearen azken denboretako balantze bat eginez gero, zer aurrerapenak egin dituzten ikusita, harritzen gara. Libanon beren eragina areagotu egin da, zeharka, *Hezbollah* eta *Amal Islamikoa* taldeen bitartez. (Bide batez esan, gure ustez azkeneko bahiketak —alemandar, iparramerikarrenak— beste «krisialdi» diplomatiko luze baten iragarkizun agi daitezkeela). PEE, petrolio esportatzaileen erakundean ere, inizatiba hartuta dabilta. Frantzia eta Sobietar Batasunarekin harremanak estutu dituzte (eta bi horietatik dira Iraki armarik gehien saltzen dizkietenak). *Irangate* delakoak ere beren irudia indartu die. Azkenik, Golko-ko gerratean aurrera egin dutela dirudi. Hau segurutzat eman daiteke, batipat Kwait-en Herri islamdarren «tontor»-rean aste honetan bildurik egongo diren zenbaiten beldurra ikusita. Hegoaldean, Basora hiria irandarren esku gerta liteke. Iparraldean, «hiritako gerra» gogorragoa da, kurdoak tarteko direla. Bonbaketak ugaltzen dira, eta Irakek «bakearen aldeko» deiak egiten ditu.

Kwaiten, beste askoren artean, Egipto ageri da, 1981ean El Cairo-Tel-Aviv akordioa zela-ta erakunde islamikotik botea izan zenetik aurreneko aldiz. Egiptori begira egon beharra dago beti, hango gora-beheretan. Orain, Mubarak eta Israeleko Peres, elkarrizketan. Iran-Irakez solastatzekotan dira, printzipalki. Israel ere badago-ta kezkatuta. Irak, bere betidaniko etsaia, indarrean zegoela uste bait zuten israeldarrek, horrexegatik saltzen zizkieten armak Irani, beren mesedezko oreka bat gertatzen bait zen. Orain, Iran ofentsiban egonik, «lurrikara integrista»-ren beldur dirateke, eta Irak laguntzen hasi beharko ote duten, galdegiten dute.

Europako iparraldean Helmut Kohl morroi hits eta arrazistaren berraukeratzeaz aritzen zirelarik, Mediterraneoan MCA korsikarra legez kanpo ipintzen zuen Parisek. Alain Orsoni, mugimendu horretako militantea, FLNC erakunde militarren partaide zela esanez atxilotu zuten; hortik egun gutxira etorri da ilegeztapena. Latza, MCA-UPC koalizioak 86ko hauteskundeetan botoetarik %10a lortu zuela kontutan izanik. Beste erakunde bat sortuko omen dute horratik Korsikako independentizaleek.

Ameriketean, Contadoraren azkeneko bilerak ez du jarri Nicaraguako gerra konpondu bidean; eta Febres Cordero Ecuadorrekoa lasai aski dabil, portaera mixerablea erakutsi zuen bere bahiketa eta gero edozor gauza esanez.

Asian, begira Pakistan eta India arteko mugari: etsaitasun tradizionala dute bi horiek eta, orain tropak pilatzen hasi dira bertan. Eta Corea ere ikustekoa da, gazte bat torturatua hil dela eta, ez dugu esango hura demokrazia perfektua denik behinik-behin baina, Barne ministroak eta Polizi-buruak bederen dimittitu dute, leku denetan gertatuko ez litzatekeena.

Filipinetan azkenik, Coryk bakea nahi omen du baina, Manilan armadak 15 nekazari hil ditu manifestaldi batean, eta Mindanaon FMLN-k sinatu duen trekuaz ez du FILM-k bat egiten (biak mairuenak dira, «integristak» bigarren horiek), eta NApoko gerrilariak berek ere zalantzan jartzen dute, noizpait gobernuarekin iritsitako akordioa.

FANXIN

OLPko bigarren buruarekin «munduko terroristarik gaiztoen»az mintzo

«Hiruzpalau erregimenentzat lan egiten du Nidalek»

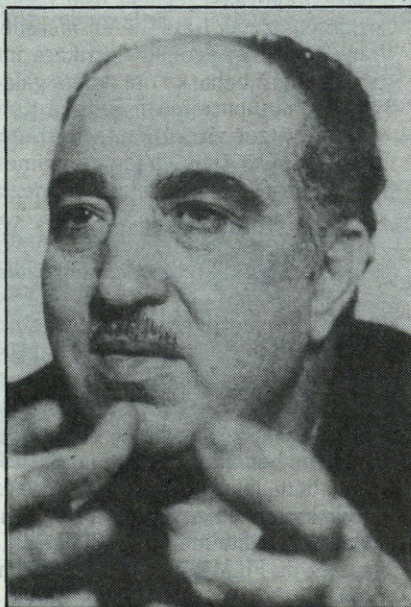
Laster da Aljer-en palestindarren biltzarre nagusia. OLP, Palestindarren Askatasunerako Erakundearen buruzagi eta militanteak esperantzatsu ageri dira egunotako prentsan, lor litekeen batasunari buruz. Ez erabateko batasunik, noski, horretarako kondizioak gogor xamar bait daude, eta batzuk eta besteen artean gehiegizko aldeak. Baina bai egun batean Arafat eta Mubarak elkarrizketatu zirela eta sortu zen protesta eta zatiketa gainditzeko adinakoa beharbada.

Abu Iyad OLPko bigarren burua da. Aldi berean, erakundeko seguritate arduraduna. Arabe hizkuntza irakatsi zuen garai batean, duela 30 urte militante izatetik gerrilari «liberatu» izatera pasa zen arte. Duela gutxi, Ekialde Erdian bezala Europar aktualitate izan den eta beldurgarri agertzen zaigun Abu Nidal «terrorista»ri buruz mintzatzeko prest egon da. «Le nouvel observateur»-i hitz egin dio. Palestindarren dramari buruz argi izpi batzuk eman ditzaketelakoan ekarri ditugu bere berbak hona.

Palestindar izan zitekeen edozein atentaturen ondoren Abu Nidalen izena entzun dugu. Beti azpimarratu da haren argazkirik ere apenas ez zela. Eta OLPko zuzendariordeak argitu duenez, hamarren bat aldiz operatu omen du aurpegia, itxura aldatzeko. 60.eko hamarkadan ezagutu zutenek ere ez omen lukete ezagutuko orain.

Abu Iyaden ahotik jakin dugu Abu Nidal famatuaren benetako izena Sabri Khalil Al Banna dela. 1937an jaio zen Jaffa herrian —gaur Israelgo estatuaren mende dagoena— eta bere familia merkataritza aberatsek osatzen zuten. Hamarren bat emezte zituen bere aitak, eta zortzigarrena zen emazte siriarraren semea da Abu Nidal. Holako familia batean, hamasei anaia eta zortzi arreba zirelarik, 300 bat izanen omen dira bere ilobak.

Artean Sabri Khalil Al Banna izena zuen gaztea 1947an, Israel estatu bezala sortu eta Palestina zatikatutakoan, Gazako lurraldeko errefuxiatu-kanpo batean aurkituko da, eta hortik bere aitaren emazteetako batekin Arabia

Abu Iyad, garai batean Nidalen ondoan, gaurregun beraren atzetik.

Saudi aldera joko du. ONUk errefuxiatuentzako ematen dituen diru-laguntzetako bat eskuratu eta ikasketetan murgildu zen, baina horiek laster utzita —diru faltaz— Aramco petrolio konpainian hasiko da lanean.

Baina Arabia Saudian oposizioko taldeekin lanean sartu zen, eta azkar bidali zuten handik. 60.eko hamarkada arte ez dugu berriz bere berririk ukanen. Urte horietan Yaser Arafat eta Abu Iyaden —orduan Salah Khalaf— ondoan Al Fatah sortzeko lanetan aritu zen. Orduan hain laguna zuen Abu Iyadek ez du mintzorik kamusten Abu Nidalen izakera definitzerakoan; «konplexuz betetako gizon bat» dela dio, besteren artean. Ez gara gu psikologia adierazpenetan luzatzen, haren bidea segituko dugu, Iyaden ahotik, beti ere.

1974ean gertatu zen erabateko haustura

1968an OLPk «Sei Egundetako» gerran sekulako jipoia nozitu zuen. Sabri Al Banna zen palestindarren ordezkaria Bagdaden. Baina haserre zegoen: palestindarren buruzagiek Estatu laiko eta demokratiko bat eraikitzea proposatu zuten, palestindarren eta israeldarren arteko elkarbizitzetaz osatua. Sabri Al Banna edo Abu Nidalentzako hau errendizio bat zen. Ez zen haserre zegoen bakararra. George Habache-ren FPLPk ere zatiketa jasan zuen, Ahmed Jibril-ek «FPLP-Komando Nagusia» sortu bait zuen. Urte haietan, «errendizioaren aurkakoak» biltzen saiatu zen Abu Nidal Beiruten.

1974ean palestindarren Kontseilu nagusiak «erdibideko etapen» tesia bereganatu zuen, eta «aske dugin lurralde guztian zehar Estatu palestindar bat eraikitzea» proposatu zuen. Haserre batean, Sabri Khalil Al Banna OLPtik atara eta bere erakundea sortu zuen: «Fa-

tah-Kontseilu iraultzailea».

Haustura erabatekoa egina zen: urte horretako azaroan OLPko auzitegi iraultzaile batek jujatu eta heriotzera kondenatu zuen. Ordurako ezkondu berria zen, eta Nidal izeneko haur bat zuen. Hortik bere izena: «Nidal-en aita» (Abu Nidal).

Ekonomi sare konplexu bat muntatzen du Nidalek

OLPk, noski, bere laguntza oro ukatu zion erakunde berriari. Baina adiskide indartsu bat aurkitua zuen Abu Nidalek: «Arbuiatzaileen Frontea»n nagusi izateko itxaropena zuten Irak-eko buruzagiak.

Yaser Arafaten laguntzaile zuzena den Abu Iyad-ek esplikatzeko duenez, Irakek berez OLPko buruak kontrolatu nahi zituen, baina hori lortu ezinean basko jendea eta koadroak bereganatzen saiatu zen. Hortik Abu Nidalen ahalegina: israeldarren edo judutarren kontrako operazio basatiak burutuz, borrokatzaile egoskor baten irudia ematea.

Abu Iyadek dioenetik, Irakek denetara 10 bat milioi dolar emango zizkion Abu Nidali, eta Siria eta Libiaren artean beste milioi bat. Salakuntza gogorrago bat ere badu OLPkoak: «Abu Nidalek laborantzako etxalde aberatsak baditu Iraken, eta petroliotik aberatsak diren estatuei racket edo zerga mafiosoak kobratzen espezialdua dago. Atentatu terroristen kontra babesten ditu, noski, estatutu horiek Abu Nidalek, eta petrolioazale guztiek pagatzen diote».

Antza denez, dirutza horiek manejatzen trebea da Abu Nidal. 1978an bost enpresa bazituen bereak Libanon. Beiruten, Fakhani auzoan, boutique bat zeukan. Abu Iyadek dioenez, «Libanon zituen bere enpresak konfiskatu genizkionean 750.000 dolar aurkitu genizkion». Europako bankuetan ere baditu inbertsioak. Eta gastatu berriz, oso gutxi gastatzen du: hilabeteko 100.000 dolar baino gehiago ez, OLPkoen ustez.

Analfabetoa, omen, baina intuizio argikoa dateke

Holako fortuna batek indarra ere ematen du. Abu Nidal da, Abu Iyadek argitara atera dituen informazioekin jarraituz, Irakek ikasle palestindarrentzako eskaintzen dituen diru-laguntzak administratzen dituenak. Eta diruaren truke, ikasleei eskatzen zaie noizean behin erakundeari zerbitzuren bat eskaintzea: gela bat alokatu, auto bat, maleta bat leku batetik bestera eraman, «pasaran» dabilen adiskide bati ostatu eman...

Europar ikasketetan ari diren gazte palestindarrek sekulako basea eskaintzen diote Abu Nidali. Adibidez, OLPk Parisen zuen ordezkaria, Ezzedine Kallak, 1978ko abuztuan hil zuenetako ba-

Europar eta Ameriketako lehengo urteko atentaturik handienaren atzean ikusi dute Abu Nidal palestindarra.

tek polizia frantsesari aitortu zion operazio hartan parte hartu bazuen ikasteko diru-laguntza baten eta Europarako abioi biletet baten trukean izan zela.

Horrela, bere inguruan 50 lagunetik gora ez edukirik ere, sekulako operatibitatea eduki dezake Abu Nidalek bere ikasle eta ikasle-ohiekin. Horien bidez harreman pertsonaletan oinarritutako sare bat dauka antolatua, ezker muturreko alderdiekiko harremanetan oinarritu gabe.

Formazio politiko urriko gizontzat dauka Abu Iyadek Abu Nidal. «Ezjakin bat da, baina analfabetoen intuizio argia dauka. Arabeen arteko liskarrak profitatzen trebea da. Hiruzpalau errejimenentzat lan egin eta aldi berean denei trazitioa egiteko gauza da».

Iraketik Siriara, Siriatic nora?

1978an aldaketa handiak dira Abu Nidalentzako. Israeldar eta egiptoarrek Camp David-en bakea sinatzen dutelarik, Irak eta Siriaren arteko harremanak goxatzen dira. OLP hobeto moldatzen da orain Bagdadekoekin, eta hauek gainera Iranetik gerran murgilduta europarrek bakean egon nahi dute. Guztia ondoz ondo, Abu Nidal Iraketik kanpora botatzen dute. Sirian du geroztik basea, eta hango zerbitzuen-

tzako lanak egingo ditu.

1982ko ekainaren 3an Londresen Israelek zuen enbaxadorea hil zuen Abu Nidalen taldeak. Biharamonean, israeldarrek Beirut eta Libanoko hegoaldea bonbardeatuko dute. Abu Iyadentzako nabarmena da Libano inbaditzeko aitzakia Abu Nidalek eman zuela, eta segurua dela bere inguruan Mossad israeldarrak bere agenteak infiltratu dituela.

Bi urte geroago, Siriatic Libiara pasazen Abu Nidal, eta horien laguntzarekin burutuko zuen hainbat atentatu, Erroma eta Vienakoak tartean. Badirudi, ordea, geroztik Iranen dagoela, eta Libanon Iranen alde borrokatzen den «Hezbollah» taldearentzako ere lan egiten duela. Bere basea, dena dela, Siriak ongi kontrolatzen duen Bekaa bailaran dauka. Eta behin eta berriro errepikatu dute bere laguntzaileek Palestina Siriaren zati dela, Libano bera bezala.

Non dago gaur egun Abu Nidal? Agian Teheranen edo behar bada Tripolin. OLPko komandoak ahalegindu dira hura akabatzen, baina arrakasta handirik gabe. Abu Iyadek dioen legez: «Zenbait estatuk babesten dute, eta ez bakarrik batek pentsa litzakeenak...»

A.B.

Estatu espainoleko ikasleak ari dira mugitzen orain

Madrilgo gobernuak egurra ikasleen eskakizunei

Ikasleek azken bolada honetan daramaten borroka aurrera doa. Sindikatoak eta ikasle Koordinakundeak konbokaturiko ekintzak izugarrizko harrera jasotzen ari dira eta Estatu espainolean, aspaldian ez bezala, ikasleen artean eginiko greba eta manifestaldiak masiboak, eta zenbait kasutan, Madrilén polizia edota Bilbon Ertzantza agertzerakoan bezala, beldurgarriak ere ba dira. Estatu frantsesean bezala, biolentzia kementsu agertu da Madrileko kaleetan, batez ere.

Madrilgo Gran Vía-n bertan, San José eleizaren atarian.

Hilaren 20, 21, 22 eta 23rako, ikasle mugimenduak greba eta manifestaldietara deia zabaldu zuen. Aurreko urtearen bukaeratik eta aurtengoaren haseratik dei hauek pentsa ezinezko harreara izan zuten eta mugimenduak sendotasun trinko bat lortu ere.

Madrilen aspaldian ez bezalako borrokak ikasle eta poliziaren artean

Madrilen, Estatu espainoleko hiri-buru gehinetan bezala, lau egun horietarako manifestaldiak konbokaturik zeuden, era berean, ikasleek grebari eusten ziotelarik. Ostiralean gertaturikoa, aurreko egunetan ere jazo zen baina neurri txikiagoan, eskuindar gazteek hasera batean ikasleak eta gero poliziak erasotzen zituzten. Horrelakorik gerta ez zedin ostiralerako manifestaldirako lau segurtasun lerro osatu zituzten ikasleek eta lerro hauen aurretik beste berrehun bat ikasle, ultrak nolabait kontrolarazteko.

Madrileko manifestaldiak 200 mila lagun zuen eta segurtasun lerroak zirela medio, erabateko pakea nabari zen, nahiz eta tentsioa handia izan, aurreko egunetako istiluek zauritu asko utzi bait zuten. Ultrak agertu zirela edota aurrean zihoazen berrehun ikasle horiek istiluka hasi zirela, sortutako iskanbilak ez ditu Madrileko kaleak ongi paratuak utzi.

Balaz zauritutako neska-gazte bat

Polizia eta ikasleen arteko erasoak ugariak izan ziren eta ingurutako zakar-ontzi, banketxe, auto eta faroletan, galera handiak izan ziren. Madrildar gazteek, agian, ezagutzen ez zuten «botijo»aren hezetasuna ere arropetan sentitu zuten eta 15 urtetako neska gazteak poliziak airera botazen dituen bala zorrotzen erretzea ere bere izter samucrean sentituko zuen.

Poliziek honelako ikasle kopururaren aurka ezin ezer egin eta azkenik beren pistolak atera behar indartsuen nor den erakusteko. Ondorioak ezagunak gure artean: dozenaka zauritu eta amorrua ikasleen artean.

Madrilekoa ez zen konbokaturiko manifestaldi bakarra, estatu espainoleko hiri-buru nagusietan bait zeuden deialdiak zabalduak. Bartzelonan mila lagun bildu ziren eta lau atxilotu gertatu ziren sortutako iskanbilen ardura duntzat hartuak izan bait ziren. Valladolid-en sei mila lagun, Vigo-n bost mila, hamar mila Murcia-n eta batz beste, estatu espainol osoan %90ak egin zuen greba.

Mugimendua ez da amaitu

Istilu hauek gertatu direla eta, balaz zauritutako bat, zenbait ikasle eritetxeratu eta abar, Ikasle Sindikatuak eta

Maria Luisa Prada, 15 urte, hil zorioan utzi zuen polizia baten balak.

Halaz eta guztiz... mugitu egiten da

Irakaskuntza Ertaineko ikasleen azken mobilizazioek ze norabide hartuko duen ez jakin arren lerrook idazterakoan, garbi dago dagoeneko pultso gogor baten aurrean jartzea lortu dutela Madrilgo Hezkuntza Ministraritzak nahiz Barne Arazoetarako Ministraritzak. Egia dago estatu espainola ez dela Frantzia eta gobernuak askoz ere lasaieria eta harrokeria (erraztasuna ere irakur daiteke) handiagoak dituela hauetan «cambio»rik eman gabe aurrerantzean ere berdin berdin jarraitzeko.

Izan ere, ikasleen azken mugida honek, tasak jeistea eta selektibitatea kentzea eskatzeaz gain, erreibindikazio zehatz batzutan lerrotzea oso zail den beste malaletxe bat ere agertzen du: sistema honetan etorkizunik ez dakusan gaztediaren haserrea.

Ez dauka ilusiorik gaztedi honek. Unibertsitatean ez dakusa etorkizunik. Kallean ez dauka lanik.

«Cambio»aren gobernuak ez du jakin sistema aldatzen eta gazteak motibatuko dituen etorkizun proiektu bat sortzen. Itxaropenik ez dago dagoeneko.

Ikasleek erreibindikazio ezberdin mordo bat ezarri dituzte paper gaine. Euskadikoek bakarrik hamazazpi erreibindikazio ezberdin zeuzkaten paperean idatzita. Adierazgarria da hainbeste gauzatan agertzea beren ezadostasuna. Adierazgarria da halaber borrokaren baliogarritasunean daukaten konfiantza eza.

Eskolatik pira egitea, suspentso mordoa ateratzea, egunero ahal dena disfrutatzea, nagusiago gehiengo baten desenkontatzea eta pasotismoaren antzera, askoz ere atseginagoak bilakatzen dira gaurko egoeran gazte hauentzat.

Mugimendu honek ere arrisku handiak ditu, goian aipatutakoetaz gain, jende honen adin, izakera eta, antolatzeaz gain, proiektu berri bat asmatzeko izan dezakeen ezigaitasunagatik, arrisku handiak ditu matxinada soil batetan gertatzeko.

Irakurtzen ari zaren hau idazterakoan jakin dugu Madrilen ostiralean gertatutakoaren berri. Astelehenerako greba orokorra eta astearterako manifestaldiak daude konbokaturik. Hau irakurtzen duzunera izango duzu horien berri.

Zer nahi delarik ere, garbi dago zerbait mugitzen hasia dela estatu mailan.

Joxe MOLLARRI

Madrilgo kaleek ahazturik zituzten ikasle eta polizien arteko borrokaldiak. Istiluak ez dira oraindik amaitu.

Koordinakundeak astelehenerako, 26rako berriz ere ikasle grebara deitu dute eta astearterako manifestaldiak egitera.

Ikasle mugimenduaren eskakizunak Hezkuntza Ministraritzakoek kontutan izan ditzaten, langileriaren laguntza eskatu dute eta CC OO-eko buruek agindu dutenez langile delegatuen asanbladak konbokatuko dituzte ikasleen eskakizunak aztertzeko eta nolabaiteko laguntza eskeintzeko. Honez gero Catalunya-ko ikasleek ekintzetan jarraitzea agindu dute.

Dirudienez, ikasle mobidak aste honetan jaso dezakeen arrakastaren arabera, Hezkuntzako buruek eskua luzatu beharko dute ala, Estatu frantsesean gertatu eta ohiturik gauden bezala, balaz zauritutakoak alde batera utzi eta herioa azaltzen denean, eskua luzatu beharko du.

Mobilizapenen hastapenak

Frantziako ikasleen garaipena zela ala estatu espainoleko ikasleen ohiartzuna zetorrela, ikasle euskaldunek ere, eskakizun garrantzitsuak zituztela sentiturik elkartzeko koordinakunde baten sorrera planteiatu zuten.

Ikasle euskaldun hauen ustez, estatu espainolean gertatu ez bezala, koordinakundea osatzeko, benetan ikasleen ordezkari izan beharra zegoen. Eguberriko oporrak zirela medio prestatu zuten antolaketa guztia. Ikastetxe bakoitzetik bi ordezkari hautatu zituzten eta horrela, herrialdeko koordinakundea osatu zen. Herrialde bakoitzeko koordinakundetik lau ordezkari hautatu ziren eta honela Hego Euskalerriko ikasle koordinakundea osatu zen.

Koordinakunde hau osatzeko, errepresentatzaile izateaz gain, beste bi baldintza bete behar ziren: Hego Euskalerriko marku juridikoa, hau da, Hego Euskalerriko lau herrialdeak errespetatzea, eta, probisional izatea, hots, ikaslearen helburuak lortzerakoan apurtzea.

Euskadiko Koordinakundeak bere ezberdintasuna markatu du

Erdi Mailako Irakaskuntza eta Hezkuntza Profesionaleko ikastetxe guztiek, publiko nahiz pribatuak, esku hartu zuten eta koordinakundearen lehen urratsak ematen hasi zen koordinakundean.

Estatu espainoletik etorri ziren deialdiak, hemen ere arrakasta dexente zutela ikusirik, koordinakundeak 14rako bere deialdia botatzen du eta antolatzailen ustez dei honek izugarrizko garrantzia izango du indarren neurketa izango bait da. Arrakasta ezin hobea lortzen da eta koordinakundeak 19 eta 20rako bi borroka egun konbokatatu zituen, honela estatu espainolean indartsuen zen ikasle Sindikatotik desmarkatzen delarik.

Hau honela izanik, bi erakunde hauen artean, lehen istiluak sortzen dira, Sindikatoaren eragina ahulduz bait doa koordinakundearen indartzearekin batera.

Honela, salaketak aireratzen dira eta Sindikatoaren ustez, Koordinakundearen xede bakarra ikasle mugimendua zatitzea eta honek antolatzen dituen ekintzak hondoratzea izango da. Koordinakundea ez da hanka-motz geldituko eta Sindikatoa PSOE-ren barnetik sortutako oposio kontrolatu bat besterik ez dela dio, nahi duen unean ikasle mugimendu hau ito dezakeelarik.

X. LEKUONA

Euskadiko Ikasleen Koordinakundea mintzo

Euskadiko Ikasleen Koordinakundeko partaide batzuren egoteko asmoz joan gara Hernaniko Institutura. Bazkalondoa. Eguzkiak epel jotzen du patioan. Hantxe daude «pira» egindako ikasleak eta une horretan eskolik ez dutenak. Gela batean sartu, eta konfiantza osoan hasi gara hizketan.

ARGIA.— Zein dira ikasle mugimendu honek aurkeztzen dituen erreibindikazioak?

KORDINAKUNDEKOAK.— «Numerus clausus» ezabatzea, tasak ere bai, euskal barruti unibertsitarioa, selektibitate ez, euskal eskola publikoa eta dohain, iraileko azterketek jarraitzea, unibertsitatara sartzeko sarrera zuzena 25 urtetik gorakoentzat, hau da «acceso» frogarik ez, laguntza gehiago LHkoentzat, Nafarroako «Ley del Vascuence» atzera botatzea, Zuzendaritza batzordeetan ikasleok kopuru handiagoa izatea...

A.— Erreibindikazio horiezaz gain fanzine batean ikusi dut Eusko Jaurlaritzak «Ley de asistencia» izeneko bat atera duela eta horren kontra agertzen zaretela erabat.

K.— Eusko Jaurlaritzak atera berri duen dekretuak dienez, ikasle batek hiru hilabeteren buruan bost aldiz pipar eginez gero asignatura batean, matrikularik gabe gera daiteke.

Hori banakako kasuetan. Talde oso bat joaten ez bada egun batean eskolara, eman dezagun greba egiten dugula, edo asanblada bat... ba bueno, «ausencia no justificada» bezala hartzen dute. Bi egunetan segidan egiten bada greba; kalera zoaz.

Guzti hau egin dute sortu berria den oraingo mugimenduaren antzekorik sor ez dadin, mugimendua bertan behera botatzeko. Honelako lege baten aurrean ikasle askok paso egiten dio grebari, akonatu egiten da... eta betikoak geratzen gara azkenean.

A.— Erreibindikazio ugari bada. Dena dela, LH eta BUPeko ikasleak ezberdinak izanik, LHkoek BUPekoan estatus bera eskatzen dute...

K.— Begira, gaur egungo unibertsitatea elitista dugu. Ordaindu behar diren tasak direla-ta, ekonomikoki ahaltsua den gaztea bakarrik sar daiteke. Horregatik eskatzen dugu tasen ezabatzea, estudiante guztiok daukagutako unibertsitatean sartzeko eskubidea.

LH-koek ordea, beren ikasketak amaitu ondoren, unibertsitatara sartu nahi badute, beste urtebeteko ikastaroa osatu behar dute. Urte horren beharrik ez izatea eskatzen dugu, LHkoek eta BUPekoek aukera berberak izan behar bait dituzte, ez bait gara batzuk elitea eta besteak langileria osatzeko tropa.

A.— Euskadiko Ikasleen Koordinakundea ez dago estatu mailako Sindicato nahiz Coordinadorarekin lotuta. Tirabirak ere izan dira zuen eta haien artean. Zergatik?

K.— Gu aparte gaude Euskal Herria gauza aparte dela pentsatzen dugutako. Sindikatoa gainera, PSOEren barrutik ateratako mugimendua da; Izquierda Marxista eta «Nueva Claridad»-ek bultzatutakoa. PSOEren barruan oposizio antzera jotzen dute ikasle mugimendua nolabait kontrolatuta izateko eta nahi dutenean oposizio hori suntsitzeko. Horregatik mugatu dituzte mobilizazioak aste betera, mugimendu hau erretzeko eta gero beren gauza ateratzeko.

Guk jakin dugunez, estatuko koordinadoran PSOEko jendea ere sarturik dabil. Dena dela, Euskal Herriko koordinadora mailan bada jende bat estatukoan barruan egon behar dela uste duena. Halaz ere Gipuzkoan ez da horrelakorik gertatu.

A.— Hemengo Koordinakundea mobilizazio gutxiago egin ditu...

K.— Gure ustez, Sindikatoak egin duen deialdiarekin bilatu duena sortutako mugimenduaren protagonista izatea eta mugimendua bera erretzea da. Guk deitu genuen 14eko grebara. Gero 19a eta 20a «Borroka egun» bezala jo genituen. Ekintzak egin dira, begira bestela Bilboko istiluak... Donostian San Sebastianetan zeudelako. Sindikatoak berriz ez du ezertxo ere egin hemen. Euskadi mailan gu gara errepresentatibo bakarrak.

A.— Zuen ustez ze eragin izan du Frantziako ikasleen mugimenduan oraingo honetan?

K.— Eragina izan du... baina ez izugarrikoa. Jendeak, Frantzian egindako borrokaren ondoren lortutako eskakizunak ikusi ondoren ere ez da gehiegi animatzen; hemen ohiturik bait gaude eguneroko borrokan ekin eta ekin eta azkenean ezertxo ere ez lortzea.

A.— Ze jarraipen izango du mugimendu honek hemendik aurrera?

K.— Hemendik aurrera beste moeta bateko borroka eramango dugu. Greba aktiboak, hau da, itxialdiak eginez zentroetan eta horrela. Ea mahai baten aurrean eseritzen garen azkenean.

A.— Bukatzeko, ze jarrera hartzen dute irakasleek zuen mobilizazioen aurrean?

K.— Zenbaitzuk ulertzen dute arazoa, baina greba gehiegi egiten ari gara esaten digute, lehen ere egin ohi ditugula eta martxa hau gelditu beharra dagoela. Beste batzutan, Arrasaten eta, ostiaka ibili dira irakasleekin. Ekintzak klase ordutatik kanpora egin ditzagula esaten digute, baina horrela eginez gero jendeak paso egingo luke.

A.— Eta gurasoena?

K.— Hauen arazo bakarra semea greban ez ikustea da. Semeak ikasi egin behar du eta grebarekin ez da hori lortzen. Entenditu behar dute beraien ere egiten dituztela grebak beren eskubideak defenditzeko, eta guk ere defenditu nahi ditugula geureak.

Barazargo turbategia, mapatik desagertarazi duten altxor naturala

Bizkaialdeko Gorbeian, Zeanuriko zelaiak daitutako lekuan, Barazargo bortutik gertu kokatzen zen Saldropoko turbategia. Euskal Herriko haundienetarikoa zen, eta turbategi ugari egon arren Euskal Herrian berau zen zaharrenetarikoa.

Zer da ordea turbategi bat? Zergatik da altxor natural bat? Has gaitzen esaten turbategi bat landareen hondakinen pilaketaren ondorioz sortzen dela. Goro dioak (espagnoak bereziki) baldintza berezi batzuetan (oso hotz eta heze-tsua diren giroetan) asko hazten dira, baina haien usteltzea poliki poliki gertatzen da. Turbategiko zati batzu milaka urte geratzen dira aldatu gabe. Hauxe da turba deitzen duguna.

Europako Ipar eta Erdi aldeetan turbategiak oso ugariak dira (Eskandinavia, Alemania, Eskoziak...) eta turba betidanik erabili ohi da erregaitzat edo azken urte hauetan nekazal lurren kalitatea hobetzeko.

Turbategi batek oso natura egoera bereziak sortzen ditu eta horrexegatik

han bizi diren landareak arraro eta interesgarriak dira kasu askotan. Hemen aurkitzen ditugu adibidez landare haragijaleak (oso txikiak); superbizitzeko insekto txikiak harrapatzen dituzten landareak.

Bestalde, turbaren geruzetan geratzen diren landareen aztarnak (lore hautsa bereziki) erabilgarriak dira inguruko historia ezagutzeko. Zer eguraldia zegoen, zer landarretzak estaltzen zuen zonaldea zuela milaka urte...

Ez da zaila ulertzea ze garrantzitsua den turbategi bat bai ekologikoki, bai paleontologikoki ere.

Hala ere, leku hauek babesteko legeriarik eza eta erakunde ofizialen arduragabezia nabarmen eta erabateko izan dira Saldropoko turbategia suntsitzeko.

Egilea empresa txiki bat izan da, Zeanuriko Udalaren baimenarekin. Induskigailu batek palakadak turba atera ditu gero Arabako Olleriasako herrian pilatzeko. Han poltsetan sartzen da gero lorepoteentzako lurrarekin nahasteko, hori bait da bere balio komertziala.

Lehen oso handia zen turbategitik 10 bider 100 metrotako faxa estu bat baino ez da geratzen. Azpimarragarria da gaiak eduki duen zabalkunde urria. Xabier Gereñok egin zuen artikulua txiki bat gaia euskaraz aztertzen, baina «El Correo Español» «El Correo Escolar» gehigarrian argitaratu zuen. Erdaldunzalea izanik egunkari hau, eta batez ere erdaldunen artean irakurritakoa, euskarazko sail hori apenas irakurriko zuen inork.

Arabako Natur Institutoko partaideek (Turbategia Arabako mugatik hurbil zegoen) beste eskutitz bat bidali zieten egunkariei, egoera salatzeko asmoz.

Eusko Jaurilaritzak, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Zeanuriko Udalak jaso zuten halaber eskutitz bat. Erabat alderrik ordea.

Galera ekologiko eta paleologikoa

Agian gure landaretza eta eguraldiaren aztarna historikoak Euskal Herriko lorepoteetan zehar banatzen diren eta gure landareetarik bitxiak desagertzen diren bitartean, gure erakunde «Autonomikoek» argitaratu dituzte bi liburu polit. Bata, Euskal Herrian (Edo Baskongadasetan, auskalo!) desagertzeko zorian dauden landareetaz eta beste Euskal Herriko historiaz. Seguraski bi liburu polit hauek ikustean, norbaitek oldoztuko du gure ondare natural eta arkeologikoa esku erresponsableetan dagoela. Gizajoa!

SAIARRE

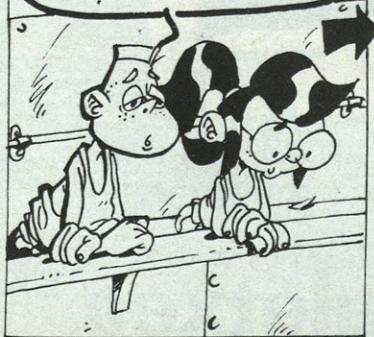
WALTER GARMENDIA JR.

Lofetog
&
Iate 286.

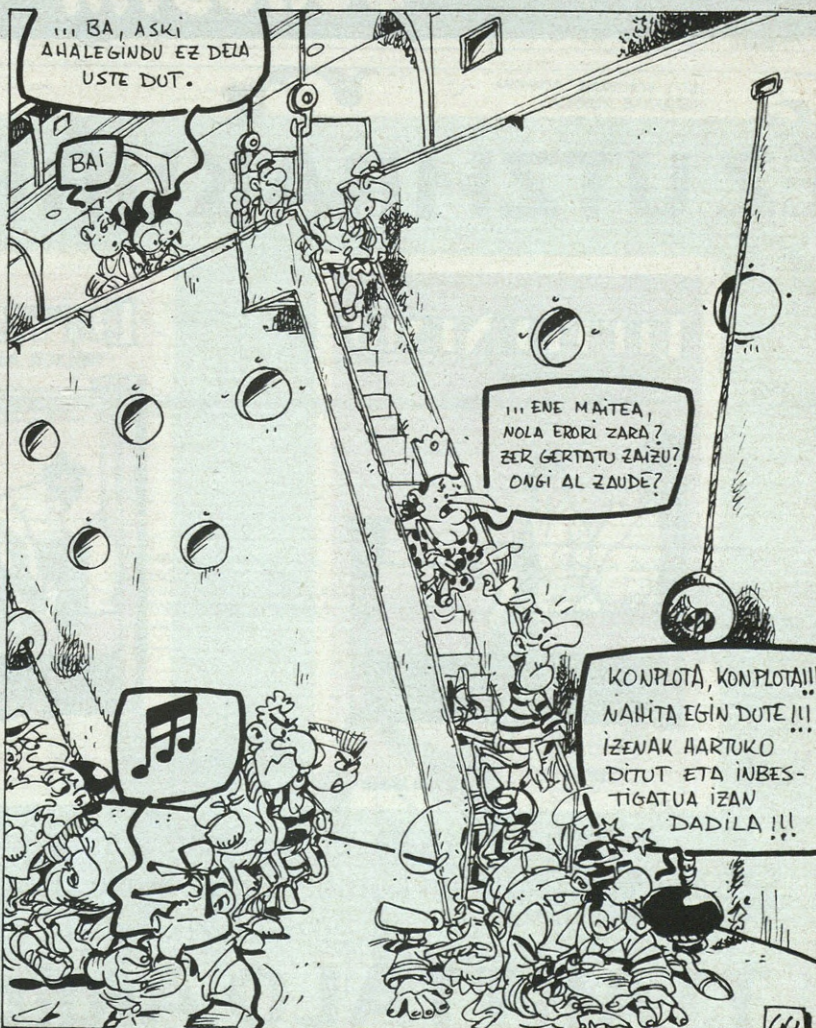
BERE BOLADA BERRIA
ESKUBIKO ANKAZ HASI NAHI
ZUELA AITATU ZIDAN...

... ESTROPOZURIK
NAHI EZ ZUELA ERE BAI...
BERE HERRITAR BERRIEKIN
AUZOTASUN BAKETSUZKO
HARREMANETAN SAIATUKO
ZELA...

... BA, ASKI
AHALEGINDU EZ DEIA
USTE DUT.

LA CASA DEL CAFE

Zure Etxeko Kafea

San Martzial 19   Telf. 424512

DONOSTIA

EZ UTZI IRAKURRI GABE

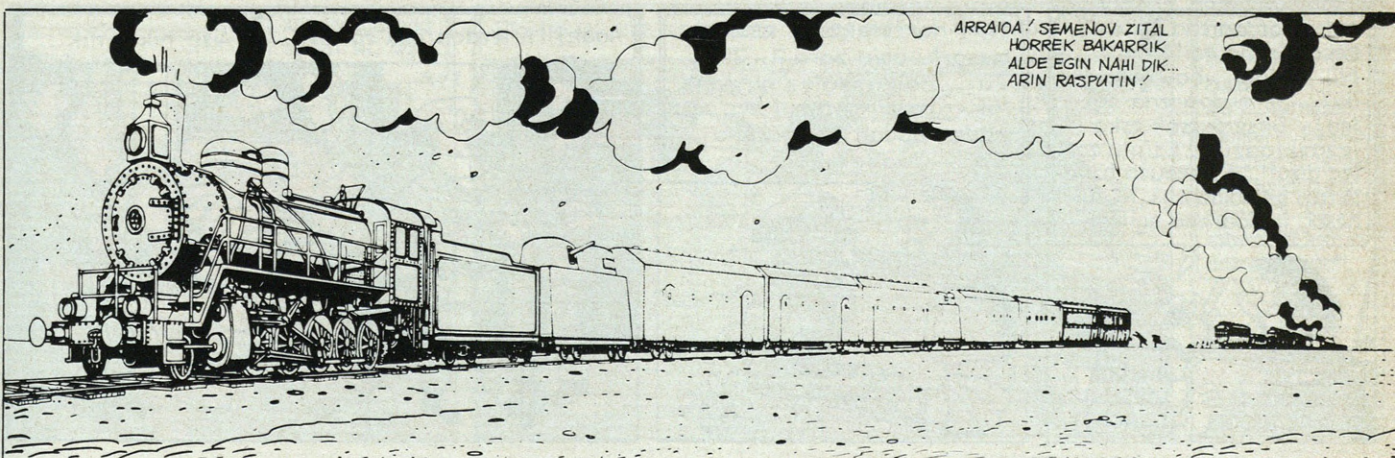

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

(13. kapitulua)
CORTO MALTESE SIBERIAN
 Aurrekoaren laburpena: Seminova xarmantak ba zekien jakin ere Semenov ez zela fidatzekoa. Bi trenak elkartu orduko hasi ziren dinbi eta danba. Halako batean Corto eta Rasputinek urrearen bagoia askatu eta beste trenarekin lotzen dute, bitartean abentura honen unerik melodramatikoena eskaintzen zaigula, Seminovak «Cortuxka, emaidak zigarro bat» botatzen dueneko. Goian bego.

(6. orrialdean jarraitzen da)

ILARGIRA BIDEAN

Aurrekoaren laburpena: Hasi ziren Haddock gizaraioarekin probak egiten jantzi espazialaren balioa neurtzeko. Halako batetan ito-larria sentitzen du eta, zer ote da?, ba aurreko esperientzia batetan erabilitako saguak jantzi espazialaren barnean ahaztuta zeuzkatela.

(11. kapitulua)

Hori Dupondten ahotsa da!... Azkar! goazen ikustera...

Sa... saguak!... Sa... saguz beterik dago hau!...

Zer gertatu ote zaio oraingoan azaburu pare horri?

Oh! nire lagun gaitxo!... Ez al zara ohartu atea txikia zela?...

Zer ba, nahita egin dudala uste al duzu, ala?... Beraz, nire denborapasarik atseginena, ate guztiak buruaz jotzen ibiltzea dela pentsatzen duzu, ez?... Ba, zuk, leporaino naukazu!... Zure esperimenitu guztiakin leporaino naukazu!... Sagu neurasteniko batzuren jostailu izaiten asperlu naiz!...

Leporaino nago. ulertzen duzu?... ilargira joan nahi al duzu?... Ongi da! zoaz ba! baina ni gabe, alajaina!... Nik, Moulin-sarfa itzuli behar dut!... Efa zuk, nahi duzun arte segi ezazu hemen lerdoarena egiten!...

Ah! ni lerdoarena egiten?... Lerdoarena egiten ni?... Nik... Hau... hau gehiegi da!... Ni, lerdoarena egiten!... Desenkusak eska jezazkidazu!... Esijitu egiten dizut!... Ez zenuen horretarako eskubiderik!... Ni, Turnesol, lerdoarena egiten!...

Niri horrelakorik esatera ausartu egin zara?... Zu!... Zu!... Baina, zafoz nirekin!... Nik erakutsiko dizut zer-nola egiten dudana lerdoarena!... Ea! Goazen!...

Aaah! Ni lerdoarena egiten!... Aizu, nik... nik...

Ah! argi denez ni lerdoarena!... Asmo txarrik gabe esan dut!

Badakizu, buruan min hartu dut... Orduan, jakina... Baina, orain, kitto! bukatu da!...

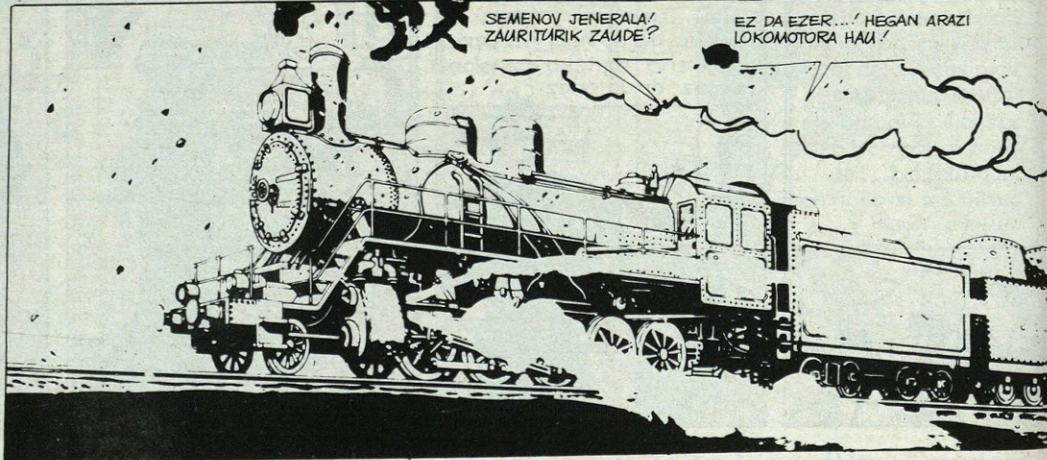
PIONNG

(datorren astean jarraituko da)

E' ZER GERTATU DA HEMEN BARRUAN?
SEMENOV-
EK ALDE EGIN DUGU...

HILTEKO GEUNDEN BI SOLDADU HORIEK SARTU DIRENEAN ETA DENOK GARBITZEN SAIAITU DIRA, BAITA SEMENOV BERA ERE... BEGIRA!

DRAGON BELTZ BAT DA ESKU AURREAN TATUATURIK.

ZER ESAN NAHI OTE DU DRAGON BELTZAK?
SEGURUEN "TRIADA" ANTZERAKO SEKTA TXINATAR BATEN PARTAIDE IZANGO ZIREN.

"TRIADA"-KOAK EZ. "DRAGON BELTZA" SEKTA MILITAR BAT DA, ETA TXANG JENERALA "GERRAKO JAUNA" HORREN PARTAIDE DA. NOLA ALDE EGIN DU SEMENOV-EK?
LOKOMOTORARA AILEGATU DA BAGOI BLINDATUETATIK.

ORDUAN BILA JOANGO NATZAIO... ETA BERAN DUEGI IZAN BAI NO LEHEN TREN HAU GELDIARAZTEN SAIAITUKO NAIZ.

DURIATIK HURBIL MONGOLIA-RANTZ DARAMAN BIDEGURUTZE BAT DAGO. SAIA ZAITEZ TRENA HARA HELDU AURRETIK GELDIA-RAZTEN.

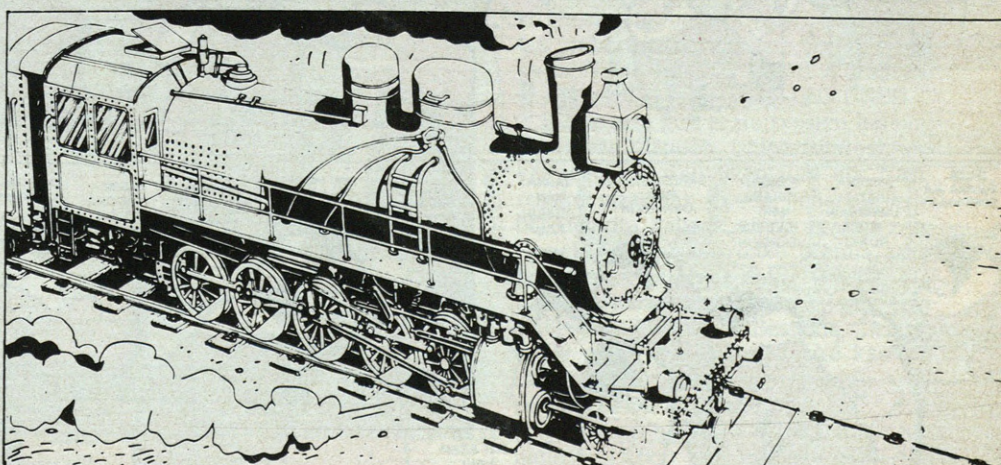
HOBE ZEUNDEN LEOPARDO LARRUAZ... SHANGAI LIL ENE TXIKIA.
A, BAI?

DAGOENAKO EZ DUT LEOPARDO LARRURIK BAINA BERE HATZAZKALAK BAI... ZURE ESKUAK BEZAIN LUZEAK!

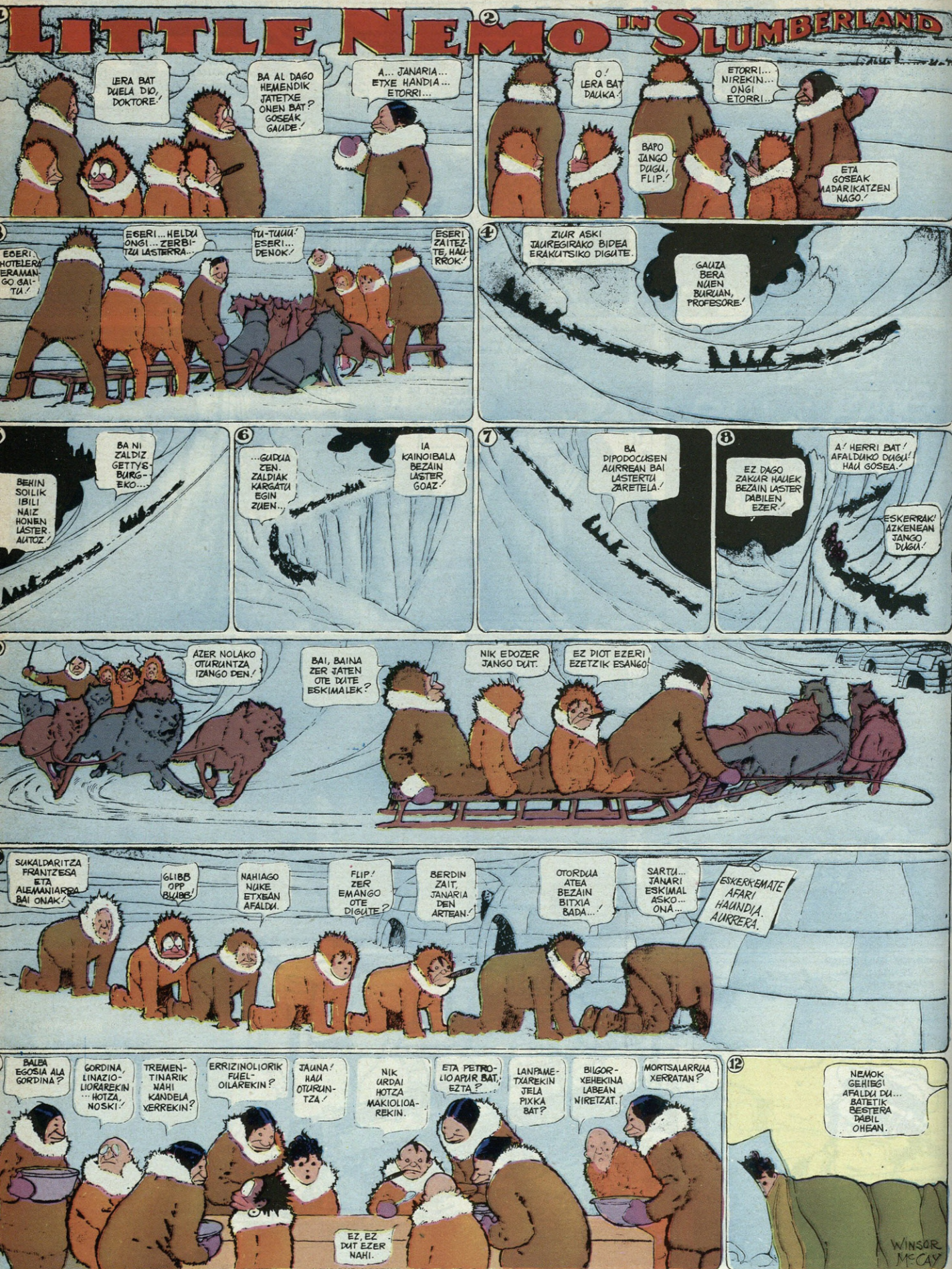

KONTUZ IBILI BEHAR DA ZENBAIT EMAKUMEREKIN...

(datorren astean jarraituko da)

Ikasketa teknikoen lehentasunaz eta OPUS-i konpetentziarik egin gabe

Nafarroak «bere»

Unibertsitate Publikoa izango du

Pirineoez honanzko erreforma hasi zen garaian, Ustaritze-ko udako ikastaro unibertsitarietan, orduko hainbat elastiku eta pegatinatan, Euskal Unibertsitatea aldarrikatzen zen, Nafarroa ere barne: lekutan. Euskal Herriko Unibertsitatearen barrutian sartu ez, etxean OPUS pribatua baino izan ez.. nafartarrak kanpora joan beharrean egon dira gehienetan. Unibertsitate Publiko baten proiektua aurkeztu dute orain Nafarroako Parlamentuan. Ikus dezagun zertan den.

Demokrata bat ikasleekin hitzegiteko prest.

Amaitzeaz dugun hilabete honen hasieran, gerora Nafarroako Unibertsitate Publikoa izanen denaren berri eman zuen Roman Felonesek txosten baten bidez Parlamentuan. Atzenik, Nafarroak bere Unibertsitatea izanen du. Orain, Errioxa da, Espainiaz ari garelarik noski, berezko unibertsitaterik ez duen komunitate autonomo bakarra.

Unibertsitate Publikoa sortzeko arrazoiak begien bistakoak badira ere, Ila-burki, Nafarroan gaur egun ikasketa unibertsitarien egoera nolakoa den azaltzea onuragarri izanen da.

Nafarroa, lau unibertsitateren esparru

Lau unibertsitate ditu orain Nafarroak, edota hobeki esan, Espainiako lau unibertsitatek daukate beren ordezkaria Nafarroan: Opus Dei; Zaragozako; Madrilgo Politeknikoa eta UNED.

Duela urte guti eratu txosten batean, Nafarroan dauden Unibertsitateek eskaintzen dituzten lizentziak eta Nafarroako gizarteak dituen beharrak erabat egokitu gabeak zirela esaten zen. Honek noski, Nafarroako premia asko bete ezinik geratzea dakar batetik, eta lizentziatutako gazte anitzek lanik ezin erdiestea bestetik. Bestalde, egun, 3.000 nafar dira aukeratutako karrera estudiantzera beren komunitatetik kanpo joan behar dutenak.

Nafarroan berriz, 8 fakultateetan baturik, 14.000 dira ikasketa unibertsita-

tariak egiten dihardutenak. Hauetatik, 10.500 Opus-era doaz, hauetatik 6.000 nafarrak izaki. Edonork daki Opus-en estudiatzea eta hilero alimaleko kuotak ordaindu beharra biok bat direla.

Honetaz gain fakultateak barreiaturik egotea dugu beste hutsa, honek administrazio arazoak sortzen baititu, kanpus desberdinen arteko harreman unibertsitariak zaildu egiten dira, alkarren arteko plangintzetarako oztopoak...

Unibertsitate pribatu bateratua premiazkoa zen.

Proiektuaren nondik norakoa

Kultur eta Heziketa Sailak Nafarroako Unibertsitate Publikoa bideratzeko txostena eraturik, Diputazionean aurkeztu zen urtaril hasieran. Txosten hau, Unibertsitate Kontseiluan dago orain, hangoek onartu zain. Martxorako beren eritzia emanen dutela espero da, honela proiektua Nafarroako Legebiltzarrean lehen bait lehen sartzeko. Gerta daiteke dena den Unibertsitate Kontseiluak proiektua ez onartzea, baina bere eritzia ez da nahitaezkoa proiektuak aurrera egiteko. Urralburuk eta diotenez, badirudi Madrilen begi onez hartu dela proiektua nahiz erabateko adostasunik agertu ez.

OPUS-en indarrak zutik dirau.

Proiektuari dagokionean, esan behar da alde juridikoa izan dela eztabaida gehien sortu duena, Unibertsitatearen erreformarako legeak ez bait du ezer esaten Unibertsitate berrien sorkuntzari buruz.

Aipatu behar da ere, Unibertsitate erabat berria eta publikoa egiteak sortuko duen diru-beharrak dela ta, irakas-kuntzari dagozkion beste alor batzuk iturri-urritzea jasan behar izanen dutela dudarik gabe.

Teknika-alorra nagusi

Teknika-alorreko karreretarako joera da Unibertsitate Publikoaren bereizgarri nagusietako bat, hain zuzen ere, proiektuaren egileen azalpenetan lanbide-arazoa garrantzizkoa ikusten bait zen. Teknologiaren aldeko apustua egin dute, goi mailakoa gainera, laserra, telekomunikabideak, datu-trasmisioak, energi-teknikarako ijinariak eta antzeko alorrak landuz.

Zehaztasunetan sartzeko, esan dezagun bi fakultate izanen dituela (giza zientziak eta gizarte-zientziak) eta (ekonomia eta enpresa-zientziak). Bi teknika eskola, goi mailakoak, (ijineritza industrial, telekomunikabideetakoa eta ijinari agronomoena). Osasunketa alorreko unibertsitari eskola eta lurralde-plangintzetarako ikastetxea.

Hauxe da prozesua

1.987. urtea

Martxoan Unibertsitate Publikoaren sorkuntzarako Legearen proiektua aurkeztuko da Parlamentuan.

Maiatzean kanpus nagusiaren lur-eremua erosiko da (Mendillorri balitz ez, lur horiek Gobernu foralarenak baitira). Bestalde, behin behineko errektorea, gerentea eta liburutegiko zuzendariak kontratatzeaz gain, departamenduetako 13 zuzendariak izendatuko dira, ikasketa-plangintzak erredaktatzeko.

Ekainean gestio-batzordea osatzeko arauak ezarriko dira, behin behineko irakasleagoa osatzen delarik. Kanpusaren eraikuntza-proiektuaren beharretarako plangintza egingen da.

Urte amaieran, Unibertsitate Publikorako finantziario-aurrekontu berezitarako Legea onartuko du Parlamentuak.

1.988. urtea

Maiatzean kanpus nagusiaren obrak hasiko dira.

Urrian, behin behineko lokaletan ikasturtea hasiko da segidan heldu diren ikasketekin: zientzi enpresarialetako lizentziatura; soziologia-lizentziatura; ijineritza agronomoa; gestiorako informatika diplomaduna; plangintza territorialerako masterra; fisioterapia-ko diplomaduna; graduado sozialeko diplomaduna; nekazaritza-ijineritza (mekanizazioa; eraikuntzak; aberre eta nekazaritza-hustiaketak, nekazaritza-industriak); lan sozialetarako diplomaduna eta erizaintza-diplomaduna.

1.989. urtea

Abuztuan kanpus nagusiko lehen eraikuntza-taldea amaituko da.

Urrian bigarren ikasturtea hasiko arestian aitatutako karreretan, eta heldu diren aurrena hasiko: zientzi politikoak; ijinari teknikoak sail hauek: elektronika industrial, ekipo elektronikoak, telefonia eta datu-trasmisioa, industri-ijineritza.

1.990. urtea

Maiatzean kanpuseko eraikuntzen

bigarren eta azken taldea amaitutzat joko.

Urrian hirugarren ikasturtea hasiko.

1.991. urtea

Urrian ikasketa hauek gaineratuko zaizkie gainontzekoei: dietetikako diplomaduna; logopediako diplomaduna; industri-diseinuko diplomaduna; laser eta komunikazio optikoetarako ijinari teknikoak; plangintza territorialerako diplomaduna.

1.992. urtea

Urtarrilean klaustroaren eraketarako araudia.

Maiatzean klaustorako hauteskundeak eta eraketa.

Urrian 5. ikasturtearen hasiera karrera berri hauek erantsiz: podologia-diplomaduna; energi-tekniketarako ijinari teknikoak; zientzi politikoetako lizentziaduna; telekomunikazio-ijineritza.

1.993. urtea

Urrian estatutuak onartuko dira. oharra: esan gabe doa urtero irakasle-go-hautaketarako deialdiak izanen direla.

31 titulu eta lizentzia emanen dira, hauetatik 6 berezkoak, gainontzeko unibertsitateetako programetan aurkitzen ez direnak, nahiz ordurako 6 hauetakoren bat beste inon ere egonen den behar bada. Gaur egun Nafarroan ikas daitezkeen OHO-rako magisteritza, zientzi-enpresarialak eta nekazaritza, eta industri-ijinaritza, Unibertsitate Publikoaren barne geratuko dira.

SOS kondu

Kostuak zenbatekoak diren ere erabakirik dute txostena bideratu dutenek. 5.464 milioiko kostua sortuko du Unibertsitateak. Kanpusaren eraikuntza da garestiena, 4.010 milioi janez. Lurrak 563, eta bitarteko eta hornidurek 891. Arlo guztietan, materiala, ikerketa edo pertsonala dela, ijineritza da sosik gehien eramanen duena, 1.766 milioi hain zuzen.

Urteroko aurrekontuen sailean pertsonala da dirurik gehien jasotzen duena. Urteroko presupostua 1.685 milioikoa baldin bada, irakaslegorako 1.273 dira, ikerketarako 35 besterik erabiliko ez direlarik. Irakaslegoaren mailaketa sei gradutan egiten da.

Urteroko diru-beharretarako Madrili ezer eskatuko ez bazaio ere, Unibertsitatearen eraikuntzan lagunduko dutela espero dute Nafarroako Gobernuak.

Kopuruetan sartuz, ikaslegoa 8.210 lagunekoa izan daitekeela kalkulatuta dute. Banaketa honelakoxe zerbait litzateke: giza eta gizarte-zientziak, 2.350 ikasle; ekonomi eta enpresa-zientziak, 1.950 ikasle; osasunketa-ikaskeak, 600; industri eta telekomunikabide-ijineritza, 2.250; ijinari agronomoak, 750; lurralde-plangintza, 310; O.H.O.-ko irakaskuntza-eskola, 500.

Irakasleak 512 lirateke. Ez dira noski denak bat batean hartuko, deialdi frango izanen da heldu diren urte hauetan.

Kokagunerako lau leku proponentzen ziren: Iruñetik Eskirota doan errepidearen inguruan bata; Opus-en kanpusaren gibelean bestea; Mendillorri hirugarrena, eta Iruñeko Hego ingurune berrian azkenik. Lauetatik bi dira orain erabakitzeke, Mendillorri eta Iruñeko hegoaldea. Mendillorriren hobaria Gobernuaren eremu izatea da. Orain zekalerako erabiltzen diren 300 hektarea dira. Hego Iruñeko inguruaren hobaria, dagoeneko urbanizaturik egotea. Bi hauetako batean egiten da dena den.

Gobernuaren eskuetan bost urtez

Prozesua 88.ean hasiko da, 1994. urteko urtarrilean bukatzeko, orduan izango baitu Unibertsitateak autonomia osoa. Artean, 5 urte horietan alegia, Nafarroako Gobernuaren izanena da organu zuzendari. Honek noski, berebiziko garrantzia eta arriskua dauka, hamarkada

Zuzendaritza karguak hartzeko prestatzen da jendea etxe honetan.

erdi horretako eraketak, urte aunitzetako inertzia politikoa ekarriko baitu gero. Berebat, beste batzorde bat, behin behineko estatutuak eratzen arduratuko da. 94.ean, Unibertsitatearen Erreformatarako Legediaren arauera, Unibertsitatea erabat autonomo bihurtuko da.

Galerazia OPUS-i konpetentzia egitea

Duela ez asko, soziologiaz ari zela, Opus bezalako erakunde batek Nafarroan eta Iruñean zeuzkan ondorioez ari zen Mario Gabiria.

Kalean ere nabaria da Opuseko jendeak sortzen duen giroa, Iruñean bizi denak ongi asko daki horretaz. Beren boterea urruti heldu ohi da beti, badira gainera Opusek Nafarroako Gobernuarekin dituen hartuemanek guk baino gehiago dakitenak.

Unibertsitateari gagozkiola, ikustekoa da aldea: Opus garestia, banatzen dituen tituluak goi mailakoak, bigarren eta hirugarren ziklokoak, ikerketa eta zientzia arloan, maila altuko profesionalak eta zuzendariak irteten dira bertatik. Bestea berriz ez hain garestia, horrenbesteko gaitasunik gabeko profesionalak, maila gutxiko tituluak partitzen, horrelakoa da oraingo unibertsitate publikoa Nafarroan.

Proiektua egin dutenek, arrazionalitatearen izenean, ez dute Opus-ek zuen karrerarik sartu nahi izan sortuko den Unibertsitate Publikoan, nonbait Opuseko karrerek ez dute gero lana aurkitzeko aukera handirik izaten eta. Baina karrera bat bera ere ez sartzea susmagarri gertatzen zaio edonori.

Iñaki CAMINO

Alcala-ko gartzelan, Juan Karlos Ioldi HBko parlamentariarekin

«Irtenbide bakarra negoziaziotik etorriko da»

23 urte dauzkalarik Gasteizko parlamenturako hautatu den parlamentaririk gazteena dugu Juan Karlos Ioldi. Alcala-ko gartzelan dago oraindik ere juiziorik izan ez duelarik. Ataundar gazte honek jaso berria du Gasteizko parlamenturako kredentziala jasotzera joan ahal izateko baimena. Gartzelako borrokaz eta kanpokoaz galdetu diogu guk.

ARGIA.— Zer sentitu zenuen parlamentari zinela jakitean?

J.K. IOLDI.— Bueno, sentitu gauza haundirik ez. Agian tristura piska bat ikusiaz herriak hautatu egin ninduela herriaren interesak defenditzeko eta, ni

parlamentario nintzela bai, baina parlamentario «vascongado». Eta parlamentu hori hilda dago. Baztertu egiten du Nafarroa. Parlamentu horretan ezin ditugu, guk herri bezala dauzkagun interesak defenditu edo gure helburuak lortu.

Ataungo atxiloketa masiboetatik juiziorik gabe

A.— Beste errespetu batekin begiratuko dizute funtzionarioek...

J.K.I.— Esan behar diat parlamentario hautatua izan nintzenean, ba zigor zeldetan nengoen, eta goizean, boki-a nere bila joan zenean modulora joateko, ba esan zidan «Joder Ioldi, enhorabuena!» eta honela.

Nik berdin jarraitzen nuen. Neretza-ko etsaiak dira. Gero moduloan beste boki batek berdin, eta esaten dutenean errespeto haundiagoz tratatuko naute-la... ez al da izango alderantziz? Hau da, orain izena hartu eta gero, borroka batean edo horrela, jipoia nire gain?

A.— Konta ezazu pittin bat zure historia.

J.K.I.— Ataundarra naiz, 23 urte ditut. 1985.eko ekainaren 21ean erori nintzen, erori ginen, bueno, erori ez, harrapatu egin gintuzten; 21 lagun, kristoren mobida izan zen; herri guztia hartuta eta berealdiko errepresioa jasan zuen Ataungo herriak.

Torturatuak izan ginen Intxaurrendon, eta azkenean, Audiencia-tik pasa eta lau lagun gelditzen gara. Epaiketa ez dakit noiz izango den. Bi aldiz atzeratu digute... eta ez dakit, fiskalak 69 urte eskatzen dizkit.

Presoen artean nola hautatu ninduten HBren zerrendetan joateko..., ba joan ziren mahai nazionalekoak eta lagun batzuk deitu zituzten. Haiek eman zuten nere izena, besterik gabe. Hau duk, piska bat laburtuta, nere historia.

“Uste dut laister joango naizela kredentzialen bila”

A.— Parlamentari kredentzialak hartzera joan nahiko duzu...

J.K.I.— Kredentzialen kontuan esan behar diat nik eskatu niola Audienciari nere trasladoo, eta atzo bertan jaso nuen telegrama bat esanez onartzen zutela nere eskaera. Beraz, uste diat laister joango naizela kredentzialaren bila.

A.— Gobernu berria osatzeko lanak luze eta neketsu doaz. Nola ikusten dira hemendik?

J.K.I.— Gobernua osatzea dela eta, hemendik ikusten da alderdi politikoko batzuk badakitela zer den PSOEren pakto bat egitea eta, ondo eutsi nahi dituzte lortu nahi dituzten puntuak. Egoera ordea zeharo ezberdina dago orain. «Correlación de fuerzas» aldatu egin da eta alderdi horiei asko eskatu die orain PSOEk.

Euskadiko Ezkerrarekin PSOEren gestore hutsa dela ikusten da, ze gobernua osatzeko negoziatioetan ez daukate arazorik PSOEren, beraiek «terro-

rismo» deitzen duten, honelako gaietan.

Nik uste dut akuerdo batera iritsiko direla, zeren kristoren desgastea izango litzateke alderdi instituzionalentzako. Hor garbi ikusiko litzateke etorkizuna duen bakarra HBren planteamendua dela, zeren azken finean Estatutoa da arazoa, estatuto horrekin ezin delako lanik egin herriaren alde. Orduan, behar duguna aldaketa bat da, Negoziazioaren bidetik.

Gartzelatik ateratzea

A.— HBk akordio historikoa proposatu die PNV eta EAri. Hain urrutitik begiratu, posibilitaterik ikusten al diozu horri?

J.K.I.— HBren deialdia, ideia bezala, ona da, baina nik pertsonalki ez diat ikusten irtenbiderik. Ikusita EA eta PNVren burukideen jarrera, eta zenbat interesez dauzkaten Espainiarekin, oso zaila da bultzatzea burukide horiek horrelako fronte batera. Nik uste dut irtenbide bakarra etorriko dela, ETA eta estatutua espainoleko boterearen negoziatioaren bidez.

A.— Nola ikusten duzue hemen, kartzelatik ateratzeko eguna, eta noizko?

J.K.I.— Gu ez ginen sartu espetxera berriro irtetzeko, bueno, irtetzeko bai, noski, baina kalean defenditzen ginen helburuak lortuta. Hau garbi egonda irtengo gara, negoziatio baten ondorioz, baina KAS alternatibaren barruan.

A.— Reintserzioa eskaintzen da Madrildik eta E.H.ko alderdi gehienek ere bidaltzen dute.

J.K.I.— Bueno, nik ez diat “reinserzioa” esaten, baizik eta damuketa. Damuketak bi helburu dauzka, bat, gu erakunde bezala deusezte, horrek inplikatzeko duen guztiarekin, eta bestea iraultzaile bezala zantpatzea; bere helburuak zantpatu, nortasuna zantpatu eta ondoren, grabeena, etsaiarekin kolaboratu. Jende horrek ez du nortasunik eta pasatzen da fronte batetik bestera. Horrek ondorioak ekartzen ditu herrian.

A.— Ba al duzu parlamentotik agertzeko asmorik?

J.K.I.— Ni orain kalean egongo baintz parlamentario bezala, garbi daukat marko politikoa aldatzen ez den bitartean, eta hau etorriko duk negoziatio baten ondorioz (ETA-Estado), ez dagoela parte hartzerik, zeren Konstituzio barruan eginda dago parlamentu hori eta herriak ez zuen onartu Konstituzioa. Bestetik Estatutoa ez dugu onartzen zeren Nafarroa bazterten bait du.

Borrokan jarraitu beharra

Gorputz-errepresiboak Euskadin, Autodeterminazioa eskatu egiten da... guztiau ikusita, irtenbide bakarra dago: borrokan jarraitzea, zeren borrokaren ondoren lortzen bait dira helburuak. Borrokatu egin behar da, KAS barruan, zeren borrokatuta lortuko dugu ASKA-TASUNA.

A.— Ze nolako giroa daukazue gartzela barruan?

J.K.I.— Borroka batean murgildurik gaude momentu honetan eta nahiko giro gogorra dago gure artean; zeren eta ikusi genuen egoera honi erantzun bat eman behar zitzaioela. Funtzionarioak denbora guztian ari dira probokatzen, jipoiak, espraiak etabar erabiliaz.

Gainontzekoan herria aurrera doala ikusten dugu. Oso pozgarria izan zen guretzat Herrerako Martxa; hainbeste jende gurekin... “elkartasuna” gehiegi izan zen.

Gu herriarekin batera joango gara azken helbururarte, beraiek kalean, errefuxiatuek bestaldean eta gu barruan, denak batera joango gara aurrera. Indartsu gaude gu. Etsaiak jarriko ditu damutazioak baina garbi dauka guk hori gaindituta daukagula.

Amaia LANZ

Iparreko sindromea ez da asmatua

Goardia Zibilak, hemen, atzerrian bizi dira

Horixe izan da, behinik behin, guri eman diguten inpresioa, testimonioen bila beraien «casa-cuartel»era sartu garenean. Komunitate arrotza atzerrian bizi daitekeen moduan bizi dira goardia zibilak gure herrietako erdigunean kokatzen diren «casa-cuartel»etan, eta komunitate itxi hauetan oso fenomeno psikologiko eta sozialak sortzen dira. Heurak, alde egiteko irrikitan daude. Guk, bestalde, joan daitezela eskatzen dugu, baina hala ere, politiko batzuk hemen mantentzeko ahaleginak dagitzaite.

Iparreko sindromea dela eta, polizia-ren sindikatu desberdinak komunikatu kontrajarriak ateratzen ari dira, eta batzuk benetakoa eta kontutan hartzekoa dela esaten duten bitartean, besteek zera diote, horrenbestera ez dela. Joku horretan ditugu SAP (Sindicato Autonomo de Policia) alde batetik, eta SUP (Sindicato Unificado de Policia) bestetik.

Baina zer gertatzen da Goardia Zibilaren kasuan, zer dugu Benemeritaz? Ez dute sindikaturik, ezin dituzte eritziak kanporatu, militarizatuta daude, eta gainera bidebakterretan metrallaren kargak gehien jasaten dituenak izaten dira. Zer pentsatzen dute bada?

Herrietako erdigunean, gotorleku itxiak

Bizkaiko herri batetako «casa-cuartel» batetara joan gara. Kanpotik itxura oneko etxeak dira, bospasei bloke, bakoitzean 6-7 altura diferente dagoela. Hau da, 150 familientzako lekua dute, baina pisu gehienak hutsik daude. Etxebizitza guztiak hesi batek inguratzen ditu, eta urbanizaziora sartzeko, barrera bat zeharkatu behar da halaberharrez, garita batetik manipulatzeko dena. Bestalde, bi alboetan torretak daude kokaturik, zaintza etengabeaz, eta foku handiak pizten dira gauaz edonor pasatzen denean. Eta guzti hau herri ertain bateko alde erresidentzialean. Auzokoez ez dute inoiz espaloien alde hori erabiltzen, eta inguruko etxeasko eta asko salgai jarri dira. Errentan daudenak, oso merke alokatzen dira orain.

Berba egiteko baimenik ez

Barrerara hurbildu garenean, lehen garitatik karneta eskatu digute, eta ge-

ro zain eduki gaituzte, kolean, teniente-
teari galdetu arte. Honen erantzuna be-
rehala ekarri digu numeroak, «ezta
pentsatu ere». Gure insistentzia zela eta,
azkenean tenientearengana hitzegiten
joatea lortu dugu, eta zehazki zer nahi
genuen (numeroekin, beraien emazte
eta semealaba gazteekin hitz egin, gal-
detu heuren bizimoduaz, heuren ara-
zoaz...) esan ondoren, ezetz borobila-
goa «hitz egitea debekatuta daukagula-
ko».

Hala ere kapitainari galdetu dio, eta
beraren erantzuna, ezezkoa, ekarri di-
gu oso amableki. Oraindik zerbait lor-
tzekotan geundenen, kapitaina bera
etorri zaigu, eta pentsatu ondoren, na-
gusiei galdetu behar ziela esan digu,
Bilboko La Salven, hangoek Madrile-
koei galdetzeko, astebeteko epean
erantzuna. Baina kapitaina joan de-
nean, tenienteak, konfidentzialki ez
itxaroteko esan digu, baimenik lortuko
ez genuela.

Emazteak mutu dira, semealabak mutuago

Tenienteari, modu onez, zera esan
diogu, baimenik ez bagenuen ere, posi-
ble genuela emazteak kolean gelditu
eta galderak egitea, baina berak ziurta-
tu digu ezer esango ez zigutela. «Gure
emazteek ezer ez lukete esango sena-
rrari galdetu aurretik, batez ere 'Cuer-
po'-arenzat kaltegarri suerta badaiteke.
Gainera, beste lekuetako ohiturak ez di-
tut ezagutzen, baina ez duzue uste logi-
koa dela emazteak bere senarrari gal-
detzea zer egin behar duen?», izan da
bere komentarioa. Tenienteak hiru urte
daraman «probintzia baskongadoetan»,
eta ez zaio doinu nabaritzen Gazte-
laldetik egun bakar batez ere urruduta
egon denik.

«Casa-cuartel»ean ikusitako mutil
gazteak ikusi ditugu gero denda bate-
tan, eta gelditu ditugu, «zuek numeroak
zarete?» galdezka joan gatazkiela, «ez,
gu semeak gara», aitortu dute ahozbe-
heran eta alboetara begiratu. Baina ez
dugu lortu gurekin hitz egin dezaten.
Gurasoei baimena eskatu gabe, ez zu-
keten ezertxo ere esango. Batak Eko-
nomia ikasten du Sarriken, eta besteak
Psikologia Donostian, egunero
joan-etortzen da autobusez. Gaur ez du-
tela klaserik esan digu, baina hortik
aparte, ez dute gehiagorik hitz egin na-
hi izan.

Familiaren kohesioa, eta autoritate zentzua

Ingurugune hostilak eta egoera beli-
koak, taldea batzen eta kohesionatzen
du. Hori omen da koartel hauetan ematen
den fenomenoa. Goikoen eritzi eta
aginduak, ez dira inoiz eztabaidatzen.

Bestalde, fenomeno honi kultura mota
diferentziatua gehitu behar diogu, Gaz-
tela aldean (eta nekazal ingurugunean)
hedatuta dagoen autoritatea kuestio-
na-ezinezko balorea da eta. Eskala dife-
renteak dituzte sortuta, graduazioaren
araberakoa bat, eta familiaren barne-
koa bestea. Emazteak errespetu eta
obedientzia behar dio senarrari, eta se-
mealabek aitari, edo eta graduazio han-
diena dutenei.

Tenientearekin hizketan geundela,
semea etorri zaio diru eskean (hogei ur-
teak aspaldian beteta zituen semea).
«Usted» tratamendua erabiliz, eta den-
bora larriz ibili arren, pazienteki itxa-
ron behar izan du, baimena eman zaion
arte, bere nahia azaldu gabe. Gero
aita-tenienteak, dirua eman dio, eskatu-
takoa baino mila pezeta gutxiago eman
badio ere. Erlazioak, patriarkalak, au-
toritarioak eta araez beterik nabaritzen
dira koartel hauetan, eta soldaduzkaren
experiencia ezagutzen dutenek bada-
kite jakin zertaz ari garen.

Polizia eta goardia zibilak ez dira berdin

«Iparreko sindromea» duten ala ez,
tekniko eta expertoak ari dira eztabai-

datzen, baina heuren bizilekuetan baz-
terturik daudena, ez da datu teorikoa,
objetiboa baizik. Argiki nabaritu dugu
pelukeria, janaridendan eta ondoko
eskolan, eta nagusiek, unibertsitatean,
ez dute noren semeak diren esaten.

Euskal Herritik alde egin nahi dutela
esateko orduan, bat datoz bai polizia
«nazionalak» bai eta goardia zibilak ere,
baina batzuen eta besteen egoera des-
berdina da. Lehenengo eta behin, poli-
ziak siindikatuetan eratuta daude, eta
hierarkia fuertea den arren, egitura ho-
rizontala zabalagoa da Benemeritan
baino. Bestalde, maila kulturala handia-
goa da. Talde kontzientzia, eta baliabi-
de materialeak ere bai.

Guzti honen adibidea, batzuen eta
besteen emazteengan dugu. Polizien
emazteak senarraren alde kalera doa-
zen bitartean, goardia zibilak emazteak
«casa-cuartel»etan ezkatzen dira. Gau-
za bera baldintza materialei dagokien-
ez. Guk ezagutu ditugun bulegoak,
idazmakina elektronikoa kendurik,
orain berrogei urtetakoak zirela baieztu
zitekeen, larogean gaudenik bakarrik
ormako egutegiak adierazten baitzuen.

Laura MINTEGI

Gizarteak normalizat hartzen duen bitartean soldaduska

Beste gazte bat eraman digu Ejerzito Espainolak

Urtarrilaren 23an, Logroñon soldaduska egiten ari zela, Donostiako Egia auzoko Jesus Sesma Argainen heriotzearen berri eduki genuen. Zoritxarrez ez da lehenengoa, ez da azkenengoa izango ere. Espainiako estatu demokratikoak urtero milaka eta milaka gazte euskaldun bahitzen ditu beren biziak arriskuan jarritz. Inpotentzia honen aurrean ze irtenbide proposatzen diren jakin nahian zenbait kolektibo eta erakundekin hitzegin dugu.

Momentu hauetan, gazteentzat prolema-rik latzena lana aurkitzea dela esan ohi da. Hala ere, aurretik, gehienek, soldaduskaren proba pasa behar izaten dute. Urtero urtero, Estatuako Ejerzitoak, milaka eta milaka gazte bahitzen ditu beren herritik, beren girotik, beren familia eta lagunartetik urrunduz eta, ezin ezer egin. Nork galdetu die gazte

hauetara joan nahi duten ala ez? Nork eskatu die beren eritzia eman dezaten?...

Objetoreak: «PSOEk atera duen Objezio Legea ez dugu onartzen»

Beren hitzetan «iruditzen zaigu garraia dela soldaduskaren amets txarra- rekin bukatzeko, eta hori soldaduska-

ren aurka dauden guztion artean posi- ble da. Guretzat alternatiba politikoa eta kolektiboa objezioa eta insumisioa dira. Momentu honetan objezioa solda- duskara ez joateko erabili behar den tresna bat da. Urtetik urtera objetatzen dutenen kopurua handituz doa. Honek ez al du adierazten salaketa politiko kolektibo batera goazela? Ala bakoitza- ri pertsonalki dagokion beste eskubide burges inofentsibo gisa utziko al dugu hau ere?

PSOEk atera duen Objezio Legea ez dugu onartzen. Lege honen arabera, Tribunal bat ezarriko dute banan ba- nan objetore bakoitzaren kasua azter- tzeke. Horrekin, objetatu nahi duen jen- dea zatitu nahi dute, prolema indibi- dualizatuz. Horren aurrean objezio ko- lektiboa proposatzen dugu, legea ez onartzea eta jarrera kolektiboa har- tzea. Garbi dagoena zera da, zenbat eta objetore gehiago orduan eta zailago izango dute legea betetzea».

Jarrai: «Gure herria urtero irain ikaragarria pagatzera behartua dago»

Jarrai-en eritziz «gure herria urtero irain ikaragarria pagatzera behartua dago: milaka gazte legalki bahituak di- ra hamabi hilabete luzez Ejerzito Es- painolaren menpe; gure herri eta lagu- nartetik urrunduak ehundaka kilome- trotara.

Baina gazteria ez da, zoritxarrez, ho- rretaz bakarrik kezkatu behar, geure bahiketa osorik edo bizirik bukatzeko ahaleginak egin behar ditugu. Ez da inolaz ere gehiegizkoa esan duguna. Ikusi besterik ez dago beste urteetako datuak, eta nola ez Jesus Sesma Argain 21 urtetako donostiarr gaztearena. 1983an soldaduska egiten ari ziren 169 gazte hil ziren, 15.200 eritetxeetara

joan beharrean aurkitu zirelarik. Honen zera adierazi nahi du, soldaduska egiten ari zirenetako %41-ak lesioen bat sofritu zuela.

Irain horrekin bukatzeko KAS alternatiba beharrezkotzat jotzen dugu benetako oinarriak jartzen bait ditu. Horregatik diogu: soldaduska honen aurka KAS alternatiba».

Antimilitaristak: «Gu estatua suntsitzearen alde gaude eta berarekin bere egitura guztia»

Hitza antimilitaristei utziz «Gazteriak orohar ez du sistema militarren pean egon nahi eta ahaleginak egiten ditu libratzeko. Guk proposatzen duguna ez joatea da, ez kolaboratzea estamentu militarrekin inolaz ere ez soldadu moduan, ez eta erreserban, ez inon. Soldaduskaren aurrean objezioa egitea postura pertsonal bat izateaz gain lan kolektibo bat ere badugu, eta lan politiko bat. Ejerzitua da gizarte honetan banka eta eleizarekin batera botere erreala daukana estatuan.

Gu estatua suntsitzearen alde gaude eta berarekin bere egitura jerarkiko, matxista, autoritario, zentralista, herrien zapaltzailea eta abar, hori aldatzeko borrokatzen dugu. Objezio kolektiboa da modu bat aurre egiteko denak batera estatuari, militarrei, eta sistema kapitalistari. Banakako objektore batek ezer gutti egin lezake, pila batek ezetz dioenean beste gauza bat da.

Gure filosofia nahiko radikal da eta borroka politikoa erekin batera aldaketa pertsonala ere aurrera eramaten saiatzen gara. Beste gauza bat da inplikazio maila, ezta, baina biak batera doaz».

Antolatzearen premia, beharra

Azken galdera denentzat berdina izan da eta emandako erantzuna denek onartu dute: Honen aurrean zer? «Honen aurrean zer egin dezakegun? Nora garamatzaten badakigu, zertarako ere bai: beren estatua, beren sistema... defendatzeko behar dituzten peoin armatu batzu besterik ez gara izango. Zer egin?... Ezin gaitezke isilik geratu, ezer gertatuko ez balitz bezala. Borroka antolatuta eta aurrera eramane behar dugu, bakoitzak ahal duen neurrian...».

Bien bitartean bizitzak bere dinamika gogorrera bultzatzen gaitu. Jadanik ahaztu gara urtarrilaren 23an, Logroño-ko koartel batetan, 21 urtetako Jesus Sesma Argain donostiar gazteak bizia galdu zuela, Ejerzito Espainolaren biktima berria.

Antxon PELAIO

Alarmagailuak

GAUR egun jendeak lehen baino gehiago irratia entzuten dutela estadistika orojakileak esaten digu. Baina, ia beti bezala, estadistika—zientziarik dezehaztena— oker xamar dabil kapitulu honetan. Zenbat irratigailu pizturik dauden dauden munduan zehar eta une konkretu bertan superordenadoreek badakitela esaten badidazue, ongi, sinistuko dizuet: ez ditut 2.000 urtearen mirariak ukatzen. Baina kontuz. Zenbat transistore hots egiten duten batera jakiteak ez du entzuleen zenbakia kontrolatzeko boterea adierazten. Noizbehinka badago norbait alboan zer esaten edo jotzen duena aditzeko, entzuteko irakur bedi. Kasu honetan iragarkiak, propaganda politikoa eta «40 Nagusien merry melodies» gure belarrian subliminalak eranstean direla jakitunek diote; eta horrela izan daiteke. Baina sarritan, lehen esan dizuedan bezala, irratiek inorentzat heuren kurrinka etengabekoa botatzen dute. Energiakzko erakitzeko hau nola eta zergatik gertatzen den laister ulertuko duzue. Jakin ezazue, momentuz, hondameneko soziologiari dagokiola fenomeno (Pesimismo Ilustratuari baitere, autoreen arabera).

GAURKO pertsona dezenteek hiriko arriskueta oso beldurrik dabil-tzala esatea ez da beharrezkoa. Badakizue: lapurketak, drogazale-tasuna, nazioarteko terrorismoa eta enziklopedien saltzaileak beste me-hatxu artean. Hiriko desegurtasunaren ondorioek, paradoxikoki, ekono-miaren alde eragiten dute, ate blindatuak eta alarmagailu fabrikatzaileen patrikak betetzen dituztela eta (Baita lapurrenak ere, noski). Beste sekto-re sozioekonomikoek aberasten omen dihardute hiriko desegurtasunetik; hots, eta bat aipatzeko, segurtasun eskuliburuaren idazleak (Sukaldaritzaz baino gehiago segurtasunarekiko liburuak arrakasta mundiala izaten omen dute aurtengo azoketan; ni neuk nire lumaren joera aldatzea oso serio-ski pentsatu dut). Baina goazen arazora.

SEGURANTZA eskuliburu horretan irratigailua antirrobo edo lapu-rran aurka tresna paregabea dela esaten digute egileek. Nola briko-latzen ote da alarmagailua irratigailu batetik? Oso erraza dirudi. 'Etxea utzi baino lehen'—eskuliburuetan irakurtzen da— 'piztu ezazue irratigai-lua. Lapurra datorrenean, irratiko soinua kanpotik entzunez gero, familia etxean dagoela usteko du; atea bortxatzen saiatuko ez delarik'. Nire erit-ziz, segurtasun eskuliburuaren idazleek ez dute Dostoiewskiren 'Krimen eta zigorra' eleberria irakurri. Luis del Olmoren 'Nazioko estatua' edo 'Encarna gauetan' ez zezaketen Raskolnikoffen haizkorkada gelditi. Alde-rantziz. Gaurko maleboak ez dira hain inozoak ere. Asteazkenetako arratsalde askotan, ate guztietan telebistak entzuten dira heuren futbo-lezko zarata nahastezinezkoarekin. Aukeraturako etxera baletoz lapu-rrak, eta barnean galdera-erantzun programa baten soinua balego, eta ez futbolezkua, ez zuten zalantzarik izango. Inor ez dagoela etxean argi eta garbi nabaritutako litzateke. Palanketa sartuko lioke ateari eta harrapatu-ko zuten lehen gauza, jakina, irratigailua litzateke. Hobe dute kotorra bat erosi.

R. CASTELLANO

Negua, oporretara-ko urtesa-soia

Zergatik egin behar ditugu oporrak hilaibete beretan munduko herritar guztiok? Sistema kapitalistak lana bezala, oporrak ere sinkronizatu nahi ditu harreman ekonomiko internazionalak ondo funtziona dezaten eta lan-gileen oporrak ere esplotatu behar direlako: Esplotatuak lan-gile direnean, esplotatuak opor-gile direnean.

Ni neuk noiz egingo nituzkeen oporrak? Nire inguruko beste bizidunek egiten dituztenean egingo nituzke nik: neguan.

Udan oporrak egin behar hori nire eritziz ohitura mediterranea dirudi. Zergatik? Hango bizidunek udan bait dute 'negua', urteko urtesaso gaiztoa. Ez al zarete inoiz Benidorrera joan? Edo Araba eta Nafarroako hegoaldera? Udan dena dago gorri, belarra igartua. Bero gehiegi egiten du, beno, bero asko egiten duela esanaz ados egongo gara elkarrekin.

Gipuzkoa, Bizkaia eta Iparraldean neguan izaten da negu: hotza. Bertako landareak eta animaliak denak prestatzen dira negua igartzeko: Zuhaitzek hostoak galtzen dituzte; zizareak lur-azala utzi eta sakonera sartzen dira; muxarrak, udazkenean jandako fruituez gizen-gizen eginda, lotarako daude; hegazti asko pasean hegorantz joan da;...

Hona hemen bada nire proposamena, xelege xamarra bada ere: neguan hotz egiten duen eskualde-tako jendeak oporrak Gabon egunetik, otsailaren bukaera arte opor egingo du, eta azken egunetan lhaute-

riak egingo ditu. Ondo iruditzen?

Horrela, ahal eta nahi duena, hotzari ihes eginaz, hegaztien modura eta haiekin batera hegorantz joan daiteke Benidorreko eguzki goxo hartzera, hango kamarero eta abarri lan ematera, han orain udaberri bait da Naturan.

Nahi duenak orduak eta orduak egingo ditu ohean euri-hotsa adituaz, edo irratitik zenbat gradu dauden entzunaz. Jaiki eta hotzari gogor egiteko jan eta jan arituko da, horretarako hasiera Gabon egunez emana.

Langileak ez du halako hotzik pasako bide bazterretan edo eraikuntzan eurtan eta elurretan. Lantegietan energia gutxiago gastatuko da tailerrak berotzen eta argitzen.

Neguko opor hauetan nekazariak ere ezagutuko zenuke, agian, oporretan, haiek ere sasoi horretan bait lukete aukera opor egiteko, Naturaren erritmoekin lotua bait doa heuren lana.

Udaldiko eguraldi on eta luzeak etortzen direnean lan egingo genuke, sasoi hori bait da egokiena aktibitatean iharduteko. Gure lurraldeetara etorriko lirateke lurralde mediterraneotako jendeak eguzki kiskalgarritik ihesi, eta guk udaleku fresko, heze eta berdea eskainiko genieke.

Norbaiti udan lan egitea ez zaio atsegin izango, baina ez bedi kezkatu: zortzi ordu behartuko dute lan egitea, baina baditu beste zortzi eguzki-ordu beste hainbat gauza egiteko, edo eguzkia hartzeko edo paseatzeko. Oraingo sisteman, berriz, ilunpean sartu lanera eta ilunduta irten, bai gauza tristeak!

Askok uste ez badu ere baditugu barne-eritmo batzu eta eritmo horietan 'aktibitate'arena daukagu. Aktibitatearen eritmoa argiak kontrolatzen du eta zenbat eta argi-ordu gehiago orduan eta aktibitatea handiago, aktibitate sexuala barne.

Haurrei begiratzan badiegu, argi ikusiko dugu zein espontaneoki agertzen duten neguan eskola joan behararen aurrean duten jarrerak negatiboak. Udan ere ez lirateke gustora joango, agian, baina eguna luzea lukete beste hainbat gauzatarako, eta gainera eguraldi onarekin beste animo bat izaten da edozer gauza egiteko.

Ez nadin gehiago enroila, sukalde epelean zauden egunen batean pentsa ezazu eta egiozu galdera zeure buruari: 'Eta oporrak neguan egingo bagenitu?'

M. AIZPURUA

Euskara eta postalgoa

Denok dakigunez, eta legegaltetik, Euskal Komunitate Autonomoan bizi gare-nok, Eskubide osoa daukagu administrazioarekin ditugun harremanak euskaraz izan daitezen.

Errealitatea, ordea, oso bestelakoa da. Administrazioaren edozein bulegotara, zerbitzu bat erabiltzeko asmoz zuzentzen bagara, oso zaila suertatuko zaigu gure jessioak burutzeko euskara erabili ahal izatea.

Postalgoaren egoera oraindik txarragoa da. Postetxe gehienetan, jendearen aurrean lan egiten duten funtzionarien artean, ia ezinezkoa da euskaldun bat topatzea. Postan erabiltzen diren inpresu guztiak gaztelania hutsez idatzirik daude. Eta oraindik larriagoa dena: denok entzun edo irakurri dugu, norbait ez zaiola gutun bat heldu helbidea euskaraz idatzita egoteagatik.

Egoera honen zergatia, alde batetik, postetxetan lan egiten dugun gehienok emigranteak edo emigranteen seme-alabak izanik, ez dakigula euskaraz hitz egiten, eta bestetik administrazioaren axolagabekeria datza. Zeren eta, orain arte bederen, administrazioak ez bait du ezertxo ere egin funtzionariak, edo behintzat

jende aurrean lan egiten dutenak, euskalduntzeko.

Guzti hau ikusita, postale-txetako langile batzuk, barruko nahiz kanpoko harremanetan, euskararen erabilpena bultzatzeko talde bat sortu dugu.

Guk, gure aldetik egoera barrutik aldatzen saiatzen garen bitartean, euskaldun guztien laguntza ezinbestekoa dela uste dugu. Administrazioak ez badu nabaritzen kanpoko presiorik ez du zerbitzuak euskaratzeko beharrik edukiko.

Hau dela eta, postetxetara joaten diren euskaldun guztiei hartzaileen eta igorleen helbideak euskaraz jaritzeko eskatzen dizuegu. Denon artean postalgoa lehenbait lehen euskaldundu dezagun.

Postetxetako Euskara Taldea

Munduko II. Eusko Biltzarra aurten ospatuko Komunitateko hiru hiriburutan.— Parisen, 1956. urteko irailan ospatu zen lehendabiziko *Congreso Mundial Vasco*ren ondoren, aurtengo abuztuaren azkenetik hasita urte amaiera arte izango du segida Bigarren Kongresuarekin. Garai hartakoa ordungo Joxe Antonio Agirre lehendakariak zabaldu zuen, laurehun lagun elkartu zirelarik, munduan zehar zeuden euskal elkarteetaz nola euskararen inguruan mintzatzeko. Aurtengoan bederatzi mila bat lagun bilduko omen dira zientzia politikoetatik hasi, eta ekonomia eta heziketa bezalako gai desberdinez gain, euskararena ere jorratzeko, Donostia, Gasteiz eta Bilbon burutuko diren 35 mintegitan banatuta. Horretarako kontatuko den diru aurrekontua seirehun eta piku milioi pezetatara igoko omen da, eta oraingo bitarteko Gobernuaren bozeramaileak aditzera eman duenez, «*erbestearekiko gure herriaren imagina hobetzeko esfortzu garrantzitsua*» izango da.

Klasikoen Jaurlaritzako Kultura eta Hezkuntza saileko diruz eta Euskal Editoreen Elkartearen karguan, *Euskal klasikoak* izeneko bilduma aurkeztu zen pasatu den asteko ostegunean Donostian. Hasiera batean kaleratzeko liburuen kopurua hamaika obretakoa baldin bazen ere, zenbait arazo direla medio, zazpi izan dira azkenik plazaratu direnak. Hauek ez ei dira filologo espezializatuentzako moduko argitalpenak, edozein irakurlegori interesa dakiokiena baizik: Laphitz-en «Bi saindu heskualdunen bizia», J. Mateo Zabalen «Fábulas en dialecto vizcaino», Duvoisin-en «Laborantzako liburua», Resurrección M. Azkueren «Behin da betiko guzur», Elissambururen «Pierres Adame», 'Kirikiño'-ren «Abarrak», eta 'Bilintx'-en «Bertsoak eta beste». Kolaboratzaile ugari izan da lan onen prestaketan, hala nola Mitxelena, Sarasola, Altuna, Zelaieta eta abar.

«Arte Plastiko» Lehenagotik funtzionatzen ziharduena arte eskola batetik sortu den elkarte da Bilboko «Estudio de las Artes Plásticas», zeinaren helburua arte mailako ikerketa, heziketa eta zabalkunde kulturalaz arduratzea den, hautatu zenbait gai plastikoren inguruko egitarauak eratuz horretarako. Gisa honetan, Euskal Herriko arkitektura eta bere sinbologiaren eta paisaiaren lanketarako proiektuari heldu diote, hurrengorako gaia «espazioaren kapazitatea eta potentziala artean» izaki. Elkarre honen barnean haurrentzako arte eskola bat izan da, bertan materiale plastikoaren esperimentazio zuzenaren zirikatzean saiatuko direlarik, edonolako sorkuntza eta eraikuntza iratzartzeko asmoz. Historiadore, eszenografo, arkitekto, pintore, eskultore, diseinatzaile, kritiko eta ingurukoek osatzen dute Buenos Aires kalean kokaturiko elkarte berria.

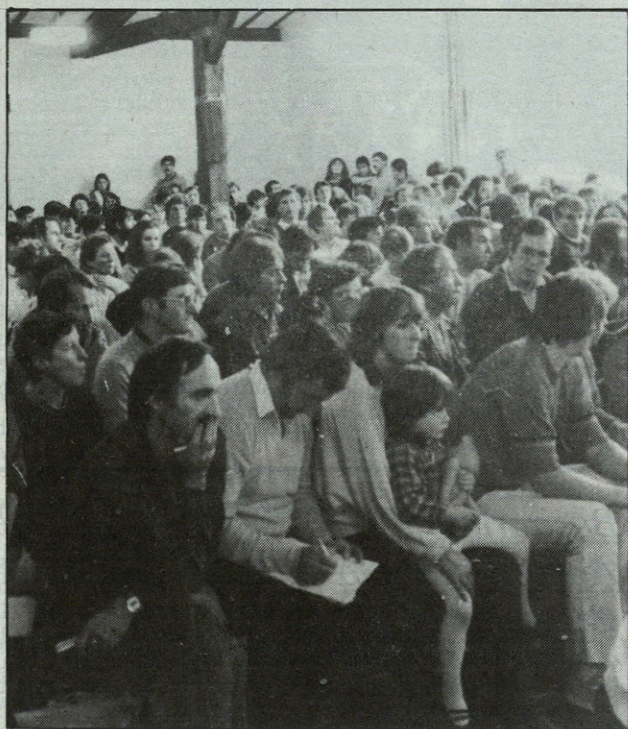
Basauriko «Geroa» antzerki taldea bilakatuko zen Durangoko Antzerki Eskolaren adar baten antzerki sortu zen 1979. urtean Basauriko Antzerki Eskola, taula kontuetz kezkaturik zeuden dozena erdi bat lagunen iniziatiba bereziari esker. Gaur egun, Oinarritzko Heziketa Orokorreko seigarren mailatik aurrerako gazte-txoei antzesgaietan murgilarazten saiatzen dira segidako hiru urtez, antzerkia eskolako beste ikasgaietako bat gehiago bihurtzen delarik. Jolas, inprobisazio, abots, interpretazio eta teknika komikoen oinarritzko irakaspenek beti ere gazte multzoren bat antzerki mundura biziki hurreratuko dutelako esfortzuan jarraitu bitartean, Basauriko Udaletxea antzerkiaren aldeko promozio lanagatik saritua izan da, berez Antzerki Eskolako parteideen ekintza hutsari esker baino aurrera eraman ahal izan ez direlarik ikastarook.

Musikarien Langabezia dauden musikari zenbait, zuzeneko kontzertutan jotzeko aukera handiegirik egokitzen ez zaizkien batzuz, Bizkaiko musikarien koordinakundea baten antolakuntzan hasiak dira honez gero. Beren batasunak zuzeneko kantaldi gehiago eta merkeago atondu ahal izango dituelakoan; non jotzeko eta entseiatzeko lekuri ez daukaten taldeei irtenbide aukerarik topatzeko; edota dantzalekuen jabe eta monopolizatzaileei gorbatak hestutzeko intentzioz sortu berri da delako koordinakundea. Rock radical vasco delakoaren eta Ittoiz-en artean beste musika moitek ere lekuri baduteneko ustetan, eta maketa bat grabatuaren ondoren disko bat argitaratzeari aski ez delarik, zuzeneko kantaldiak muntatu daitezkeen koordinazio indar bat suposa dezake hemendik aurrera. Laster pop musika erdi-prezioan entzun ahal izango omen da.

Ministeritzarekiko orain arteko negoziaketek ez dute aterabiderik eskaini

Seaskak berriz ere mobilizazioetan bilatuko du indarra

Seaskaren azken Batzarrean 200 bat lagunek parte hartu zuten eta erabakiak aho batez hartu ziren.

Abenduaren hasieran, Ministeritza negoziaketetan sartzera behartuta kausitu zen, baina negoziaketa horiek orain arte ez dute aterabiderik ekarri.

Seaskaren historiaren jarraipena abenduaren lehene-
tik hartuko dugu. Baionan
eginiko manifestaldi ugari
baten ondoren, Ministeritza
negoziaketarako prest ageri
zen. Abenduaren lehenean
bilkura bat egin zuten ikasto-
len arduradunek Parisen Mi-
nisteritzako bulegoetan
Alliot-Marie Irakaskuntzara-
ko Estatu Idazkariarekin eta
Ministeritzako beste ardura-
dun batzurekin. Honelaxe
kondatzen digute Seaska-
koek bilkura horren puntu

garrantzikoena zein izan
zen: «joan den urteaz geroztik —gobernu berria izan ze-
nez geroztik— Ministeritzak
egiten zigan proposamena
hauxe zen: aintzinako nego-
ziazio eta akordioetatik ez
zuela deus ere jakin nahi,
negoziaketa osoa berriz ze-
rotik hasi behar genuela, eta
negoziabide bakar bezala
kontratu pribatu edo kontra-
tu sinplearen bidea zela, eta
horrekin lotuta, eskola espe-
rimentalaren bidea».

Kontratu sinplearen ezinezko bidea

Kontratu sinple horren po-
sibilitateak ikastolei buruz,
dena den, aski ikertuak zi-
tuzten Seaskako kideek, eta
jadanik abenduaren lehene-
ko bilera horretan erantzuna
eman zieten esanez gaurko
legediaren barruan bederen
ez ziela aterabiderik ematen.
«Haiek prest baldin bazeu-
den kontratu pribatu horie-
tan aldaketa batzu onartze-
ko, gu ere negoziaketetarako
prest geundela esan genien
halere». Ministeritzako ardu-
radun lehena den Alliot-Ma-
riek ez zien ezer hitzeman,
Ministeritzako teknikoekin
arazoak ikertzeko agindu
baino.

Seaskako bulegari batek
honela setentziatu zigan
Alliot-Marierekin izandako
bilkura hori: «gu gure logika
batean ere, giltzatuta geun-
den, esan nahi baita beti ne-
goziabideari irekiak izan ga-
rela gure eskakizunak iza-
nik, eta entseiatuko ginela
esan genien, nahiz eta gure
ustez derrogazione edo lege
aldaketarik gabe ez zela ate-
rabiderik izanen». Zerbitzu
teknikoekin egin beharreko
lehen bilkura ere orduantxe

finkatu zen, abenduaren
19an.

Funtsezko problema: frantsesaren ordutegia

Joan ziren Parisera, eta
han Ministeritzako hamar
bat arduradunekin bost or-
duz mintzatu ziren Seaskaki-
deak, baina solasketa eta ez-
tabaida guztia («eztabaida
oso guti izan zen, horiekin
beti ele goxoak dira eta pa-
zientzia haundiarekin har-
tzen dituzte gauzak, hamar
aldiz gauza bera errepika-
tzen dute molde desberdi-
nez») betiko oinarritzko pun-
tuaren inguruan itzulikatu
zen: frantsesaren irakaskun-
tzaren ordutegia. Izan ere,
Estatu frantsesean lehen
maila kontsideratzen den
bost urteetan —7 urteetatik
12 urte artino— Estatuko es-
kolari kontratu bidez lotzen
zaion eskola batek eman be-
har ditu guttietatik bost ur-
teren gainean asteko ordute-
gia 43 ordukoa izan dadin,
frantsesaren irakaskuntza-
koa.

«Gure irakaskuntz siste-
man, bost urte horietatik le-
hengo urtean ez dugu fran-
tsesik erakusten, ama ikasto-
lak osorik euskaraz egiten
ditugu, eta arrazoina sinplea
da. Ama ikastolan sartzen
zaizkigun haur kopurutik
gehiengoa erdalduna da, ez
da euskaraduna, eta orduan
haur horiek emeki-emeki
euskara ikasten dute eta bos-
karren-seigarren hilabetean
euskara nahiko ongi hitzegi-
ten hasten dira». Beraz, hau-
rrek lehen urte osoa euskara
ongi finkatzeko behar omen
dute. Nahasketarik ezin da
hor. Seaskak hori orain dela
sei urte aldatu zuen, aintzi-
nago lehen urte horretan as-

ten hiru ordu emaiten bait ziren, baina konturatu ziren guztiz kaltegarria zela, ez zela euskara aski ongi menderatzen. Horregatik hasi ziren frantsesaren irakaskuntza bigarren urtetik goiti sartzen. Bigarren urtean, 3 ordu izaten dira, 6 ordu hirugarren urtean eta azken urteetan bederatzi ordu urte bakoitzean. Funtsezko problema, frantsesaren ordutegia da.

Ministeritzako teknikoek ez zuten aterabiderik kausitu

Ministeritzakoen eskaintza: "zuek beraz, kontratu sinple baten baliatzeak, ordutegi horren aldaketa bat egin behar diguzue, aste 43 ordu horietara ahal bezainbat hurbildu". Seaskaren ordutegia 27 ordukoa izanik 16 orduren diferentzia bada, eta nahiz eta —eman dezagun— negoziabidea erdibidetik egin 8 ordu gehiago Seaskaren ustetan sobera da, «guk badakigulako haurrek errealki ez dutela euskara ikasiko. Gure helburu bietaiko bat euskara ongi ikastea denez —eta horrekin batera, frantsesa ere ongi ikastea—, ezinezkoa zaigu ordutegi horren barruan sartzea». Beraz, abenduaren 19ko bilera hartatik ez zen ezer atera, bakar-bakarrik Seaskaren ordezkariak esan zieten beren jendeari behar ziotela berri eman, eta ez zutela beraiek erabaki nahi besteek ere beren eritzia eman edo gogoe-ta-lana egin gabe.

Urtarrilaren 11n, Biltzarrea Seaskan

Urtarrilaren 11ko Biltzarre Berezia aintzin, ikastolak banan banan bildu ziren, Seaskako bulegoa eta zuzendaritza ere bai. Biltzarre Berezian ikastola bakoitzak bere eritzia eman zuen, bulegoak era bai, irakasle-goak ere bai, eta usaiaiko eztabaidaren ondotik finkatu zen behin-betiko postura, esan nahi baita, ordutegi aldaketa hori ezin zela eman. «Gure ordutegia eta irakasbi-deari oraindik atxikirik garelara erabaki zen, eta hori errespetatu gu beti prest geundela negoziaketetarako, nahiz eta kontratu sinplearen bidetik nahiz eskola esperimentalaren bidetik». Urtarrilaren 14rako Bordelera

Manif haundiek izan beharko dute berritara ere Parisen aurrean presiobide bakar eta nagusia.

deitu zituzten, Bordeleko errektore-etxera.

Urtarrilaren 14an, Bordelen

«Bordelen, hamar minuturen buruko, berehala konturatu ginen han ez zela aterabiderik, haien aldetik beti postura bera zegoela, esan nahi baita haiek galdegin gabe zenbat ordu nahi zituzten, beti «43tik ahal bezainbat hurbilago» erraten ziguten». Bilkura hartan lau ordu t'erdia pasatu zituzten eta bukaerarako garbi esan zuten Seaskakoek: kontratu sinplearen bidetik ez dago zer eginik, etsirik gaude, guk gure kopurua ez dugu uzten ahal, eta beraz guk berriz gure zuzendaritza bilduko dugu.

Urtarrilaren 17an, Zuzendaritza bildu zen eta zuzendaritza horrek garbi ikusi zuen bide hartatik modurik ez bazen, beste erabaki bat hartu behar zela. Eta orain arte negoziazio garaian Seaskak izan duen bide bakarrera jo zen: mobilizapena eta jendea dei egitea. «Iparraldean kanpaina berri bati buruz abiatu gara, mobilizapen kanpaina eta aldi berean diru sostengu kanpaina ere bai. Gero pentsatzen dugu agiri bat izenpearaztea alde dauden alderdi, sindikatu, kultur batasun, hautesi-batasun eta abarri, eta alderdi politikoei ere —ametsik egin gabe— Ministeritzari buruz urrats bat egin dezaten

galdegitea, Seaskaren berezitasuna onartuz akordio batera hel daitezen, ikastolen finantzamendua eta aintzina-mendua segurtatuz».

Bitartean ere ber gauza egingo dute Hegoaldeko alderdiei buruz, Ikastolen Konfederakuntzari buruz, eta kultur elkartei buruz ere bai, beren gisako protesta agertu dezaten eta nolabait beren eritzia agertu dezaten. Europako Parlamentuaren aurrean salaketa ere egingo da, 1985eko akordio aipatuan erresposabilitatea engaiatu ondoan, ez-betetze horrek diru aldetik bederen ekartzen dien kaltea galdeginenez. Aldi berean ere, Europako Kontseiluari eta UNESCO batasunari diru-laguntza berezi bat eskatuko diete, nahiz eta gauza ttipia aterako den.

Behin-behineko proposamena Alliot-Marieri

Bitartean, Ministeritzari eskatu diotena hau da:

kontratu sinplearen bidea hertsia izanik —eta horretan Ministeritzakoak ere ados daude—, beste proposamen berririk egin diezaieten. Bitartean 1985eko abenduan Ministeritzarekin izenpetu zen akordioak ekartzen zituen diru-abantailak eman diezazkieten aurtengo ikastorako, esan nahi baita, urtarilaren 1etik goiti 40 irakasle ordainduta, eta budgetaren gainean 2,5 milioi liberrako laguntza. Ikastaro honetan hori segurtatzearen proposamen bidezko bat galdegiten dute, beraz, Seaskakoek une honetan.

Ministeritzak Seaskaren demokrazia kuestionatu

Seaskak —aipaturikakoa galdeginez— prentsaurrekoa urtarilaren 21ean egin zuen, eta 22an bazuten Ministeritzaren erantzuna prentsaren bidez. «Guk 20an gutun luze bat igorri genien, baina erantzuna prentsaren bidez eman zuten, eta erantzun horretan gure demokrazia mailan erasotzen zigiten, nonbait zuzendaritzak erabaki bat hartu zuela Biltzarre Nagusiaren kontra, Biltzarreak kontratu sinplearen bidetik egitea erabaki omen zuela, eta Zuzendaritzak kontrakoa egin zuela». Seaskak berriz beste prentsa-agiri bat egin zuen, Zuzendaritza eta Biltzarrean artean halako eztabaidarik ez zegoela erantzunez, azken Biltzarre Nagusia 200 bat kide bilduta erabakiak aho batez eta osotasunez hartu zirela. Alliot-Mariek bere prentsa agiri horretan ez zuen ordutegiaren problema aipatzen, Seaskakoen ustez «jendeak sines dezan proposamen zinez zabal bat eskaini zigula, eta gu betiko buru-hertsia garelara».

Martxan dago beraz Seaskaren mobilizapen kanpaina berria eta martxoaren erditso aldera elgarretaratze haundi bat egitea pentsatzen dute, bitartean informazio kanpaina bat eta diru-bilketa kanpaina bat burutuko dutelarik. Garai zailak dira Seaskarentzat, orain arteko zailenak, eta porrota baino lehen guztion sostengua behar dute.

Josu LANDA

«Kolorez eta ametsez» diskoa kaleratu du Pascal Gaignerekin bikote osatuz

Amaia Zubiria: «Esan nahi dudan guztia ez dago oraindik esana»

Dagoeneko bigarren diskoa kaleratu du Zubiria/Gaigne bikoteak, hau ere Elkar donostiar diskoetxearekin. Lan osatuagoa lehena baino.

Amaia Zubiria erraz eta bihotzetik hitzegiten duen emakumea dugu. Pascal ez zen berarekin agertu, baina Amaia-arentzat ere —bakarririk etorri arren— bagenituen zenbait galdera.

ARGIA.— Iparraldeko kantari bezala jotzen al duzu zure burua? ETBn behintzat halakotzat aurkeztu zintuzten...

AMAILA ZUBIRIA.— Ez, ez, orduan ere zuzendu egin nien eta esan nien ni munduko kantaritzat jotzen nuela neure burua. Gainera, handik gentozela esan zuen, eta hori neurri batean egia da, Baionan bizi bait gara. Bestela, jaiotzez, ni zubietarra naiz.

A.— Jende askok Amaia Zubiria «Haizea»ko Amaia-ekin identifikatuko du. Hori ez al da zama haundia?

A.Z.— Hori oso gogorra da alde batetik, baina bestaldetik ere zerbait samurra sortzen dizu. Frantsesek esaten duten bezala «opari pozintsu» bat da. Niri asko kostatu zait Amaia Zubiria deitzea, eta borroka haundi samar bat izan da Amaia Zu-

biria erreibindikatzeko, eta Amaia Zubiria eta Pascal Gaigne erreibindikatzeko, baina nik uste dut dagoeneko lortzen ari garela. Oso zaila izan da.

A.— Nola hasi zineten Pascal eta biok elkarrekin jotzen?

A.Z.— Hasiera batean ez genuen asmorik. Elkarrekin ateratzen hasi ginen, baina ez genuen pentsatzen elkarrekin jotzea. Baina tentazioa haundiegia zen, tontakerian bezala hasi ginen, eta ikusi genuen bi estiloak nahikoa ondo akoplatzen zirela. Pascal garai hartan abangardiako musikan zebilen, edota jazz inprobisazioan, eta ni aldez musika tradizionalarekin nenbilen, gehien bat folk egiten nuen, baina ikusi genuen elkarrekin ongi konpontzen girela eta aurrera egin genuen.

A.— Pascalekin hasi baino lehenago, eta «Haizea» apurto zenetik, beste zenbait gauza ere egin zenituen, Etxahunen diskoa esate batera...

A.Z.— Etxahunen diskoa duela bost urtekoa izango da, nahiz eta batere ezaguna ez izan. Hemen beti gertatzen da: gauzak oso berandu ezagutzen dira, inertziarekin bezala. Nik Baionara joan arte ez nuen Erramun Martikorena ezagutzen, eta hori lotsagarria da. Orain modan dago, eta diferentea izango da, orain hemen Iparraldeko gauzak modan daude, baina orduan ez. Erramun Martikorena ez ezagutzeak zerbait esan nahi duela iruditzen zait.

A.— Zuen bikotean, jendeak batik bat zu ikusten zaitu, eta Pascal apur bat bigarren planoan gertatzen da. Nola ikusten duzu?

A.Z.— Hori egia da, baina hori herri honetako jarrera bat da. Ez dakit hori beste herrietan ere gertatzen den, beharbada bai, baina ahotsari halako inportantzia berezi bat ematen zaio, eta jendea ez da arduratzen musikaz, ez du belarria jartzen, ez daki musika entzuten, beno, askok bai bai gehienek ez. Lehenbizi ahotsa entzuten dugu eta batzutan ahotsak ez du gauza inportanteena egiten disko batean edo lan batean. Guk hemen kantatzeko ohiturarik eduki da beti, baina entzuteko ohiturarik ez daukagu, ez dakigu berezten noiz den talde lana, noiz ahots bati esker lortutakoa, etabar. Niri behin Maite Idirinek esan zidan hemen diskoak saltzen direla jendeak kanta ditzakeen neurrian, eta hasiera batean astakeria bat iruditu zitzaidan, baina gerora ikusi dut ez zela hain bestekoa. Orduan, zenbat eta txarragoa, are eta gehiago salduko da, aharik eta jendea ez den hobetzen.

A.— Nola eramaten dituzu praktikara zure gusto musikalak, kantu bat egiterakoan, edo diskoa grabatzerakoan?

A.Z.— Hor bi gauza daude, bata nire gustoak zeintzu diren, eta bestea nola egiten den lana. Niri dena gustatzen zait, baina kalitate minimo bat bete behar du, edo bete behar luke niri gustatzeko. Gero, lana egiteko moduan era guztietako influentziak izango ditut, kantu analuzetatik hona pentsa zenbat musika mota desberdinetatik edan ahal izan dadan... Hori guztia subkonszientean kontutan edukiz, bestela ere ni intuitiboki egiten dut lana. Alde batetik, ez dudalako batere eskolarik, ez dakit musika, ez dakit ins-

trumenturik jotze, deus ere... intuitiboki lan egiten dut.

A.— Alde horretatik, Pascal kontrapuntu interesgarria izango da zuretzat, ezta?

A.Z.— Nik ez dut esango Pascali intuizioa falta zaionik, baina musikoa denez, eta estudioko musikoa denez gutxiago erabiltzen duela esango nuke. Orduan kontrapuntu izugarri ona da niretzat, berak asko estimatzen du nire intuizioa, eta nik asko estimatzen dut bere teknika.

A.— Oraingo disko hau bigarrena da, nola ikusten duzu azken hau lehenengo erreferentzia bezala hartuta?

A.Z.— Eboluzio klaroa ikusten dut. Lehenagokoa orduan egiten ari ginen lanaren erreflexu bat da, orduko gure lana eta egoera pertsonalaren lekuko, eta nahiko ohoretsua iruditzen zait, esan nahi dut ez naizela batere lotsa lan hartaz, ona iruditzen zait. Bigarrena nik uste dut teknika aldetik osatuagoa dela, musika aldetik zer esanik ez, eta ahotsa ere liberatuagoa dago, beharbada ahotsari indarra falta zaio oraindik ere. Nik esan nahi dudan guztia ez dago oraindik hor esana. Baina beno, hori gauza ona da, zer bilatu geldituko ez balitz, oso seinale txarra izango litzateke.

J.L.

Estreinatu berri da 13 minutuko laburmetraia,
 "Argilo" batasunak irudi animatutan egina

Dagoeneko (edo azkenean), "Pitxu" kalean

**Hendaian
 kokatua
 dagoen
 «Argilo»
 elkarteak
 aspalditik
 agindu ziguna,
 bete berri da:
 «Pitxu»
 marrazki
 biziduna.
 Bikaina
 benetan.**

G abonak pasa dira, baina hala ere oraindik gogoan ditugu Olentzerok ekarritako opariak, eta Hendaiaiko Argilo taldeak ere, bere modura, euskaldun garen denoi, «Pitxu» marrazki biziduna opa digute, lan luze eta emankor baten ondoren.

Argilo, zerotik gaurko egunera

Hasiera hartan, zazpi bakarrik ziren eta esku artean zeukaten guzia zera zen: lapitza eta papera. Hala ere, ez zuten atzera egin eta, gehienetan gertatzen den bezala, partikularren diru laguntzari esker, orain dela laister hiru urte, Hendaiaiko hiri lapurtarrean, Argilo izeneko taldea sortuarazi zuten grafismoa eta zinea egiteko asmoarekin.

Egunez egun, elkarte forma hartzen hasi zenez, proiektuak aintzinera eramaiteko jendea, lanean sartuarazi zuten eta segidan «Pitxu» egiteko ideia bururatu

zitzaien. Nahiz eta hastapenetik Pitxuren marrazki biziduna prestatzen hasi, beste lan mota batzuk egin dituzte. Adibidez, afitxak, aldizkarietarako marrazkiak, Herri Urratseko espota, e.a.

Denbora aurrera zihoalarik, diru gehiagorekin beharra zegoen eta zorionez Administrazio batzuegandik laguntza hori lortu zuten.

Gogor eta atsedetik gabe ekin diote lanari, beraz, eta Hollywood edo Pariseko produktzio zentrotan ez egonarren, hasiera batean amets bat izan zena egiaztatu dute berriki. Lana zer nolakoa izan den jakiteko, azpimarratu beharra dago gutxi gorabehera 6.000 marrazki egin dituztela 13 minutuko filma honentzat, hori kontuak edukiz, gero kamara bat erabiltzen dela mugimenduko senzazioa emateko.

Pitxuren istorioa

Xiberoan egiten diren maskaradetatik atera dute, marrazki bizidun honetan pertsonaia nagusia den «Pitxu».

Istoriaren hastapenetik «Pitxu» marginal edo alproja bat dela ohartzen digute. Herrian Pitxu ez besterik «alfer haundi» deitzen diote, lana egin beharrean beti tabernan, farra edo besteengandik bizitzen dakielako. Alfer handi honen egoera ikusita,

«Argilo»ko bi kide, marrazkiak koloreztatze lanetan.

herriko jendeak lanpostuak eskaintzen dizkio, bere bizia besteek bezala eta alferkeriarik gabe irabaz dezan. Hala ere ez du kasorik ematen eta gogor heltzen dio bere bizimoduaren iritzari eta ondo jan, lanik ez eta ondo pasatzen jarraitzen du.

Hemendik aurrera, zer?

Pitxu marrazki bizidunaren irteera honekin, Argilo taldekoek beraien produktiorako kapazitatea agertuarazi digute, eta gu ikusle garenok zer nolako kalitate duen erabaki behar dugu. Lan hau amaitu dutenez, esan liteke zailena egin dutela, eta behar bada —hala espero dugu— hemendik aurrera jendearen aldetik konfidantza eta sinesmen handiagoa edukitu dute eta ea, dauzkaten proiektu interesgarri guzientzat, laguntzailerik aurkitzen duten.

Proiektu ugari hauen artean, 6-12 urteko haurrentzat hiru hilabeteko irtengo litzaitekeen aldizkari berezi bat

dago. Aldizkari honetan aurkituko litzateke, komikak, joakoak, ipuinak, haurrentzako aktualitatezko gaien artikulotxoak eta denbora berean herri desberdinetako —mugak gaindituz— haurren arteko komunikazio medioa izango litzateke. Beste alde batetik, Pitxuren beste marrazki bizidunak egiteko proiektua hortxe dago, balea arrantzaren inguruan oraingoan.

Laburmetraia baten intensioa ez da falta baina beraiek esaten duten bezala: «hauek oraindik proiektuak soilik dituzu, eta behar duten laguntza aurkitzen badugu, prest egonen gara lanerako».

Dudarik gabe denborak esango digu zertan eta nola ibiliko zaizkigun gure Argiloko lagunak.

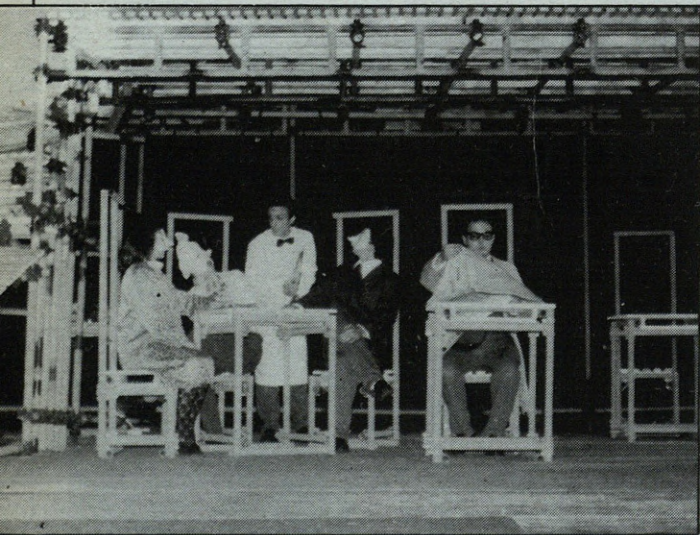
Agian hemendik urte pare batzuetara Bidasoa ibaiaren bi ertzeetan Euskal Herriko Hollywood-a montatu dela jakingo dugu.

Txema EGIGUREN

Antzerkigintzarako prestatu nahi du garai bateko Cine Zurbaran

«Maskarada»k areto berria zabaldu nahi du Bilbon

«Maskarada»koek gogor eutsi diote superbizipenari.

Antzinako Cine Zurbaran zena profitatuz Maskaradak produkzio zentro berri bat zabaldu nahi du Bilbon. Ideia berri bezain interesgarria.

Leku ireki bat egin nahi dute, antzerki talde zein antzerkizale arruntak bere ideiak eta proiektuak gauzatzeko, koprodukzioak egiteko, ikastaroak eratzeko, eta oro har antzerkiaren mundu zabalean dabilen edozein historia gauzatzeko eta batzeko. Hori da taldearen asmoa behintzat. Gaurkoan Marian Arrutirengana jo du-

gu berorrek azal diezagun tramankulu guzti honen nondik norakoaz.

ARGIA.— Antzerki produkzio zentroaz ari gara eta, azal iezaguzu zertan den, edo ze asmotan zabilzaten.

MARIAN ARRUTI.— Ideia aspaldikoa da, aspalditik daukagu asmoa euskal antzerkia batzeko, federazioa hor dago, baina gertatzen da hor talde gehienak amateurak direla eta beste erritmo desberdina daramate. Jentea biltzen da asteen bi edo hiru orduz gauzak egiteko, erritmo desberdina izatean beharrrak ere desberdinak dira. Azkenean bakarrik geratu gara partaide bezala. Asmoa sortzen da jente hori batzeko, aktoreak, idazleak eta abar, jentea badago baina sarritan ez dute jakiten nora joan, ez dira ausartzen taldeetara joaten esanez honetako lan bat egin dut eta abar. Holako gauzei erantzuna eman nahi diegu. Gauza ez da bakarrik talde bat eta bere mobida, gauza litzateke

antzerkiarekin zerikusia daukaten guztiak batzea.

Arestirekin genbiltzala areto hori ikusi genuen, eta oso garestia den arren oso ondo dago eta oportunitate asko ematen du gauzak egiteko. Baditu aretoak, baditu bulegoak... Aurtengo aktuzioak hasi orduko hasi ginen tailerrak montatzen AEKrekin batera, beste tailer espezializatuagoak gure aldetik eramango ditugu. Beste asmo bat zen bertan beste montaje txiki batzu egitea, eta gero koprodukzioak talde amateurekin. Talde amateurak karentzia handiak dituzte, eta materiale falta ere. Esatebaterako zuzendaritza mailan ez daukate zuzendaririk, edo mediorik, orduan gure planteiamendua zen gabezia horiek betetzea.

Gertatu zaiguna, dena den, izan da horrekin ari ginen Gernikako Bonbaketaren Komizioak montaia bat eskatu digula, eta hori apirilaren 26an izango da. Gainera, nola mementu honetan «Maskarada»n ez gauden guztiok, behartuak ikusi gara tailer horiek eta ikastaro horiek apur bat baztertzera, Gernikakoarekin hastearren. Beraz, Gernikakoa izango da produkzio zentro horren lehenengo produkzioa.

A.— Honelako produkzio zentro bat martxan jartzea garestia izango da noski. Nondik pentsatzen duzue dirua ateratzea? Laguntza ofizialik ba al duzue?

M.A.— Ez, ez. Udalean nolabaiteko arau bat atera dute Kultur Zentroak subentzionatzeko, eta guk aurtengo plan osoa aurkeztu dugu, baina ez dakigu zer aterako den. Diputaziotik, berriz, ez dirudi ezer aterako denik, badirudi zenbait emanaldi subentzionatzera mugatuko direla, «Herriz Herri» eta ho-

rrela. Orduan, printzipioz autofinantziatu beharra dago. Lehenengo lau edo bost hilabeteetan, Gernikako montaia dela eta, beharbada lortuko dugu, baina hortik aurrera zer izango den eta nola izango den, ezta idearik ere. Lokalaren mantendua, besterik gabe, oso garestia ateratzen da, eta horrelako zerbait aurrera ateratzek lau pertsonaren lana eskatzen du. Hasi, beti bezala, hasi da, kredito pertsonalak eskatuz bankuetan, gure etxeak enbargatuz, etabar.

A.— Ez al zarete optmistegiak projektu honekin? Batez ere kontutan hartuta Barcelonan edo Madrilan egin diren gisa bereko proiektuek porrot egin izan dutela...

M.A.— Seguru aski ezingo da konparatu. Kontutan hartu behar da hemen Euskal Herrian, eta bereziki euskararen inguruan, halako kamikaze batzuren modura ibiltzen garela, ez da militanta bakarrik, erdi-suizida ere bai.

A.— Hortik esan izan da Euskal Herrian egiten den antzerkia zapatiletan ibiltzeko modukoa dela. Zer eritzi duzu horretaz?

M.A.— Pentsatzen dut zapatiletan ibiliko bagina beste zerbaitetara dedikatuko ginakeela. Jendeak esan behar du zer nolako maila ematen den hemengo antzerkian, baina nik uste dut toki guztietan bezala maila desberdinetako produktoak daudela. Badira montaia oso onak, profesionalak oso onak direnak, erdipurdiak, eta oso txarrak. Eta afizionatueta ere bai. Nik pertsonalki ez dut uste etxetik ibiltzeko moduan soilik ibiltzen garela, «Maskarada» behintzat ez.

Iñaki GOITOLTZA

Durangar «Geroa»k euskarazko lehen montaia aurkeztu du

«Belaunaldi baten ispilua da "Grande Place"»

Estreinaldia Azpeitian izan zen. Geroztik Durangon eskaini dute, eta berriki ere, hamabi egunez izan dira Bilbon, erderaz nahiz euskaraz.

Hiru solaskide eduki ditugu: Manolo, Izaskun eta Jabi. Izaskunek lau bat urte daromatza «Geroa»rekin, Manolo bi urte t'erdia, eta Jabi ere lau bat urte. «Geroa» talde durangarrak Ermuak daukan antzerki-eskolatik ateratako antzesleak ditugu hirurok (eskola hori une honetan geldirik dago, baina laster berriz hastekotan omen dira), eta orain dela zazpi urte sortutako eskola horretatik atera dira ere «Grande Place» dabilzan antzesle guztiak. «Geroa»k gaurregun ematen dituen bi montaia desberdinak kontutan hartuta (besteak «Doña Elvira, o imajinate Euskadi» da), denetara 18 bat lagun dabilza taldean.

ARGIA.— Konta ezazue apur bat «Grande Place» honen historia.

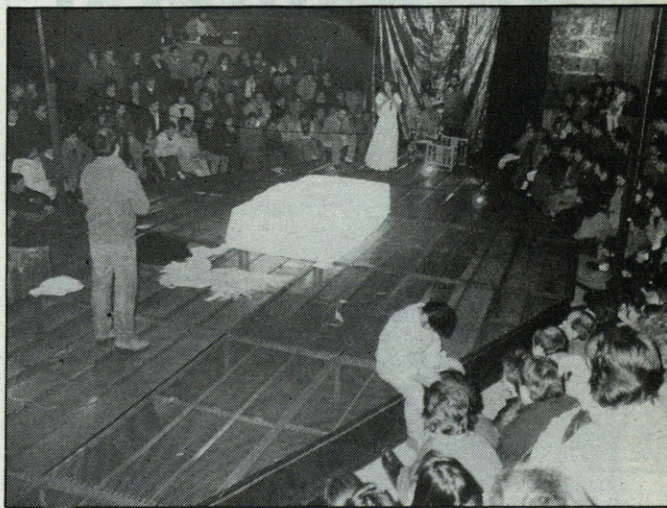
MANOLO.— Taldeak orain arte ez du posibilitaterik eduki montaiarik euskaraz egiteko, euskaldun jenderik ez bait zegoen. Mementu batean erabaki genuen bi talde egitea, bat erderaz aritzeko eta bestea euskaraz eta erderaz aritze-

ko. Talde bat «Doña Elvira» hasi zen egiten, eta kanpoan geratu ginenok bestelako testu batzu irakurtzen eta aztertzen hasi ginen. Pilo bat irakurri genituen (Sastreren «La sangre y la ceniza», Bulgakoven «La isla purpurea», e.a.), eta ez ginen pozik gelditu. Arazo hurbiletaz aritu nahi genuen, zerbait konkretuari buruz hitzegitea. Orduan, «Grande Place» honen aukera agertu zen, eta geure ustez genituen asmoa ongi erantzuten zien.

JABI.— «Grande Place» guretzat inportantea ere beste honegatik iruditu zitzaigun: gaia lehenengoz beste alde batetik ikutzen zuelako, ez beti 'heroe' bezala aurkeztu izan denaren ikuspegitik, gizona, gartzela, errepresioa, e.a., baizik eta beste alde batetik ere nola kontatzen zen historia hori, historia hori ez da letra haundietan idazten, baina hori ere interesatzen zaigu.

A.— Nobela antzerkira moldatzeko prozesua nolakoa izan da?

IZASKUN.— Oso zaila izan da, nobela oso intimista bait da. Monologo gisako asko daude, antzerkirako ere denborak desberdinak dira, eta zaila izan da. Moldaketa Paco Obrégonek berak egin zuen, eta nobelan zeuden istorio txiki pilo horretatik zeintzu atera erabakitzeak, honela egin genuen: gure ustez obra hau belaunaldi baten ispilua da, eta gauza guztiak lehenengoz egiten ziren, maitasuna lehenengoz, lehenengo pistola, ezkontza Elizatik kanpo, e.a. Orain askatasun txiki asko ditugu baina ez dakigu nondik datozkigun. Gauza horiek lehenengoz aldiz egin zituen jende horren omenaldi gisa jotzen dugu lan hau, emakume horrek egunero egindako iraul-

Kalitatezko produktua erdietsi dute durangar taldeko euskaral sailekoek.

tza txiki guzti horien garrantzia agertuz.

A.— Mariok berak nola ikusi zuen egokipena?

JABI.— Berak uste zuen handik ezin litekeela antzerki obrarik moldatu inolaz ere. Harremanak oso estuak izan dira, baina autonomia osoa utzi digu, eta eskertzekoa da. Bera oso pozik dago.

IZASKUN.— Berak esan digu nobela hobetu dugula, eta benetan hala izan daiteke, berak esan nahi zuena obran argiago agertzen duela. Eta noski, pozik dago.

A.— Euskaraz egiteak ze esanahi dauka zuentzat?

JABI.— Euskarazko antzerkiarekin prolema bat dago. Egiten da eta egin daiteke, baina gero hori nola eraman daiteke aurrera? Nola bizi daiteke hortik? Gure helburu nagusia ez da euskaraz egitea, antzerkia egitea baino. Deskubritu dugu batzu askoz hobeto ibiltzen garela euskaraz antzerkia egiten, baina antzerkia, eta gero euskaraz. Horrek esan nahi

du ez dugula militantzia aldetik arrazoirik bilatu, orain mementua izan delako baizik. Akats mordoak eduki ditugu, baina baita ere jakin dugu posible zaigula. Eta obra bera egiten, askoz hobeto moldatzen garela talde bezala euskaraz egiten erderaz baino.

MANOLO.— Finantzen gaia dago. Aurrean «Maskarada» ia desagertzeko zorian dago, «Karraka»k eta «Tari-ma»k ez dute lan egingo, Donostian ere taldeak sortu, subentzioa jaso eta berehala desagertu egiten dira... euskaral antzerkiak dirua behar du. Antzerki mailan euskara ez da primatzen, eta primatu egin behar litzateke.

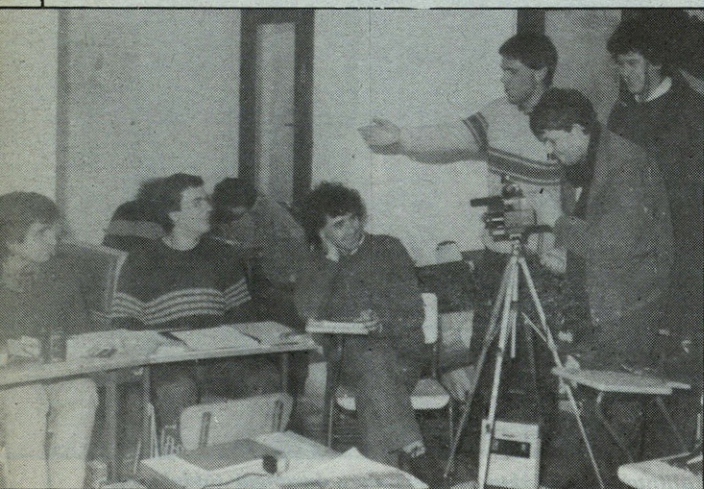
JABI.— Talde batzuk esfortzu handia egiten ari da euskaraz egiteko, baina gero ez dago aukerarik aurrera ateratzeko, ez instituzioen aldetik, ez jendearen aldetik, ez zirkuitorik... Gobernuak ez du «Maskarada» subentzionatu aurrean, eta hori ezin da ulertu.

J.L.

Lekeition eta Gernikan ari da AEK
esperientzia hau aurrera eramaten

Bideoa eta antzerkiaren bidez euskaldunak alfabetatzen

Dozena bat lagun ari dira Lekeition bideo bitartez alfabetatu nahiz.

**Orain dela aste
pare bat hasia
da Lekeition
AEK-k
antolatutako
ikastaro
esperimental
bat
euskaldunak
alfabetatzeko
bideoaren
teknika ikasiz.**

Hamabi gaztek osatzen dute taldea: langabeak, tabernariak, ikasleak... ilusioz ari dira astia modu sortzaile batez eman eta era berean euska-

ra errez errez ikasteko. Egutero hiru ordu, batzutan bi hizkuntza egiturak ikasi eta menperatzeko eta hirugarrena bideo ekipoa eta honen inguruan sortzen diren lanetan aritzeko; beste egun batzutan berriz, praktikak ia goiz osoa betetzen du.

Teorian ikasitakoak zinta magnetikora eramateko ehi-za eta Lea-Artibai aldean dabil- tzan txoriei buruzko dokumentala prestatzen dihardute. «Elurretan kalean geun- dela txoriak ikusten genituen pasatzen, eta hasi ginen pentsatzen ea nora joango ote ziren, hotz honegaz... Gainera horretaz gengozala berbe- tan eskopetero batzu be pa- satu ziren, eta pentsatu ge- nuen ehi-za eta inguruko txo- rietaz egitea zeozer». Horre- la mintzatu zitzaigun ikasle bat, gazteek betetzen duten taberna horietako barmana bera. «Herriko jentea harritu- ta zegok, denak ari dituk galdezka ea zer demoniño egiten dugun guk goizeko or-

duetan kamara eskuan dau- kagula, ez gaituzte sekula ordu horietan kaletik ikusi eta. Lanik ez bazegok zerta- rako aterako ginen lehenago kalera? Orain berriz badiagu zertan ibili».

Bideo ekoizpenera hiru atal

Ekoizpenerako hiru atale- tan banatu dute lana, bakoit- zean lau ikasle dabilelarik: dokumentazioa bilatzea, gi- doia prestatzea, eta talde teknikoa. Eskualdeko hegaz- tiei buruzko informazioa lor- tzeke ez dute arazo handirik izan lan makala izan bada ere. Udala, talde ekologista eta inguruko zenbait espe- zialistekin elkarrizketa ugari izan ondoren datu bilketa polita burutu dute. Gidoigileek materiale eskenatan no- la sartu, musika aukeratu eta planoak eta sekuentziak prestatzen hasiak dira. Eta azkenik 'teknikoek' kamara, magnetoskopioa, soinua eta abarretan trebatzeko arike- tetan dabilta jo eta ke. «Ikastaro hau ez duk hiru or- dutakoa egutero, ez. He- mendik ateratzen gozak eta kalean edo tabernan gagoze- la horretaz pentsatzen joa- gu, bideoarena egunean 24 ordu dozak».

Irakaslea Erramun Goros- tidi daukagu, Ondarroako Ikusgai taldekoa izandakoa, bideo- gile porrokatua, eta euskaldun sutua. Berak ba- du esperientzia bideoa esko- letan erabiltzen umee- kin, baina oraingoan lehendabizi dakio alfabetatze lanari. Ho- na hemen nola ikusten duen berak ikastaroa: «Bideo lan batek daraman aurreko be- harra ere euskaraz bada, ho- rrek eskatzen du nolabait bai idatziz zein ahoz erabi- tzen den hizkuntza menpe-

ratzea, eta horretan ari ga- ra. Bideoa egiteko lehenengo gidoia egin behar duzu —aurretik taldean komenta- tu eta talde osoari interesa- tzen zaion lan bat aukera- tu—, eta horretaz informa- zioa eskatu behar duzu, libu- ruetan begiratu... eta horrela hizkuntza landu egiten duzu nahi gabe. Gero agertzen di- ren akatsak ikusiz, akats ho- riek zuzentzeko ariketak egi- ten ditugu metodologia prak- tiko eta arin batez, eta apur- ka apurka artezten doaz».

Gernikan antzerkia da tresna alfabetatzeko

Otsailaren bian hasiko da Gernikan antzerkiaren bidez alfabetatzeko 120 ordutako ikastaroa, Maskarada antzer- ki taldeko partaidea den Imanol Agirre izango delarik irakaslea. Lehenengo saiake- ra honetan bi egun antzerki teoria ikasteari egokituko zaizkio, eta beste hirurak saio praktikokoak izango dira. Hiru hilabetetan hedatzeko proiektua oso ambizioso da, alde batetik teoriarik nahiko- txo gauza ikutu nahi dutela- ko, eta gainera ikasitako joa- koak eta teknikak praktikan jartzeko Gernikako bonbaz- ketari buruzko antzerkimon- taia burutu nahi dutelako.

Antzerki ariketak eta tek- nikak landuko diren egune- tan gorputz adierazpena, er- lajazioa, erritmoa, mimoa, eta inprobisazioa erabiliko dira nagusiki, aipatu bezala guzti horrekin Gernikari bu- ruzko montai- a eraikitze- ko. Antolatzaileek esan di- gutenez oraindik bada leku- rik ikastaroan, eta inor inte- resaturik balego dei egin be- za Gernikako AEK-ra: 685.35.96 telefonora.

Iñaki GOITIOITZA

Baxenafarroako Uhartan ere badira punkiak

Rock kontzertua Ezterenzubin... berandu xamar!

**Abenduaren
20a: euria,
nasaiki,
Iparraldean,
funtsean,
aro-ikerleek
hitzeman
ziguten
denbora.
Garaziko xoko
batean rock
kontzertu bat.**

Ezterenzubin izan zen kontzertua, hain zuzen ere. Iparraldean, rockaren inguruko mugida, kostaldetik barnekaldera desplazatzen ari da, zorionez. Orain arte kontzertu gehienak, Lapurdin edo errefuxiatuen aldeko komiteek, edo Patxoak gazteek antolatzen zituzten. Barnekaldean, orokorki, herrietako festa-batasunetakoek muntatzen dituzte. Gure kasuan, Eiheralarreko eta Ezterenzubikoek.

Kontzertua bukatu eta, herriko ezkilek goizeko lauak markatzen zituztela, gau euritsu osoaren giro optimistaren hildotik, joan gara, antolatzale batekin hitz egitera, Xupet izeneko batekin:

ARGIA.— Ze bilan egin-gu zenue gaurko gauaz?

XUPET.— Ba, bilana fite eginga da: bon, orai bukatu da hemengo kontzertua, eta izan dira 350 bat sartze pagatuz, eta bai, uste dut denentzat ontsa pasatu dela. Izanki ere ezker pareta batean, biziki arrabotsakin, ontsa iragan da. Izan zitekeen

kalitate txarragoko kantaldi bat...

A.— Zenbat talde ziren?

X.— Izan dira lau talde, normalean bost jin beharrak ziren. Eta nola ZEIN EREkoak ez ziren etortzen ahal, bon, lau talderekin egin dugu. Bi baziren Iruñekoak: Tijuana in blue eta Fiebre, bat Baionakoa eta Bardezekoa, Marodeur heavilariak, eta bestea aldiz, hemengoa bertakoa, Uharteko punkak...

A.— Ikusi dugunaren arabera, Uharteko Puntek badute segitzale ainitz?

X.— Bai, uste dut honara jin gehienak, Uharteko punkak entzutera etorriak zirela. Zeren eta Ezterenzubi herri ttipia da, arrunt barnekaldeko herri ttipi bat, zoko batean dagoena, ez dut erraiten horregatik itsusia dela, baina segur aski honaraino jiteko, gainera denbora txarrarekin, hemengotarrak izan behar dira...

A.— Ez zaizu iduri lau edo bost talde programan ezartzea sobera dela?

X.— Ez dut uste. Talde bakoitzak egiten du oren bat, gehienez oren bat eta laurden kontzertu. Orduan, nahi bada gau bat ontsa betea izan dadin, behar dira lau edo bost talde.

A.— Zergatik rock kantaldi bat Ezterenzubin, beste kantaldi trankilagoak ezagutu ditugularik?

X.— Bon, izan dira kantaldi trankilak, hala nola Benito Lertxundirekin, edo Imanolekin ere. Baina pentsatu dugu, rock gau horietan, bazi-rela gazte frango ateratzen zirenak, eta ikusiz, nola eguberriko bakantzak zirela, bai, iduritu zaigu rock saio baten egitea ez zela ideia txarra, Eiheralartar gazteekin batera...

A.— Rock musika, sartzen ari da eskualde haue-

Lehenbiziko aldiz Iparraldeko barnekaldean rock kontzerturik izan da.

tako gazteen usaletan?

X.— Bai, baina ez dira aiantzi behar ere beste taldeak, nola gure klasikoak diren biziki onak eta haiek berdin beharrezkoak dira. Gazteek ordea, barnekaldean, gero eta gehiago entzuten dute rock musika. Rockak gaurkoan badu bere moda, bere bolada hemengaindi, eta haren kontsumitzaileak biziki gazteak dira. Beste kantaldi klasikoago bat eginez, beste klientela bat heldu da. Hori da betiko klientela...

A.— Kontent zarete hunat etorri den klientelarekin?

X.— Bai ez da sobera kritika egin behar, zeren eta badira zenbait gazte pagatu nahi ez dutenak, beti, ez dugu soberarik gendarmearena egin behar ere. Denek esaten digute dirurik ez dutela eta ezin dugu horiei trabarik egin...

A.— Ezterenzubi bezalako herri batean, kontzertuak eta antolatuz, barnekaldekoen eta kostaldekoen artean, zerbait ha-

rreman sakonago sortzen ahal dea?

X.— Hori ez dakit, beti, jende berarekin egiten ditugu ekintzak. Ordea, rock kantaldi bat antolatzen bada, barnekaldean, kostaldetik ere etortzen dira entzuleak, ez baita egia, beste kantaldi motentzat. Egia esan, kostaldean, hemen baino gehiago ezagutzen dituzte rock taldeak, eta behar dugu, atsulutuki, haiekin harremana ukan gauzen antolatzeko etab.

A.— Hurrengo Ezterenzubi-Eiheralarreko programak, musika mailan?

X.— Musika mailan? Bon, oraino ez dakigu soberarik. Lehendik behar ditugu diru konduak egin, ez dakit nola aterako garen eta, gero forma aldetik ere ikusi zer egiten ahal dugun. Guk hemen Ezterenzubin, ba, festen komiteek pentsatu dugu, aldatzeko pixkat berriz, beste kantaldi klasikoago baten muntatzea...

A.— Esker mila Xupet...

Itxaro BORDA

Euskal ziklo-krossak dexente gehiago lezake

Urtarrilaren 25an Munduko Ziklo-Kross Txapelketa burutu zen Txekoslovakian, Espainiako selekzioa osatzen zuten txirrindularietarik gehiengoa, jakina, euskalduna zelarik, bai zaharren bai jubenilen mailan. Mundiala oster, ez zen guretarren neurrikoa izan, haruntza abiatu aurretik bagenekigun legez. Berriro ere germaniarrak eta belgak nagusitu ziren, baita holandarren gainetik ere. Garailea, ziklismo mundialean arras ezaguna den Klaus Peter Thaler alemana, munduko txapeldunaren elastikoa bigarren ezabazten zuelarik.

THALER-ek hogeita hemezortzi urte beteko ditu aurten. Munduko ziklo-kross txapelketan hamabost aldiz parte hartu du eta bitan garaile (1985 eta 1987), afizionatu mailan ere beste bitan irabaziz. Alemanian, hamalau aldiz izan da txapeldun.

Liboton belga, Txekoslovakia ailegatu orduko, gaisoturik ohean geratu zen. Horren esperotako Stamsnijder holandadarren eta Zweifel suizarraren arteko borroka atzean galdu ziren, bata besteari begira. Eta Thaler ez zuen inork ikaratu ahal izan, lur jelatuak eskatzen zuen teknika dominantzeko orduan bera bezalakorik ez dagoela erakutsiz.

Afizionatutan, txapelduna orain bi urtekoa suertatu zen baita ere. Eta germaniarra (baita ere): Kluger. Jubeniletan berriz, Marc Janssens belga.

Eta euskaldunak zer?

Espero bezala. Lehendabiziko hamarren artean sartzea miraritzat jotzen zen Europaren bihotz alde hartarako ekipaia prestatu aurretik. Eta lurrebasok erdietsitako hemezortzigarren postuak askok uste baino txalo gehiago merezi ditu (Thaler-gandik bost minutu t'erdia), Vijandiren hogeigarrenak eta Egiarteren hogeitabatgarrenak bezalatsu.

Jubenilengan ipinitako esperantzak ho-beagoxeak baldin baziren ere, horiek funtsik gabekoak zireneko demostrazioa baino ez zen gertatu. Alfredo Iruña hemeretzigarren (Janssens-engandik bi minutu t'erdia —emaitza galanta, motell!—), Alkorta hogeita hamaikagarren eta Aranburu berrogeitabatgarren.

Prentsa sportiboa kaxkar

Mlada Boleslav-ko zirkuito jelatuan korritu zuten euskal ziklo-kross txirrindulariek ahal bezainbat eta kasik gehixeago ere egin zuten, egoera lotsagarrian ez amaitzearren. Hala ere, Estado-ko prentsa sportiboa, ohi bezala, kirolarien esfortzu ikaragarriak oro gutxietsiz, hauen emaitza 'kax-

karrak' ikusi eta geroko ondoriotan bakarrik oinarritu da «ziklo-krossa dekadentzia dago»ela esateko.

Ziklisten kalitate eskasa zeharka azpimarratuz, eta benetako zergaitien ez-jakitun, jurnalistek axaleko errekursozko analisi azkar bat egin eta zera dute izkiriatu: «apenas ez dago nazioarteko konpetiziorik, ziklo-kross txirrindulariek esperientziaz jantzi eta kanpotarren pultsoaren tamaina igertzeko».

Azpiegiturarik ezeean... me!

Challenger-a dela alde batetik, eta hari konpetentzia egiten aritu zaion paraleloa bestetik... Euskal Herrian nazioarteko karrera aski izan da europarrak zenbateko alde ateratzen diguten ezagutzeko.

Euskal ziklo-krossak izan duen tradizio indartsuak hondoa jo du azken urteotako inertziak. European uneoro ziklismoari era guztitako aurrerapenekin laguntzen zaion bitartean, gure sistema aldagaitz bihurtu da jadanik: babarrunak jan eta barrabilak ipini.

Euskal ziklista profesionalak ezin entrena daitezke urte osoan zehar, aitzitik, tenporada bezperan soilik. Teknika aldetik, Orbeako Hermans bezalakoek egundoko demostrazioak egin izan dituzte hona ailegatu ahala. Janari plangintzek, botikek eta mediku sportiboez ez omen dute eta babarrunekin zerikusirik. Eta abar, hurrengo batean jarraitzeko.

Gorka ARRESE

Binakako pilota final aurrekoak erabakitzeaz

BERGARA eta Santo Domingoko pilotalekutan jokaturako joan den asteko bi partiduen ondoren, datorren asteburu honetan bertan ia ziurki jakin ahal izango da eskuzko binakako pilota txapelketan zein pareek lortuko duten final-aurretarako pasaportea. Pil-pilean eta igualtsu ibili den sei parejen arteko lehia astiro deskorapilatzen ari da, nahiz eta azkenengo partidurarte denetarik nahaspilatu daitekeen. Dena den, pare bakoitzari dagozkion lau partidurarik hiru jokatu dituzte ia guztiek, eta baita batzuk klasifikapenerako urrats tinkoa eman ere.

GALARZA eta Alustizak, bi partidurak bakarrik jokatu, ia ziurtatu dute final-aurrekoa, biak dexenteko aldeaz irabazirik: bai Retegi-Etxenagusia bai Bengoetxea-Maizi. Aitatu azken bi pare hauek semifinale-tara igaro nahiko badute, Alustiza eta Galarza irabazi beharko dituzte. Tanten averaagea haatik, Retegi eta Etxenagusiaren alde oraingoz. Inor gai ote?

TOLOSA eta Laduchek ere, hiru jokatu eta bi puntu, poliki daukate; batez ere Bengoetxea eta Salbidearen egoera ezin trixteagoa ezagutuz: hirutik bakarra irabazi, eta azkenengoan 22-6 irabazi behar izako txapeldunak diren Bergara-Martinikorenari (larunbatean Beotibar-en).

G.A.

Azpillagari

Inola ahal banu bertso batzuek
jarri nahi Azpillagari,
bere bizitzan bertso ederrak
kantatzen dalako ari;
gaztetatikan batuta dabil
bertsozko lantegiari,
orain badauzka nun ibilia
eta laguna ugari.

Geratu gabe baztarrik baztar
kantatu eta kontatu,
zer komeni dan adierazi
jendea ondo tratatu;
horren ametsa euskara eta
bertsoa gogor indartu,
orain ondo merezia dezun
omenaldi on bat hartu.

Ezagutu nun Kalbariotan
oso gaztia nitzala,
Uztapide ta biak kantatzen
hura bikote itzela;
ta ikusirik oraindiokan
gerau gabe zabiltzala,
urte askotan jaun zerukoak
holaxen zaindu zaitzala.

Hain da patxara ederrekoa
ahotsa berriz bikaina,
barrua dar-dar edukiarren
disimulatzen dakina;
horrek badauka etorria ta
zer erantzun nahi adina,
beti patxaran kantatu inoiz
larri egongo da baina.

Lopategi ta biak bertsoan
lengo urte garratsetan,
geratu gabe jardutzen ziran
zine, frontoi ta plazetan;
etsaiak berriz izorratu zai
faltau ezkerro izetan,
ixildu arazi multa ordaindu
hainbeste mila pezetan.

Paregabeko koplaria da
Santa Ageda eskian,
alaitasuna sortu nahirikan
batian eta bestian;
langintza hortan huts egin gabe
berrogei ta lau urtian,
nere partetik segi holaxen
beste ehun bat urtian.

Urtero urtero bisitaturik
nahiz kale ala baserri,
bere atzetik gustora asko
ibiliak gera sarri;
Azpillaga hau etzegok txarra
komentatuaz alkarri,
ohitura hortan hutsik in gabe
marka ederra du jarri.

Otsail hortan griperik ere
ez du inoiz harrapatzen,
Santa Agedak laguntzen dio
ohitura hori indartzen;
honen atzetik juan ezkerro
errexka dirua batzen,
ikusitzen da ederki asko
ez dala txarra eskatzen.

Pentsatutzen det zure izatiak
hainbat atsegin badula,
langintza horrek eman dezala
etorkizun bat mardula;
neuk e badakit bertso hobeak
zuk merezi dituzula,
baina hala ere seguru nago
barkatuko didazula.

Bertsolaritzak Euskalerrian
izate ona nola dun,
zure omen egunez Donostin
dudarik gabe ezagun;
ifar alde ta hego aldeko
batutzean hainbat lagun,
lasai egon hai egun eder bat
denok pasatu dezagun.

Juan M. AGIRREZABALA

UNIBERTSITA- TEAN

Euskal Herriko Unibertsitateko irakasle batek bi poz haundi hartu zituen egun berean: bostehun orritako "Puntu eta komaren erabilpena Beñat Etxepareren poesiagintzan" tesia argitaratu eta alaba bat izan.

Egoera horietan gertatu ohi den bezala, bi gertakizun hauek nahastu egiten zitzaizkion buruan. Horrela bada, inguratzen zaio unibertsitateko lankide bat eta alabaren jaiotza-ren berri zuenez, zera esaten dio:

— Jakin dinat hire berri ona, eta nire zorionik beroenak eman nahi dizkinat.

— Ez dun horrenbesterako neska! Gainera egia esan behar badut, ez nuen sekula lortuko nire bi ikaslerik hoberenak lagundu ez banindute.

FELIPE SALBATZEAGA- TIK

Ez dakit jada gogoratuko zareten, baina beste zenbait bidairen artean, Felipe presidenteak bidai luzetxo bat egin zuen ihaz Andaluzia aldera. Kotxean buelta bat ematen ari zirela, karreteran irristatu eta Guadalquivir-era erori omen zen. Ito ere egingo omen zen bertako bi mutil gaztek salbatu ez balute.

Ahoz-ahokoa egin, sabeleko ur guztia atera eta konortea berriro erreperatu zuenean, lehenengo

gauza bi mutil haien akzioa eskertzea izan omen zen:

— Zuek nahi duzuen eskatu Felipe presidenteak emango dizue eta.

— Nik munduko kotxerik garestiena nahi nuke!

— Hori egina dago! Eta zuk zer nahi duzu? —galdetzen dio besteari.

— Nire hiletak ordainduko dituzula zin egin dezazun.

— Zure hiletak? Baina zu erotu egin al zara edo? Zer diozu?

— Erotu? Nire aitak akabatu egingo nau nik salbatu zaitudala jakiten duenean!

KARAKOLAK

Zegamako elkarte batetan karakol jana egin omen zuten, urtero ohi bezala. Urte hartan, beste zenbaiten artean Ambrosio ere han omen zen, lehenengo aldiz. Gizonak ez omen zuen bere bizi guztian karakolik jan eta probatzera.

«Txisteka-Misteka», txisteak entzunez gozatzeko

Kalean daukazu dagoeneko ARGIA Egunerako hainbat aldiz iragarritako txiste kasetea. Kasete bikoitza, gainera. ARGIA bera izan da berauen prodtutore eta IZ diskoetxea koprodutore eta argitaratzaile. Guztiz astegin gertatzen diren bi kasete hauetan txiste ugari topatuko duzu, "grazioso" pare honen ahotik: Amasako Joxe Ramon Galarraga eta ARGIA bertan "Jo... adarra" txiste-saileko arduradun den Kike Amonarriz.

Ez galdu aukera eder hau! 500 pezeta baino ez zaizu kostako zinta bakoitza ondoko txartela bete eta ARGIAra bidaltzen badiguzu, etxean jaso nahi dituzula esanez. Kontrarrenboltsoz egingo dugu honen kobraketa. Karteroarekin parre piskat egin ahal izango duzu horrela!

Izen-deiturak.....

Helbidea.....Herria.....Probintzia.....

1. kasetea.....2. kasetea.....Biak batera.....

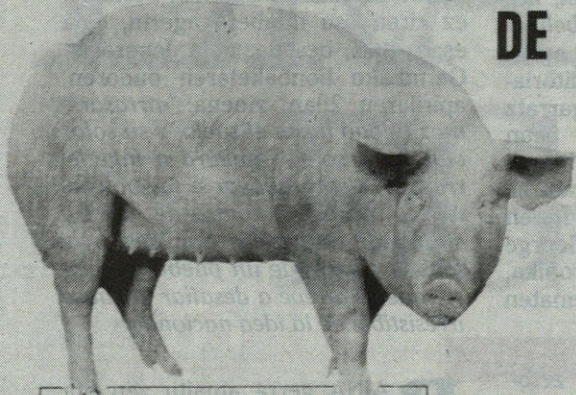
ARGIA. Ametzagaña 19. DONOSTIA 20012

Un
gran
proyecto

AGRUPACIÓ DE DEFENSA SANITÀRIA DE TORDERA

PER LA MAXIMA
QUALITAT !!

a ze flasha!

A, é doratto l'amore...!

GOGOAN al duzu, potxola, bihotza, oroitzen al zara hegoaize epelak iratze okre geldiak goxoki laztantzen zitueneko arrats hartaz? Ez zen argi handirik paradisu hartan eta biziaren ezkurak dastatzen genituen bitartean hango musikero baldar batzuek modako kanta indarrez oihukatzen zuten: «Zerri-zerri, zerri-zerri... biba tu».

Eta orduan zu agertu zinen, hango jendailaren artean erregin bat iduri. Ai nola harrapatu ninduzun zure sareetan, eder horrek! Oraindik ere ez nuke asmatuko zerk liluratu ninduen esplikatzin. Zure begirada samur bezain sakona izango zen, agian, edo eta zure muttur pikaroa. Zure izterrek... ene, zure izter bilutsiek zoratu ninduten. Eta zure... nola esan... zure titiek, zure bularrek, zure ugatzek, edo hobeto, zure errapeek... Esplikazio zailak eskatzen dizkidazu, bai halafede.

Gure maitasunak Baldinbadaren martxarik gogorrena ere baretuko luke. Zein ederki kantatzen duen gure poetak: «Maitasuna, maitasuna, romantikoen ugarte!» Ziur nagu gutaz ari dela. Baina gure maitasuna iragana baino projektua da, potxola. Zaude zihur, maitia, Arzalluz lixikxeri horrek ere ez duela gure amodioa hondoratuko.

Martin GOIKOETXEA

osasunaren arduraz

Laser izpia azkenaldi honetako miraria

BARTZELONAN ospatu berria da Oftalmologiako Elkarte Espainiarraren Batzarra, eta batzorde antolatzailearen buru izan den Demetrio Pita medikuak ondoren aditzera emango ditugun hainbat datu eta xehetasun aipatu ditu. Azken urte t'erdian hiru mila pertsona inguru izan dira operatuak begietako arazoak zituzeleko laser izpia erabiliz. 3.000 pertsona horietatik ia 700 kataratak edo begi-lausoak zituzele eta operatu zituzten (begira argi-izpia sortzea eragozten duen mintz moduko bat besterik ez da begi-lausoa), laser izpia benetan aproposa bait da honelako irtenbentzio kirurgikoe-tarako.

Pita doktorearen hitzetan, 'laser- bisturi fin-fina' izango litzateke, '7tik 70 mikratarainoko ebaketak egiteko aukera ematen diguna, begi inguruko egiturak hondatzeko arriskurik gabe'. Laser izpiaren erabilerak, bestalde, %70ean merketzen du operazio baten kostoa, 'sistema honekin operatutako katarata-paziente bat bi egunez egoten bait da ospitalizatuta, ohizko sistemarekin bere egonaldia zortzi-hamar egunetaraino luzatzen den bitartean'.

Laser izpiaren erabilerak badi-tu, azkenik, abantaila sozialak ere, gaixoa berehala bueltatzen bait da bere lanpostura, operatu eta egun gutxi barru.

Xabier AGIRRE

Gernika 37-87

ZER etorkizun espero daiteke mundu batetan zeinean ezein egunkari edo komunikabidek ezin dezakeen egia hutsa esan, horren kausaz akusazio makiabelikorik jasan gabe?». «The Times» egunkari ingeles prestijiosuaren editorialean agertzen ziren hitz garratz hauek, 1937ko maiatzaren 5ean Gernikako bonbaketaren berri emateagatik egunkari horren pairatu zituen erasoen defentsa ziren, haren orrialdeetan agertu bait zen George Steer korrespontsalaren kronika, bonbaketaren berri zehatza ematen zuena.

FASZISMOA gorantza zeto- rren urte hartan Europan. Gobernuan zegoen Alemanian, Italian eta Portugalen, eta armen indarrez hartuko zuen handik gutxira gobernu Estatua espainiarrean. Europako 'demokraziek', aurre egin beharrean, beldurra zioten, batez ere Alemania naziari. Ez zen, beraz, egia hutsak esateko une aproposa. Egundoko manipulazioa burutu zen prentsaren bitartez, ez bakarrik gobernu faszisten menpeko Europan, baita besteetan ere, Leon Bloum presidente sozialistaren Frantzia adibidez.

Are adierazgarriagoa, «Espainiako Gerran Eskuhartzearen Aurkako Komitea»n ere gertatua. Komite honek biltzen zituen Europako gobernu guztiak, eta maiatzaren 5ean bildu zen Londresen, eritzi publikoaren eraginez eta Gernikan gertatua epaitzeko asmoz. Hilabete eta erdi eman zuen bileratan, eta Von Ribbentrop enbaxadore naziari amore emanez, ez zituen behin ere bonbaketaren errudunak salatuta, Gernikan ikerketa bat egiteko proposamena aztertu zuen eta ekainaren 18an hartutako akordioan «gera horretako alderdi biei» dei egiten zien populazio zibila errespetatu dezaten. Baina denetik harrigarriena hau da: hi-

labete eta erdiz hori tratatzeko bileretan ez zela behin ere Gernika izena aipatu, faszisten sentsibilitatea mindu ez zedin. Faszistak, bestalde, ez ziren oso minbera agertu, egia esan. Ikus, bestela, nola Jeneralak, Gernikako bonbaketaren ondoren, apirilaren 29an, zioena: *«arrasaremos Bilbao hasta el suelo, y su solar vacío y desolado quitará a Inglaterra todo deseo apoyar a los bolcheviques vascos en contra de nuestra voluntad. Es preciso que destruyamos la capital de un pueblo perverso, que se atreve a desafiar la causa irresistible de la idea nacional»*.

BAINA gerra amaitu zen eta bakea armatu, eta ez da geroztik ere argi eta garbi hitzegin Gernikako bonbaketaz eta honen ondorio sakonetaz. Euskal Herrian, batetik, gerra galdu zuen mugimendu abertzalearen gidaritzak, nazionalismo tradizionalak, oso sakon gorde zuen trauma hori, eta gerora, isilunez eta errenuntziaz osaturiko praktika batetara moldatuta da.

Madriren, bestalde, ez dute lehen ez orain erraustasintzeko gogo handirik agertu; besterik ez bada, adierazgarria da oso oraingo gobernu sozialistak mantentzen dituela itxita eta sekretuan garai hartako artxibo guztia. Hortik ez da argirik nahi.

GERNIKAN bertan sortu zen duela hamabi urte, Bonbaketaren Komisio Ikertzaile bat. Orditik hona dirau lanean, eta urterik urte ahalegindu da gernikarren, euskaldunon duintasuna toki egokian jartzen. Datorren apirilean, Gernikako bonbaketaren 50. urteurrena beteko delako, ekintza-programa zabala prestatu du, Bakearen eta Subirotasun Nazionalaren alde.

Karmelo LANDA

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.
Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.
Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.
Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.
Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"

EZ GARA BAKARRAK

HORREK HOBEAK IZATERA BEHARTZEN GAITU

Gipuzkoan badago beste finantz entitaterik.

Beste lekurik, zuk non zure aurrezkiak gorde, kredituak eskatu, kontu korronteak ireki, edo beste zeinnahi gestio ekonomiko konpondu.

Ez gara bakarrak. Eta badakigu.

Eta badakigu ze, zuk aukera zenezakeelako, guk besteek baino hobeto lan egin behar dugula.

Eta horretantxe ari gara.

Zerbitzu berriak sortuz. Bulegoak zabalduz. Zure eguneroko bizitzan lagunduko dizuten produktuak gehituz.

Eta, guztiaren gaineratik, bezeroa gauzarik inportanteena delako zerbitzu-jarrera mantenduz.

Zu gabe, gu ere ez ginatekeelako izango. Eta bezero bat, guretzat, berriro itzultzen den adiskide bat delako.

